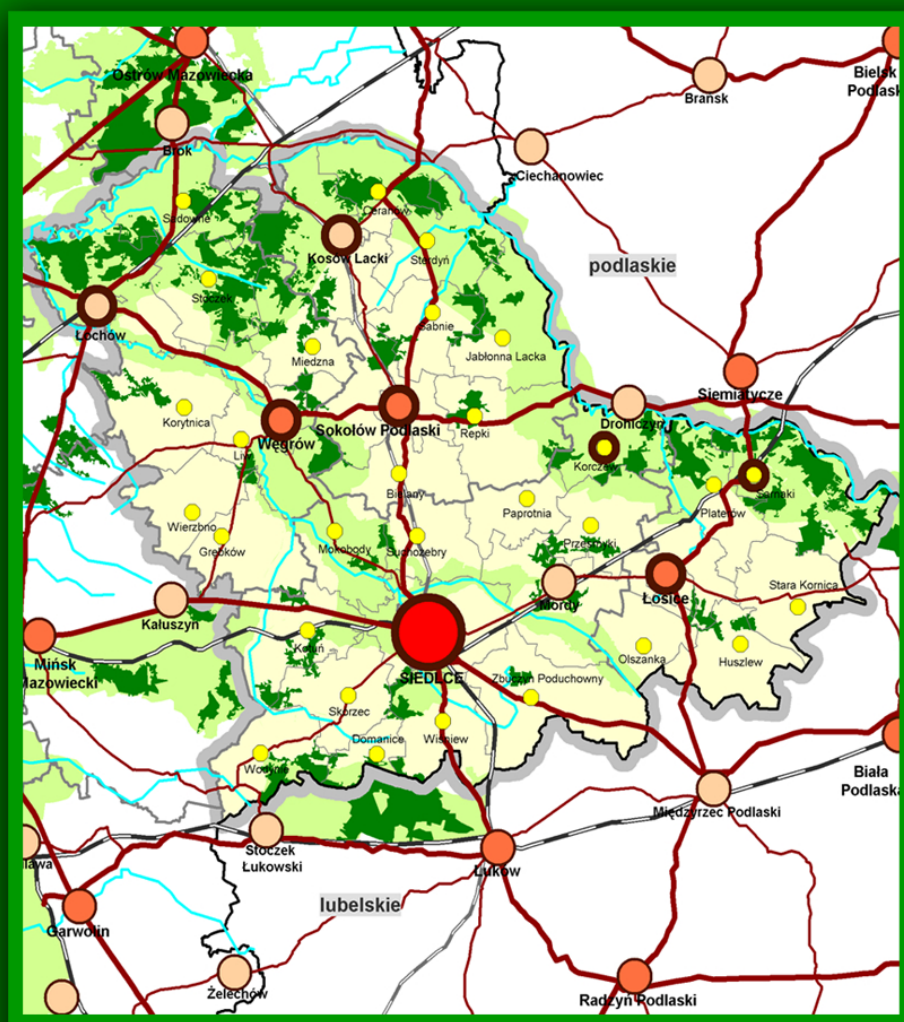

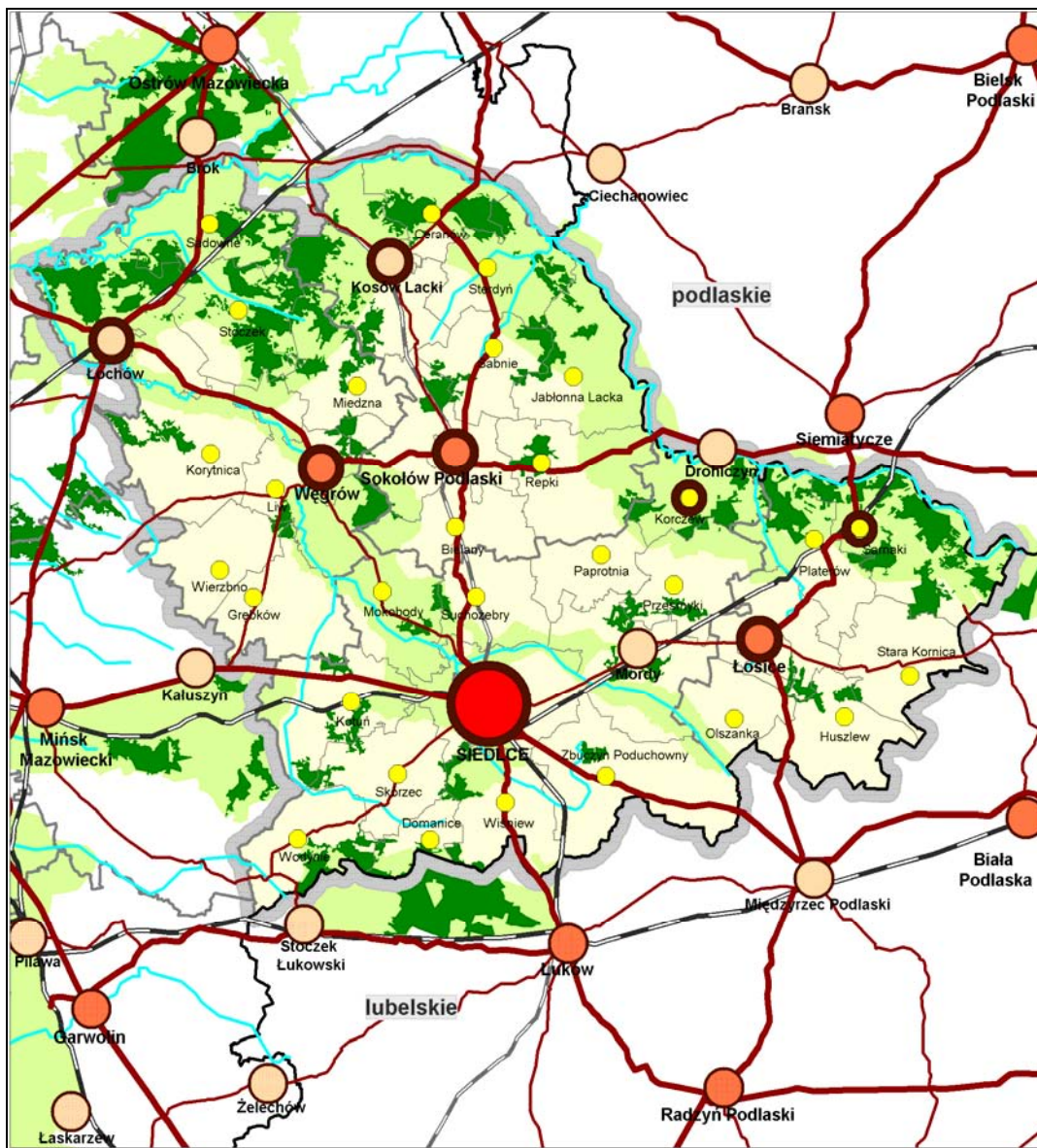
Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego
w Warszawie

Tendencje i kierunki rozwoju subregionu siedleckiego

Warszawa – Siedlce 2008

Tendencje i kierunki rozwoju subregionu siedleckiego

Warszawa – Siedlce 2008

Opracowanie/Wydawca
Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego
ul. Lubelska 13
03-802 Warszawa
tel.: (022) 518 49 00
fax: (022) 518 49 49
e-mail: biuro@mbpr.pl

Dyrektor Biura
prof. dr hab. Zbigniew Strzelecki

Zastępcy dyrektora
mgr Bartłomiej Kolipiński
dr inż. arch. Tomasz Sławiński

Dyrektor Oddziału Terenowego w Siedlcach
mgr inż. Urszula Gadomska

**Wykonano przez Oddział Terenowy w Siedlcach
przez zespół w składzie:**
dr Stefan Białczak
mgr inż. Urszula Gadomska
mgr inż. Krystyna Mazur
mgr Małgorzata Rogowiec

Redakcja:
mgr Kinga Stanek

Opracowanie graficzne:
Danuta Aleksandrowicz
Elżbieta Dmowska
mgr inż. Krystyna Mazur

Tłumaczenie:
mgr Monika Aftanasiuk
mgr Elżbieta Hołubiec

Skład i łamanie:
Tomasz Cybulski
mgr Kinga Stanek

ISBN 978-83-924459-4-4

Wydanie I, Warszawa 2008
„Tendencje i kierunki rozwoju subregionu siedleckiego – Konferencja w Chlewiskach 30 maja 2007 r.”
nakład: 80 egz.

Druk i oprawa:
Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego

Spis treści:

Wprowadzenie (Stefan Białczak)	5
Tendencje rozwoju subregionu siedleckiego (Małgorzata Rogowiec).....	7
Osiągnięcia i założenia rozwojowe wybranych ośrodków osadniczych (Stefan Białczak)....	29
Planowanie przestrzenne w subregionie siedleckim (Krystyna Mazur)	33
Zaopatrzenie województwa mazowieckiego w energię i paliwa gazowe w świetle polityki energetycznej państwa, ze szczególnym uwzględnieniem subregionu siedleckiego (Urszula Gadomska)	61
Spis map	69
Spis tabel.....	70
Spis wykresów	70
Abstract	71

Wprowadzenie

Stefan Białczak

Niniejsza publikacja powstała na podstawie referatów przygotowanych na konferencję na temat „Tendencje i kierunki rozwoju subregionu siedleckiego”, która odbyła się w dniu 30 maja 2007 roku w Domu Pracy Twórczej „Reymontówka” w Chlewiskach. Konferencja ta wpisuje się w nurt prac prowadzonych w Mazowieckim Biurze Planowania Regionalnego, których wspólnym mianownikiem jest tworzenie merytorycznych podstaw do optymalnego sterowania rozwojem województwa. Rozwój traktowany jest w sposób zintegrowany: społeczno-gospodarczo-przestrzenny, zaś proces planowania rozwoju jako proces ciągły, którego istotą jest stałe śledzenie zmian w zagospodarowaniu, okresowe przygotowywanie, uchwalanie określonych ustawami dokumentów planistycznych (strategii i planu zagospodarowania przestrzennego) oraz wprowadzanie zmian w tych dokumentach, jeśli zachodzi taka potrzeba.

Konferencja odbywała się 3 lata po uchwaleniu przez Sejmik Województwa *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* i rok po uchwaleniu *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020* (która jest aktualizacją *Strategii* z roku 2001). Obydwa te dokumenty są skrupulatnie monitorowane, a Zarząd Województwa i Sejmik Województwa okresowo otrzymują stosowne raporty. Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego prowadzi ponadto szereg studiów i analiz mających na celu pogłębienie rozpoznania wybranych problemów w całym województwie lub na wyodrębnionych obszarach. W 2006 roku Urząd Marszałkowski przeprowadził we wszystkich ośrodkach subregionalnych spotkania z organizacjami pozarządowymi, w trakcie których właściwe terenowo Oddziały Biura zaprezentowały wyniki opracowań studialnych dla tzw. obszarów problemowych.

Głównym celem konferencji w Chlewiskach było pogłębienie rozpoznania tendencji rozwoju subregionu siedleckiego. Przypomniano główne ustalenia *Strategii* i *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa* odnoszące się do subregionu siedleckiego. Następnie scharakteryzowano poziom rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru według najnowszych danych statystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem dynamiki zjawisk w latach 1999-2005¹. Chodziło o konfrontację założeń planistycznych z dotychczasowymi efektami.

Ważnym wątkiem konferencji były wypowiedzi przedstawicieli samorządów wybranych miast: Siedlce, Węgrów i Kosów Lacki na temat osiągnięć w ostatnich latach i dalszych zamierzeń rozwojowych (prezentacje: Prezydenta Siedlec – Wojciecha Kudelskiego oraz Burmistrzów Węgrowa – Jarosława Grendy i Kosowa Lackiego – Andrzeja Krasnodębskiego znajdują się na załączonym CD). Wypowiedzi potwierdziły, że aspiracje samorządów prezentowanych miast są zbieżne z oczekiwaniami samorządu województwa w stosunku do nich.

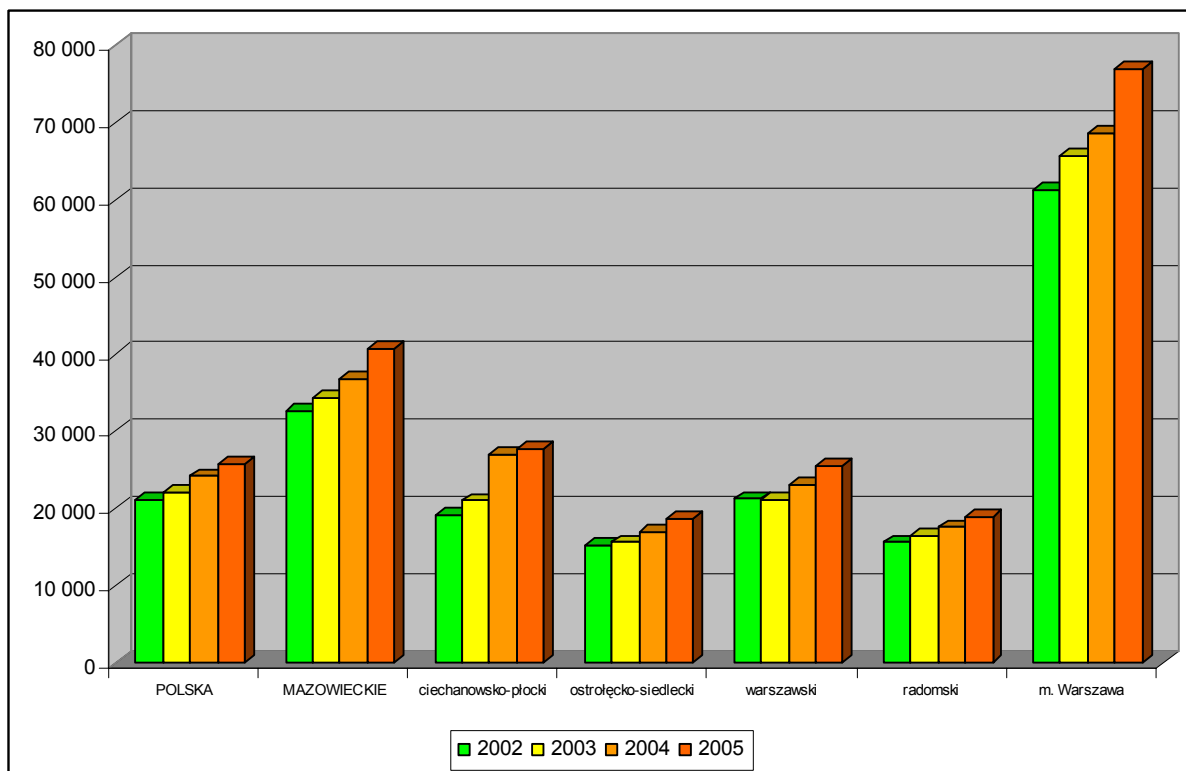
Wypowiedź Prezydenta Siedlec uzupełnili przedstawiciele najważniejszych siedleckich uczelni, to jest Akademii Podlaskiej oraz Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania, którzy przedstawili dotychczasowe osiągnięcia i plany rozwojowe swoich szkół.

Głównym powodem uzasadniającym prowadzenie prac studialnych w przekroju subregionów jest fakt, że dotychczasowe efekty prowadzonej przez samorząd województwa polityki spójności, mającej na celu przeciwdziałanie narastaniu nieuzasadnionych różnic w poziomie rozwoju można uznać za niewielkie. Ilustracją może być kształtowanie się wskaźnika PKB na 1 mieszkańca w latach 2002-2005 (Wykres 1). Trzeba tu dodać, że tak wielkie rozpiętości pomiędzy dużym miastem, a otaczającymi je podregionami nie występują ani w pozostałych regionach kraju, ani w UE27².

¹ Ze względu na znaczne obniżenie bezrobocia w 2007 roku, na potrzeby niniejszej publikacji dodano dane o bezrobociu na koniec tego roku.

² Miejsca poszczególnych podregionów NTS3 pod względem wielkości wskaźnika PKB na 1 mieszkańca w 2004 roku, na podstawie danych Eurostatu, przedstawiały się następująco: w kraju – miasto Warszawa 1., ciechanowsko-płocki 9., warszawski 15., radomski 37., ostrołęcko-siedlecki 38. – na ogólną liczbę 45; w UE27;

Wykres 1. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w złotych w latach 2002-2005 według podregionów NUTS-3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDR

W tej sytuacji wśród części polityków od czasu do czasu odżywa pomysł administracyjnego wydzielenia z województwa mazowieckiego Warszawy. Wydaje się, że zmiana granic administracyjnych, zamiast do poprawy spójności regionu, może doprowadzić do pogłębienia istniejących dysproporcji rozwojowych. Mechanizmy prowadzące do narastania tego zjawiska wymagają szczegółowego badania i wypracowania skutecznych działań zaradczych. Problemy te były ważnym wątkiem konferencji.

Publikacja zawiera opracowanie tekstowe treści referatów, które na konferencji zostały przedstawione w formie prezentacji multimedialnych z bogatą ilustracją graficzną i komentarzami do tych ilustracji. Prezentacje te wraz z tekstem opracowania zostały załączone na płycie CD.

miasto Warszawa 117. (wskaźnik 142,9% średniego w UE), ciechanowsko-płocki 1107., warszawski 1142., radomski 1197., ostrołęcko-siedlecki 1204. (wskaźnik 35.5% średniego w UE) – na ogólną liczbę 1278.

Tendencje rozwoju subregionu siedleckiego

Małgorzata Rogowiec

Dla zidentyfikowania tendencji rozwoju subregionu siedleckiego analizowano zmiany wybranych zjawisk, głównie społeczno-ekonomicznych, w ostatnich latach. W referacie wykorzystano opracowania wykonane w Mazowieckim Biurze Planowania Regionalnego w Warszawie, a w szczególności dwa sporządzone w Oddziale Terenowym w Siedlcach. Są to: *Założenia programów działań w obszarze problemowym Nadbużańskim* oraz *Koncepcja szlaków turystyczno-kulturowych Pasma Bugu i Liwca*. Uwzględniono także najnowsze dane statystyczne.

Subregion siedlecki obejmuje tereny wschodniej części województwa mazowieckiego (Mapa 1). Od północnego wschodu graniczy z województwem podlaskim, a od południowego wschodu i południa z województwem lubelskim. Znajduje się poza Obszarem Metropolitalnym Warszawy. Subregion zajmuje 4,76 tys. km² powierzchni terenu, co stanowi 13,4% powierzchni województwa mazowieckiego. Liczba ludności wynosi 315,6 tys. osób (6,2% ludności województwa), wśród której dominuje ludność wiejska. Miasta są małe – w 7 miastach mieszka niespełna 126 tysięcy osób. Poza liczącymi 77 tys. mieszkańców Siedlcami, miasta nie przekraczają wielkości 20 tys. ludności.

W skład subregionu wchodzi 5 powiatów (w tym 1 miasto na prawach powiatu) oraz 41 gmin: 2 miejskie, 4 miejsko-wiejskie i 35 wiejskich (Mapa 2).

Sieć osadniczą subregionu tworzą:

- ośrodek subregionalny Siedlce – miasto na prawach powiatu;
- miasta powiatowe: Łosice, Sokołów Podlaski, Węgrów;
- pozostałe miasta: Mordy, Kosów Lacki, Łochów;
- wsie gminne;
- pozostałe wsie.

Północno-zachodnie oraz południowe i wschodnie tereny subregionu położone są w pasmach aktywizacji opartych na paneuropejskich korytarzach transportowych. Gminy: Łochów, Sadowne – ze względu na położenie przy linii kolejowej nr 6 (E 75) Zielonka – Białystok – Kuźnica Białostocka - znajdują się w korytarzu transportowym KI. Południowe i wschodnie tereny, położone są na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych (linia kolejowa nr 2 Berlin – Warszawa – Moskwa; droga krajowa nr 2 Berlin – Warszawa – Terespol – Brześć; droga krajowa nr 19 Rzeszów – Lublin – Białystok – Kuźnica Białostocka) w szybko rozwijającym się paneuropejskim korytarzu transportowym KII relacji Berlin – Warszawa – Moskwa, z projektowaną autostradą A-2 przebiegającą przez tę część subregionu.

Subregion wyróżnia się wyjątkowymi w skali międzynarodowej walorami przyrodniczymi, co pozwoliło na włączenie większości jego terytorium w granice obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski, stanowiącego część Zielonych Płuc Europy. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (zwarte kompleksy leśne, malownicze doliny Bugu i Liwca) oraz walory kulturowe (Węgrów, Liw, Siedlce, Treblinka) sprzyjają rozwojowi turystyki w subregionie.

W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* subregion siedlecki został zaliczony do 2 obszarów problemowych:

- największych wpływów aglomeracji warszawskiej (południowa i południowo-zachodnia część subregionu), charakteryzującego się wyższym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego niż obszary położone na krańcach województwa,
- nadbużańskiego (pozostałe tereny subregionu), na którym kumulują się negatywne zjawiska w dotychczasowym rozwoju i małe możliwości samodzielnego ich przezwyciężenia.

Dla wyodrębnionych obszarów sformułowane zostały elementy polityki przestrzennej, którym przypisano określone działania. Przyjęta *Planem* polityka przestrzenna województwa zakłada wspomaganie rozwoju wybranych miast i wsi, mające na celu poprawę warunków życia mieszkańców tych jednostek osadniczych, zwiększenie ich pozytywnego oddziaływania na otaczające tereny w zakresie obsługi ludności. W subregionie siedleckim ośrodkami proponowanymi do wspomaganie rozwoju są: Siedlce (w zakresie funkcji ponadpowiatowych) oraz Łochów, Węgrów, Sokołów Podlaski, Kosów Lacki, Korczew, Łosice i Sarnaki (w zakresie funkcji obsługi ludności). Stopień poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej wspomaganych ośrodków związany jest w znacznej mierze z aktywnością władz lokalnych w zdobywaniu środków zewnętrznych.

W subregionie siedleckim, tak jak w całym województwie mazowieckim, uwidaczniają się procesy przekształceń wiejskiej sieci osadniczej, zmieniającej się w obszary suburbanizacji. Zjawisko to zauważalne jest przede wszystkim w gminie Siedlce oraz na obszarach położonych w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych. Natomiast w północno-wschodniej i wschodniej części subregionu następuje wyludnianie się małych miejscowości wiejskich. Negatywną tendencją jest narastający chaos przestrzenny wynikający z braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Prowadzi to do rozlewania się zabudowy mieszkaniowej w sposób niekontrolowany. Następstwem tego jest wzrost kosztów infrastruktury, pogorszenie warunków komunikacyjnych, wkraczanie zabudowy na tereny prawnie chronione. Zagadnienia te zostały szczegółowo omówione przez panią Krystynę Mazur w referacie na temat analizy dokumentów planistycznych subregionu.

Analiza dynamiki ludności w latach 1999-2005 w województwie mazowieckim uwidacznia wysysanie ludności ze wszystkich obszarów peryferyjnych województwa do Obszaru Metropolitalnego Warszawy (Mapa 3). Zauważalny jest wzrost liczby ludności w gminach otaczających ośrodki subregionalne, przy jednoczesnym ubytku ludności w tych ośrodkach. Zjawisko to nie dotyczy Siedlec, które są jedynym ośrodkiem subregionalnym charakteryzującym się przyrostem ludności. Subregion siedlecki należy do obszarów wyludniających się. W latach 1999-2005 liczba ludności wzrosła w gminie Siedlce (aż o 7,5%) oraz w miastach: Siedlce i Łochów (Mapa 4). Na pozostałym obszarze wystąpił spadek liczby ludności – największy w północno-wschodniej części subregionu (w gminach: Sterdyń, Kosów Lacki, Ceranów, Sabnie), gdzie ubyło ponad 10% ludności. Ubytek ludności w tym rejonie jest długotrwały, występuje w całym okresie powojennym, a od roku 1970 znacznie się powiększył.

Jednym z mierników aktywności gospodarczej jest liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON przypadających na 1000 mieszkańców. W 2006 roku w województwie mazowieckim wskaźnik ten wahał się od 48,3 do 178,5 (Mapa 5). Subregion siedlecki należy do obszarów o najniższej w województwie liczbie podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców (mniej niż 60). Wyższą aktywnością gospodarczą wyróżniają się Siedlce, w których na 1000 mieszkańców przypada ponad 100 podmiotów.

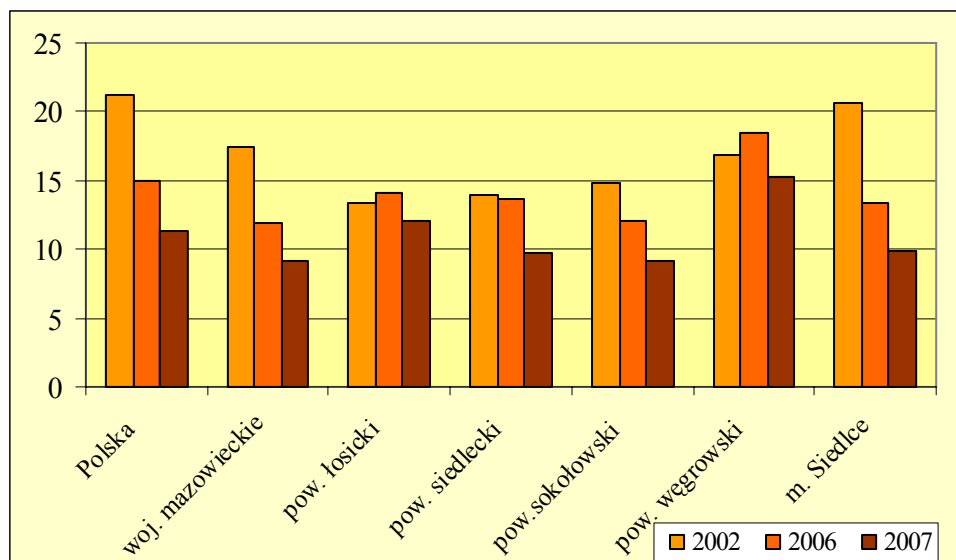
Mapa 6 ilustruje zmiany w liczbie podmiotów gospodarczych w subregionie w latach 1999-2005 (w przekroju gmin brak jest jeszcze danych za rok 2006). W okresie 7 lat, w większości gmin subregionu, nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Największy wzrost zarejestrowano w gminach otaczających miasta: Siedlce, Sokołów Podlaski i Kosów Lacki. W miastach Łochów, Węgrów, Mordy nastąpił spadek liczby podmiotów.

W 2006 roku zauważony został spadek bezrobocia w kraju i w województwie mazowieckim. Mapa 7 ilustruje rozkład przestrzenny wskaźnika liczby bezrobotnych przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym w województwie w przekroju gmin. Subregion siedlecki znajduje się w obszarze województwa o relatywnie niskim bezrobociu.

Stopa bezrobocia (obliczany jako procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo, tzn. pracującej i bezrobotnej) w roku 2006 w subregionie siedlec-

kim wynosiła 14,3% i była nieznacznie niższa od krajowej (14,9%), ale wyższa od wojewódzkiej (11,9%).

Wykres 2. Stopa bezrobocia w końcu lat 2002, 2006 i 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dynamika stopy bezrobocia w subregionie w latach 2002-2006 jest zróżnicowana. Na uwagę zasługuje znaczny spadek stopy bezrobocia w mieście Siedlce (z 20,6% do 13,4%). Widoczny jest wzrost stopy bezrobocia w powiatach: węgrowskim (z 16,9% do 18,4%) i łosickim (z 13,3% do 14,1%). W 2007 roku stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich powiatach subregionu w stopniu zbliżonym do średniej wojewódzkiej.

Mapa 8 przedstawia rozkład przestrzenny wskaźnika liczby bezrobotnych przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2006 roku, w subregionie. Zastosowano mniejsze przedziały wartości niż w kartogramie dla województwa, dzięki czemu uwidacznia się większe zróżnicowanie przestrzenne. W subregionie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada od 6,7 do 13 bezrobotnych. Koncentracja najwyższego bezrobocia ma miejsce w dwóch rejonach: północno-zachodnim (gminy: Liw, Łochów, miasto Węgrów) oraz wschodnim (gminy: Stara Kornica i Korczew).

Subregion siedlecki jest rejonem rolniczym. Dominującymi kierunkami produkcji rolnej są: chów bydła i trzody chlewnej (Mapa 9). Sadownictwo rozwija się przede wszystkim w północnej części powiatu łosickiego. Lokalnie rozwija się też pieczarkarstwo, głównie w powiatach: łosickim i siedleckim. Sytuacja w rolnictwie poprawia się w związku z realizowanymi płatnościami dla producentów rolnych. Średnia kwota dopłat zrealizowanych płatności za 2004 rok w powiatach: łosickim (4 536 zł) i sokołowskim (4 524 zł) była wyższa od średniej w województwie (3 958 zł). Dopłaty spowodowały zauważalne ożywienie inwestycji w gospodarstwach rolnych. Głównymi gałęziami przemysłu rolno-spożywczego subregionu są: mleczarstwo i przetwórstwo mięsa. Nastąpiły korzystne zmiany w produkcji i przetwórstwie mleka, związane między innymi z koniecznością dostosowania jakości produkowanych wyrobów do wymagań Unii Europejskiej. Również w przetwórstwie mięsnym zachodzą korzystne zmiany – zakłady są modernizowane. Coraz więcej zakładów przemysłu rolno-spożywczego jest uprawnionych do handlu na rynkach krajów Unii Europejskiej.

Subregion siedlecki zajmuje znaczącą pozycję w systemie przyrodniczym województwa, kraju i Europy. Na jego terenie znajdują się obszary i obiekty o międzynarodowej randze przyrodniczej (Mapa 10). Najcenniejszymi obszarami są: dolina Bugu i dolina Liwca, zali-

czony w 2004 roku do obszarów specjalnej ochrony ptaków w sieci Natura 2000. Międzynarodową rangę przyrodniczą posiadają także: dolina Kostrzynia oraz Lasy Łukowskie, których północny fragment znajduje się w granicach subregionu. Wyjątkowe w skali międzynarodowej walory przyrodnicze spowodowały włączenie większości terytorium subregionu w granice obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski, stanowiącego część Zielonych Płuc Europy. Znaczna część subregionu, ze względu na istniejące walory przyrodnicze objęta jest formami ochrony przyrody. Występują tu:

- dwa parki krajobrazowe: Nadbużański i Podlaski Przełom Bugu; Nadbużański w dwóch częściach, połączonych obszarem chronionego krajobrazu. Oba parki posiadają plany ochrony,
- obszary chronionego krajobrazu: Nadbużański, Siedlecko-Węgrowski oraz niewielkie fragmenty Łukowskiego i Mińskiego,
- 22 rezerваты przyrody, w tym 3 powołane po roku 1999,
- dwa obszary Natura 2000, tj. obszary specjalnej ochrony ptaków: Dolina Liwca i Dolina Dolnego Bugu.

Atrakcyjność przyrodniczo-krajobrazowa wyrażająca się występowaniem malowniczych dolin Bugu i Liwca, zwartych kompleksów leśnych oraz miejscowości o wysokich walorach kulturowych (Siedlce, Węgrów, Liw, Starawieś, Korczew, Treblinka) inspirują rozwój turystyki w subregionie (Mapa 11). Największe skupiska bazy turystycznej występują w dwóch rejonach: wschodnim (w gminie Sarnaki) i północno-zachodnim (w widłach Liwca i Bugu na terenie gminy Łochów). Tereny położone nad Bugiem i nad Liwcem są tradycyjnymi miejscami wypoczynku mieszkańców Warszawy, Siedlec i Białej Podlaskiej.

W ostatnich latach dość szybko rozwija się agroturystyka, szczególnie w gminach nadbużańskich. Dofinansowania z funduszy unijnych pozwalają właścicielom na modernizację gospodarstw, a tym samym podniesienie ich standardu. Gospodarstwa agroturystyczne, poza zakwaterowaniem, oferują wiele atrakcji turystycznych.

Zauważalną tendencją jest ożywienie i rozwój turystyki, wyrażające się w aktywności podmiotów zajmujących się profesjonalnie turystyką. W subregionie działa od lat Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze z oddziałami w Siedlcach i Węgrowie. W 2005 roku powstało Stowarzyszenie Nadbużańska Lokalna Organizacja Turystyczna z siedzibą w Siedlcach. Głównym celem Stowarzyszenia jest kreowanie i upowszechnianie wizerunku obszaru dorzecza Bugu, jako regionu atrakcyjnego turystycznie w kraju i za granicą. W listopadzie 2006 roku została uruchomiona Nadbużańska Platforma Internetowa. Na terenie subregionu wyznaczonych jest wiele szlaków turystycznych: motorowych, rowerowych, pieszych i wodnych. Na Bugu i Liwcu odbywają się spływy kajakowe, a po Bugu także spływy tratwami.

Potencjał społeczno-gospodarczy gmin uzależniony jest w znacznym stopniu od dochodów własnych, od wysokości, których zależy samodzielność finansowa gmin. Poziom dochodów własnych gmin w województwie wykazuje bardzo duże zróżnicowanie (Mapa 12). W większości gmin województwa i subregionu siedleckiego średnioroczne dochody własne nie przewyższały 500 zł na 1 mieszkańca. W subregionie siedleckim żadna gmina nie osiągnęła dochodów równych średniej wojewódzkiej, tj. 1255 zł na 1 mieszkańca. Najwyższymi dochodami dysponują miasta: Siedlce, Węgrów, Sokołów Podlaski, jednak nie przekraczają one 1000 zł na 1 mieszkańca.

Poziom wydatków inwestycyjnych zależy od generowanych dochodów, ale także od aktywności samorządów w pozyskiwaniu środków finansowych. Mapa 13 ilustrująca średnioroczne wydatki budżetów gmin w latach 1999-2005 pokazuje przykłady gmin, które mają niskie dochody własne, a ponoszą wysokie wydatki dzięki zdobytym środkom.

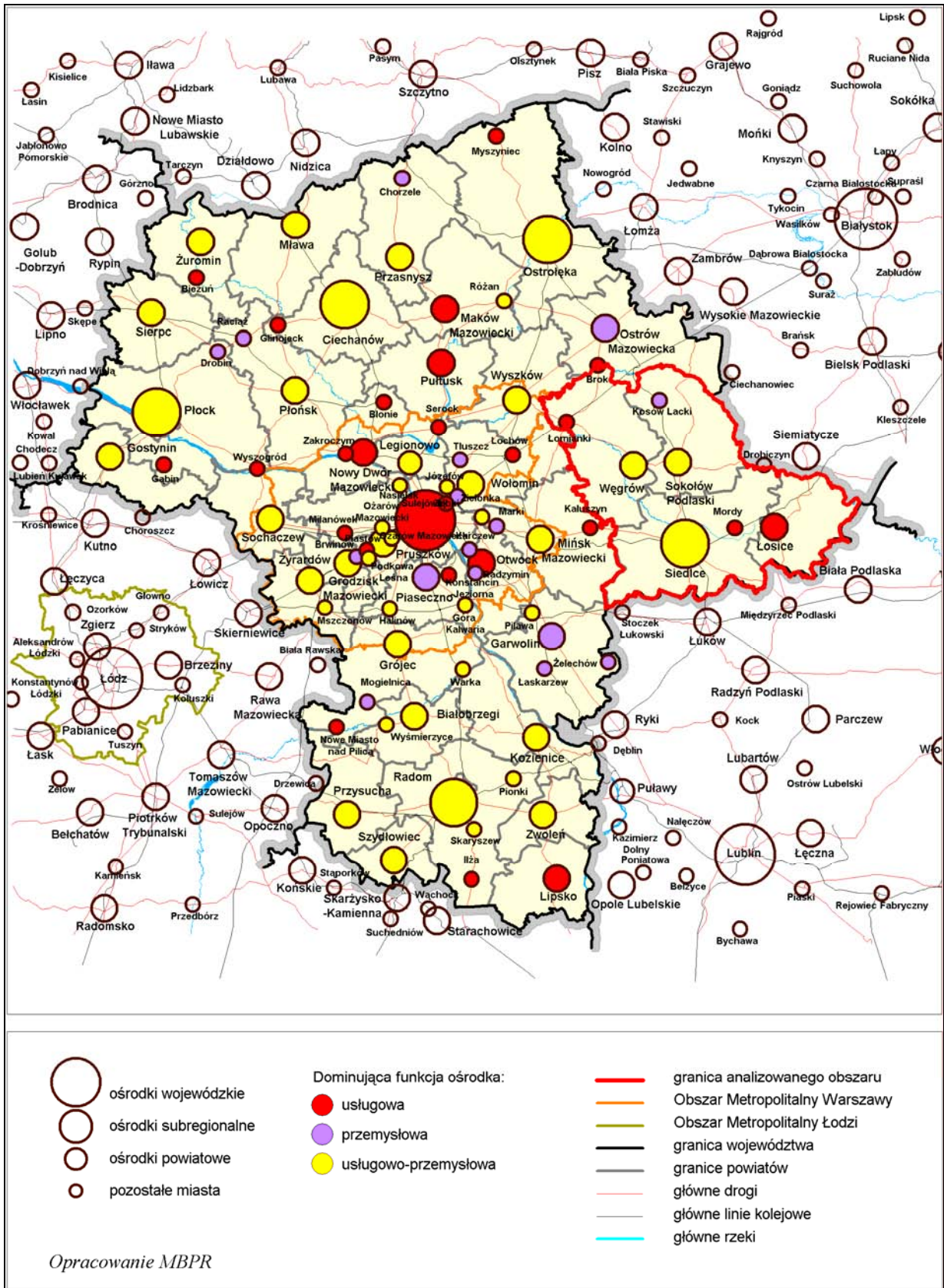
Subregion siedlecki należy do rejonów o niskich średniorocznych wydatkach inwestycyjnych na mieszkańca – poniżej średniej dla województwa mazowieckiego (460 zł na 1 mieszkańca).

Jedynie w gminie Stoczek, wskaźnik ten jest wyższy niż porównywalny dla województwa (Mapa 14). Z analizy wskaźników średniorocznych wydatków inwestycyjnych budżetów gmin przypadających na gospodarkę komunalną i środowisko w latach 2001-2005 (Mapa 15); na oświatę i wychowanie w latach 1999-2005 (Mapa 16), na transport i łączność w latach 2001-2005 (Mapa 17) wynika, że najwyższe wskaźniki osiągała gmina Stoczek, mimo niskich dochodów własnych.

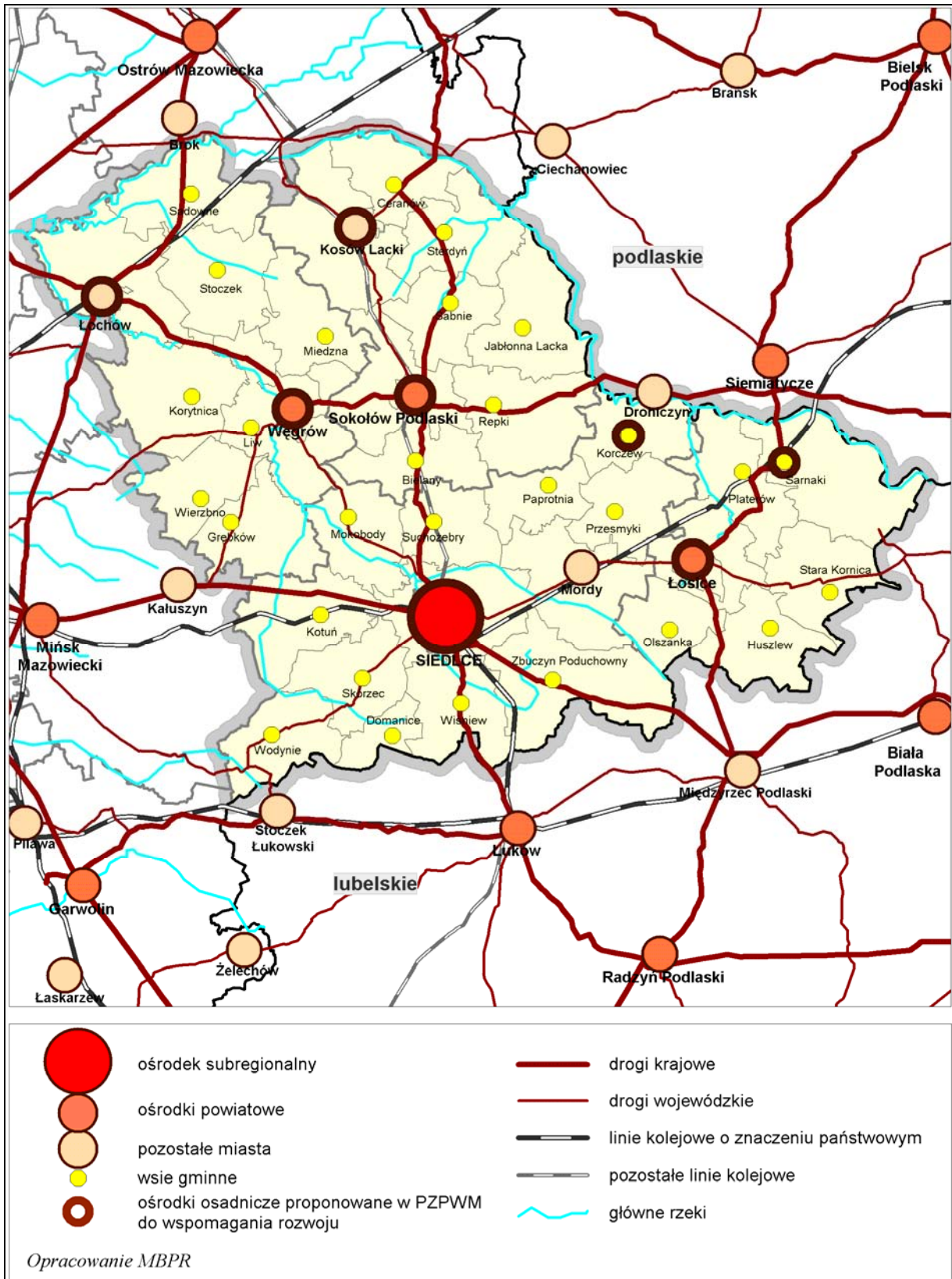
Zauważone główne tendencje rozwoju subregionu, to:

- umacnianie się Siedlec jako ośrodka subregionalnego,
- wykorzystanie szansy wspomagania rozwoju przez Łochów i Kosów Lacki oraz Węgrów, Sokołów Podlaski, Łosice,
- względna stabilizacja Korczewa i Sarnak,
- ciągły, wysoki ubytek ludności w obszarze nadbużańskim,
- relatywnie niskie bezrobocie w subregionie oraz spadek stopy bezrobocia,
- wysoki poziom bezrobocia w większości gmin powiatu węgrowskiego oraz w powiecie łosickim,
- korzystne zmiany w przemyśle rolno-spożywczym wynikające z procesów restrukturyzacyjnych i modernizacyjnych,
- znaczący postęp w rozwoju turystyki wyrażający się modernizacją bazy, rozwojem agroturystyki, aktywnością podmiotów zajmujących się profesjonalnie turystyką.

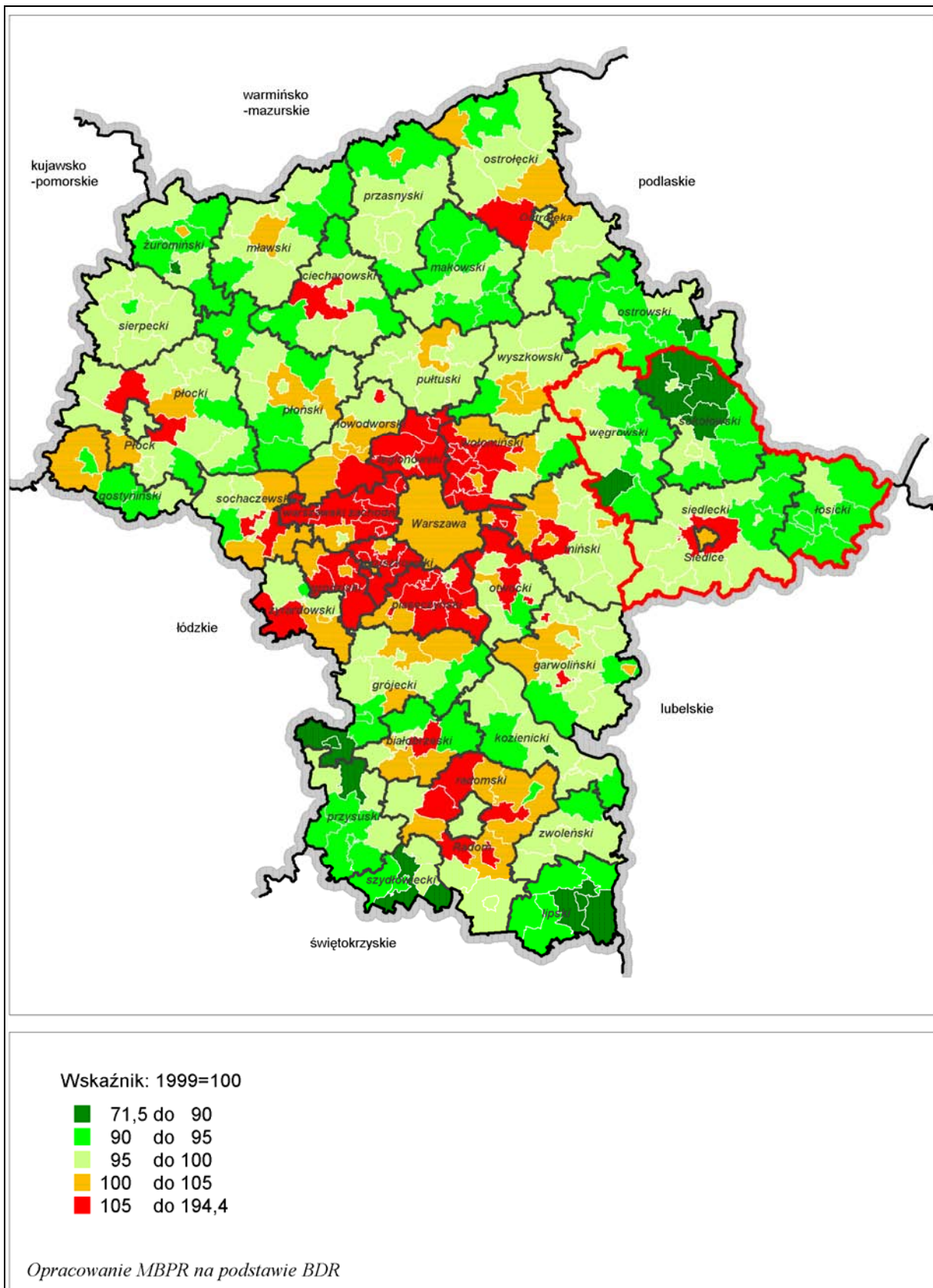
Mapa 1. Miejska sieć osadnicza

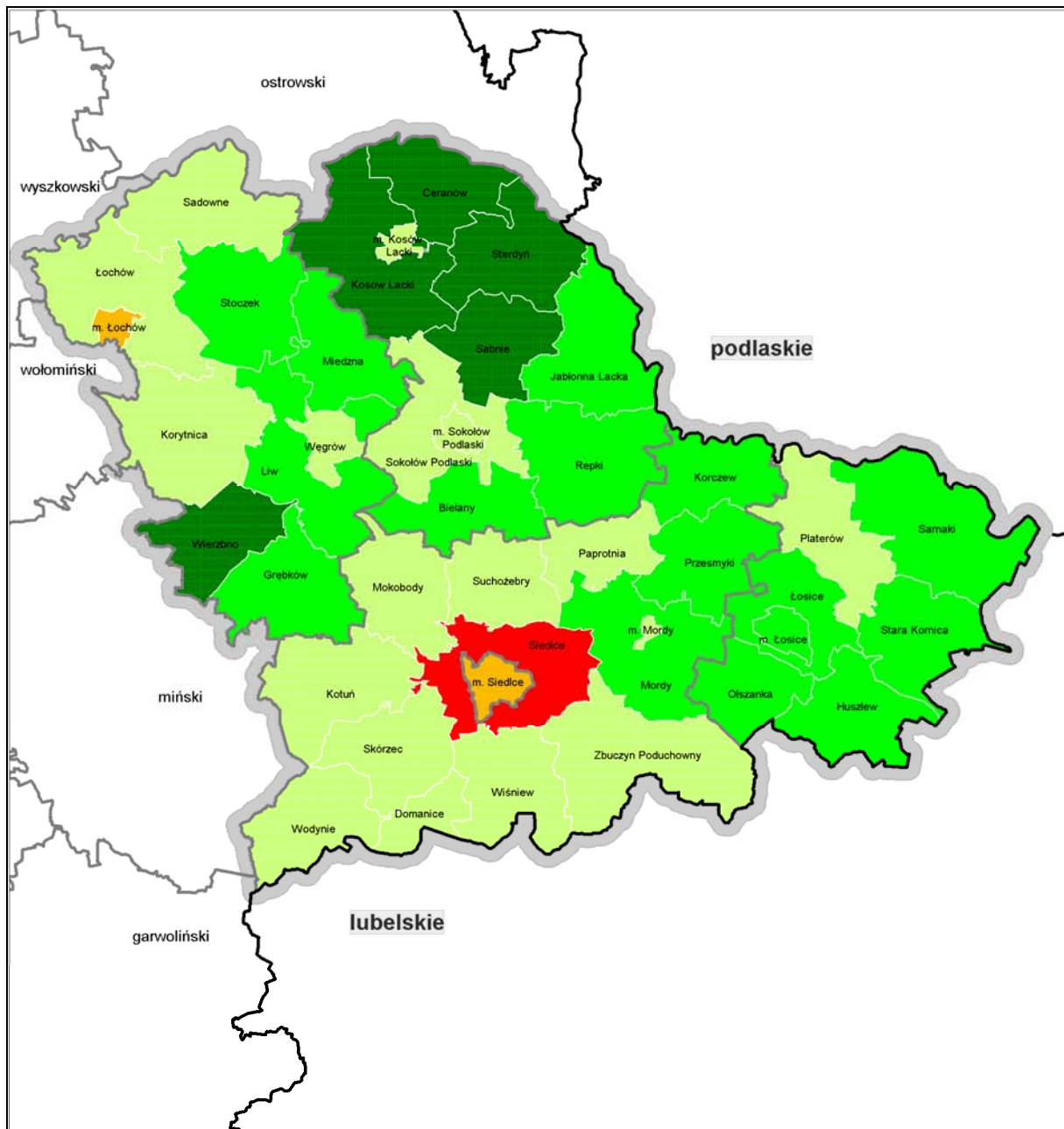
Mapa 2. Schemat sieci osadniczej subregionu siedleckiego

Mapa 3. Zmiany w liczbie ludności w latach 1999-2005

Mapa 4. Zmiany w liczbie ludności w subregionie siedleckim w latach 1999-2005

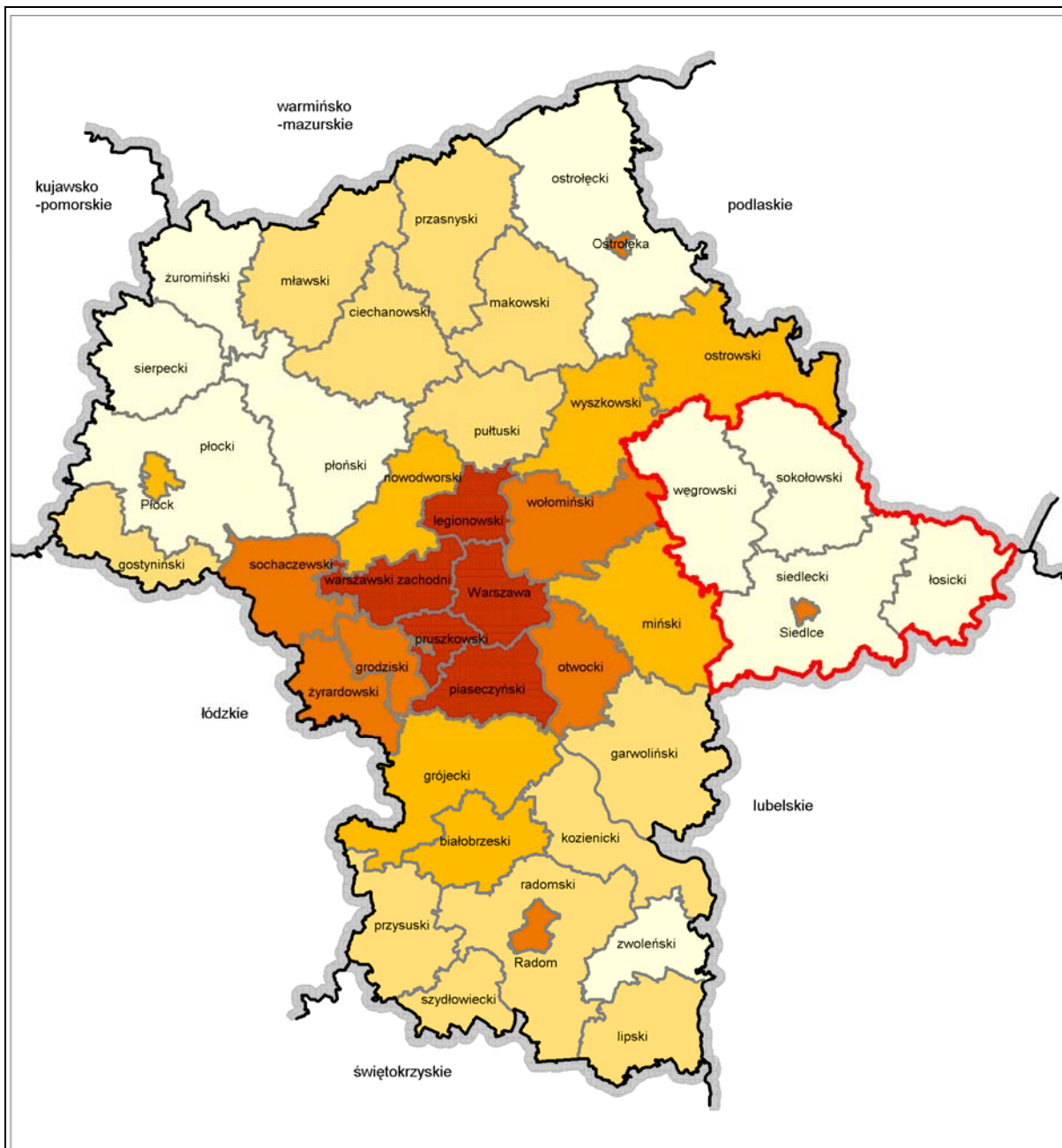

Wskaźnik : 1999 = 100

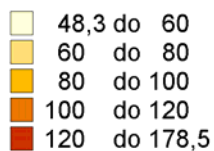
- 87,3 do 90
- 90 do 95
- 95 do 100
- 100 do 105
- 105 do 107,5

Opracowanie MBPR na podstawie BDR

Mapa 5. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2006 roku

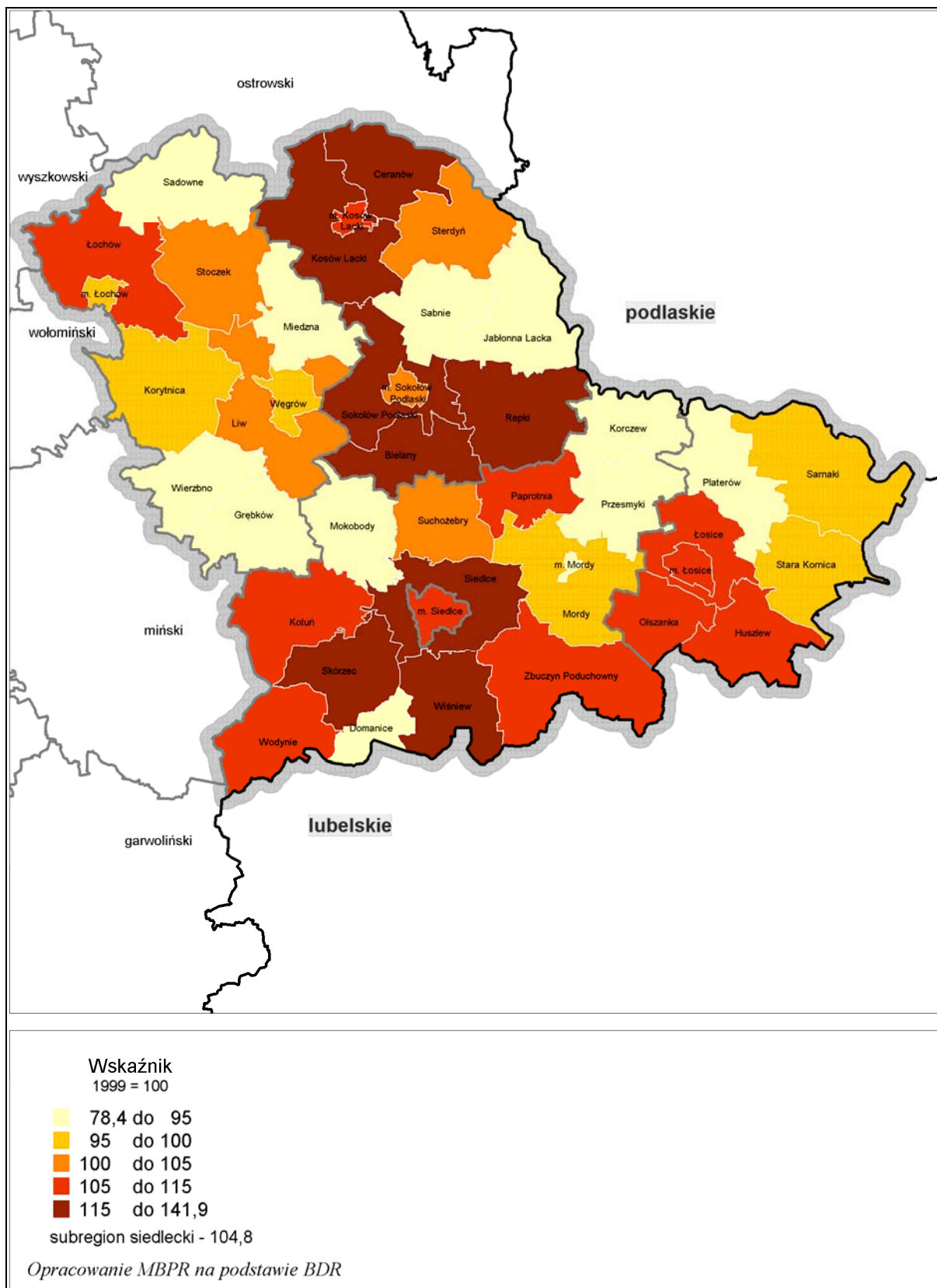
Liczba podmiotów gospodarczych
na 1000 ludności

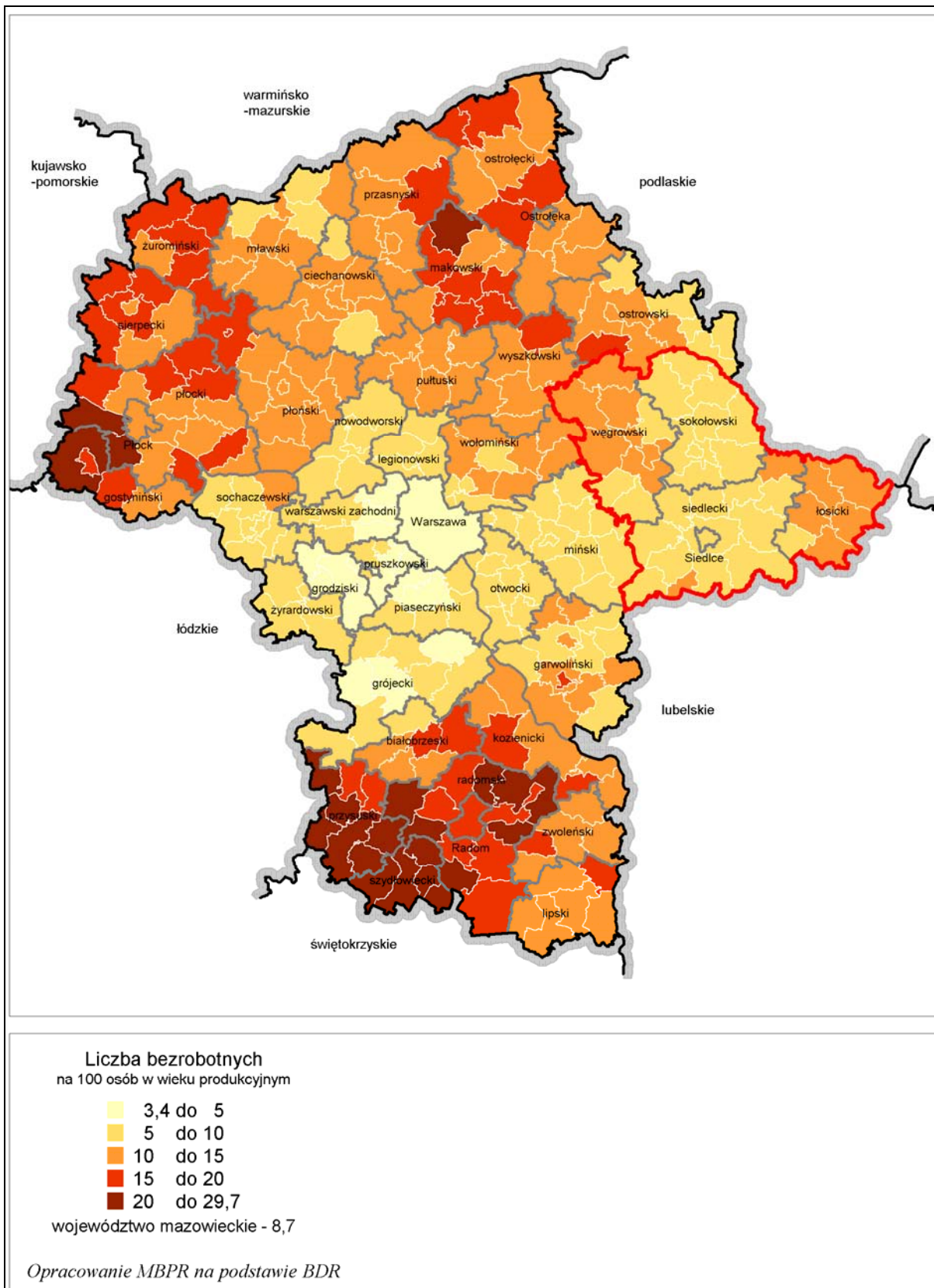
województwo mazowieckie - 117,9

Opracowanie MBPR na podstawie BDR

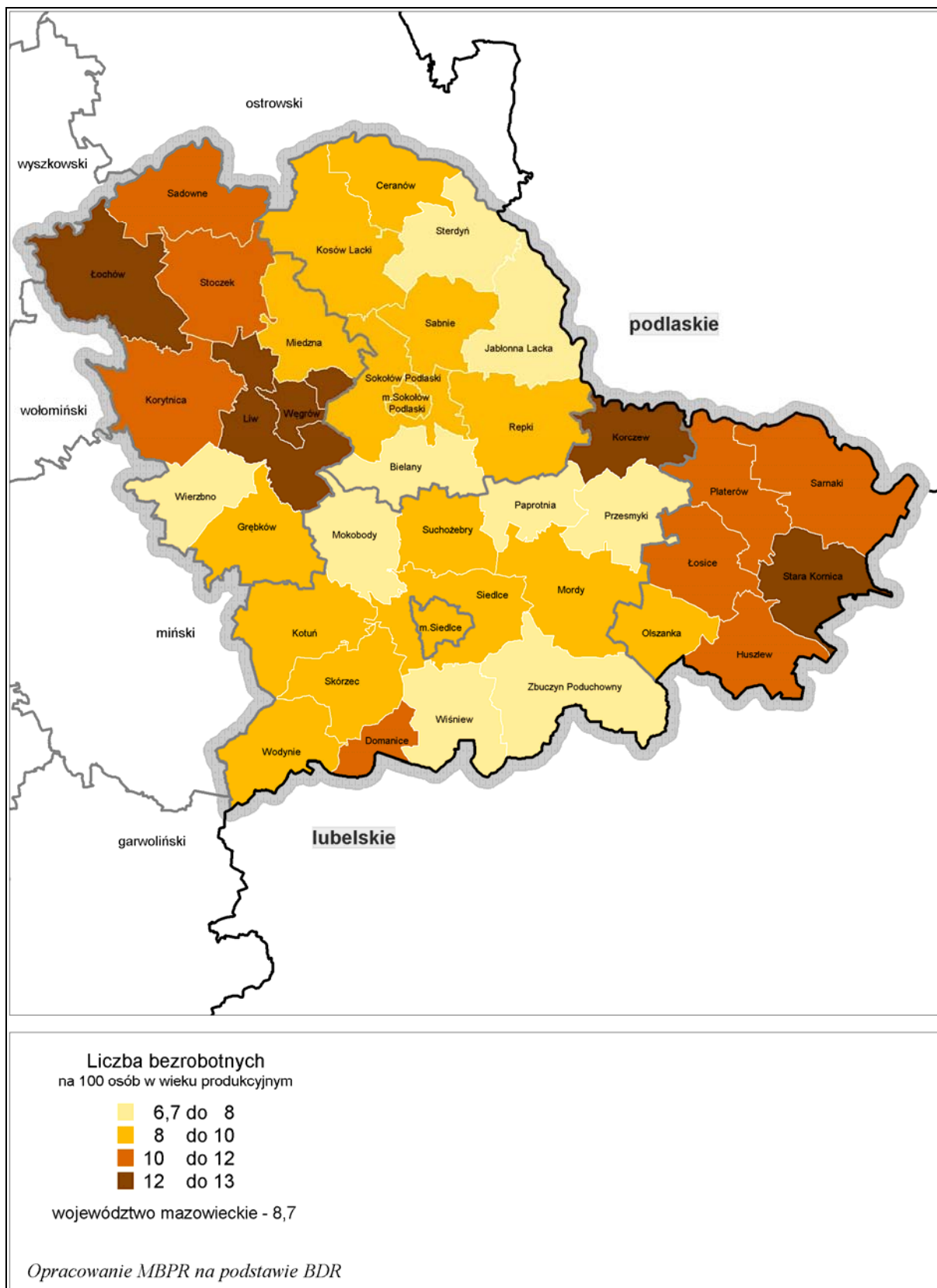
Mapa 6. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w subregionie siedleckim w latach 1999-2005

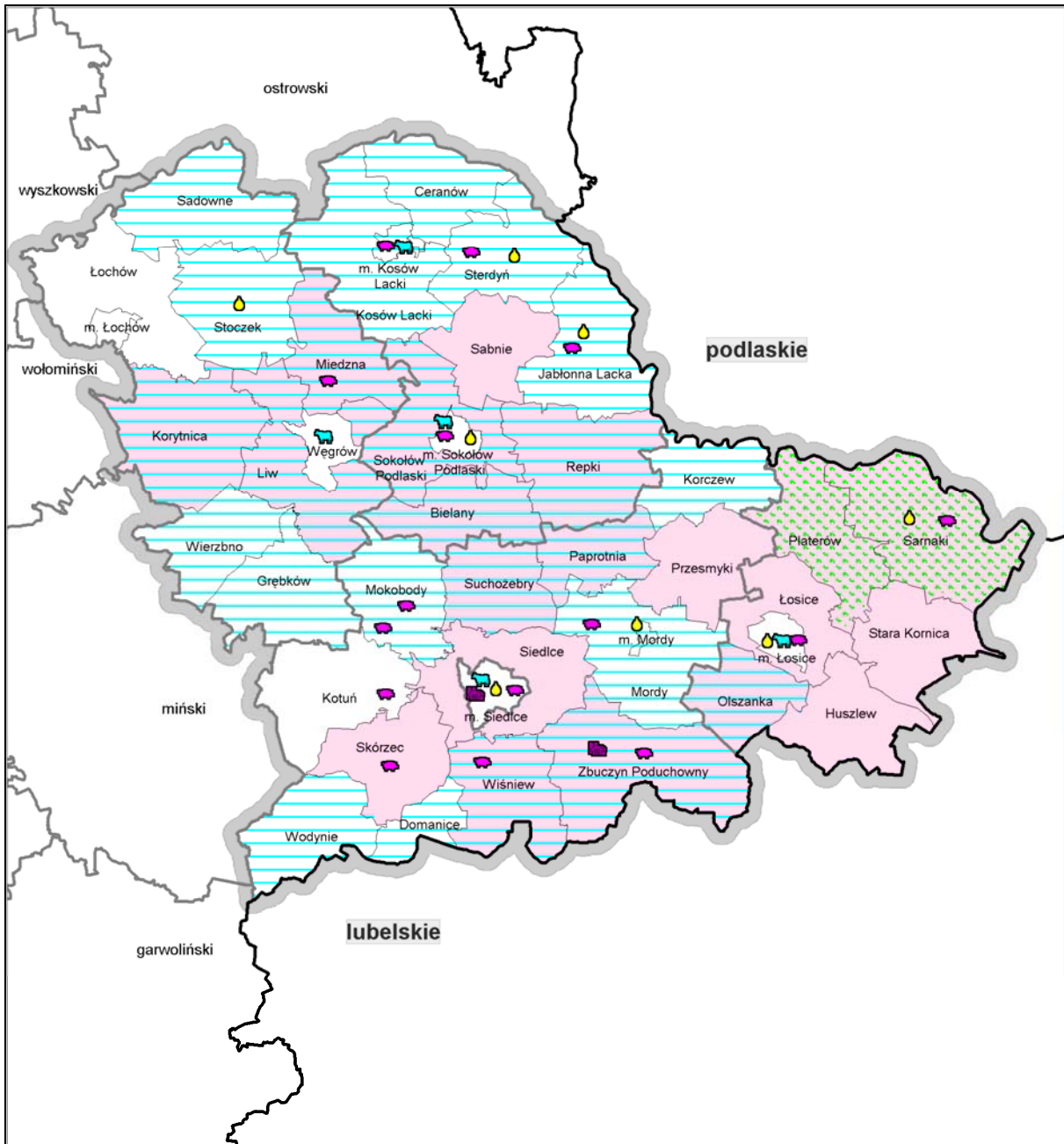
Mapa 7. Bezrobocie w 2006 roku. Stan w dniu 31.XII

Mapa 8. Bezrobocie w subregionie siedleckim w 2006 roku. Stan w dniu 31.XII

Mapa 9. Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy w subregionie siedleckim

Przemysł rolno-spożywczy

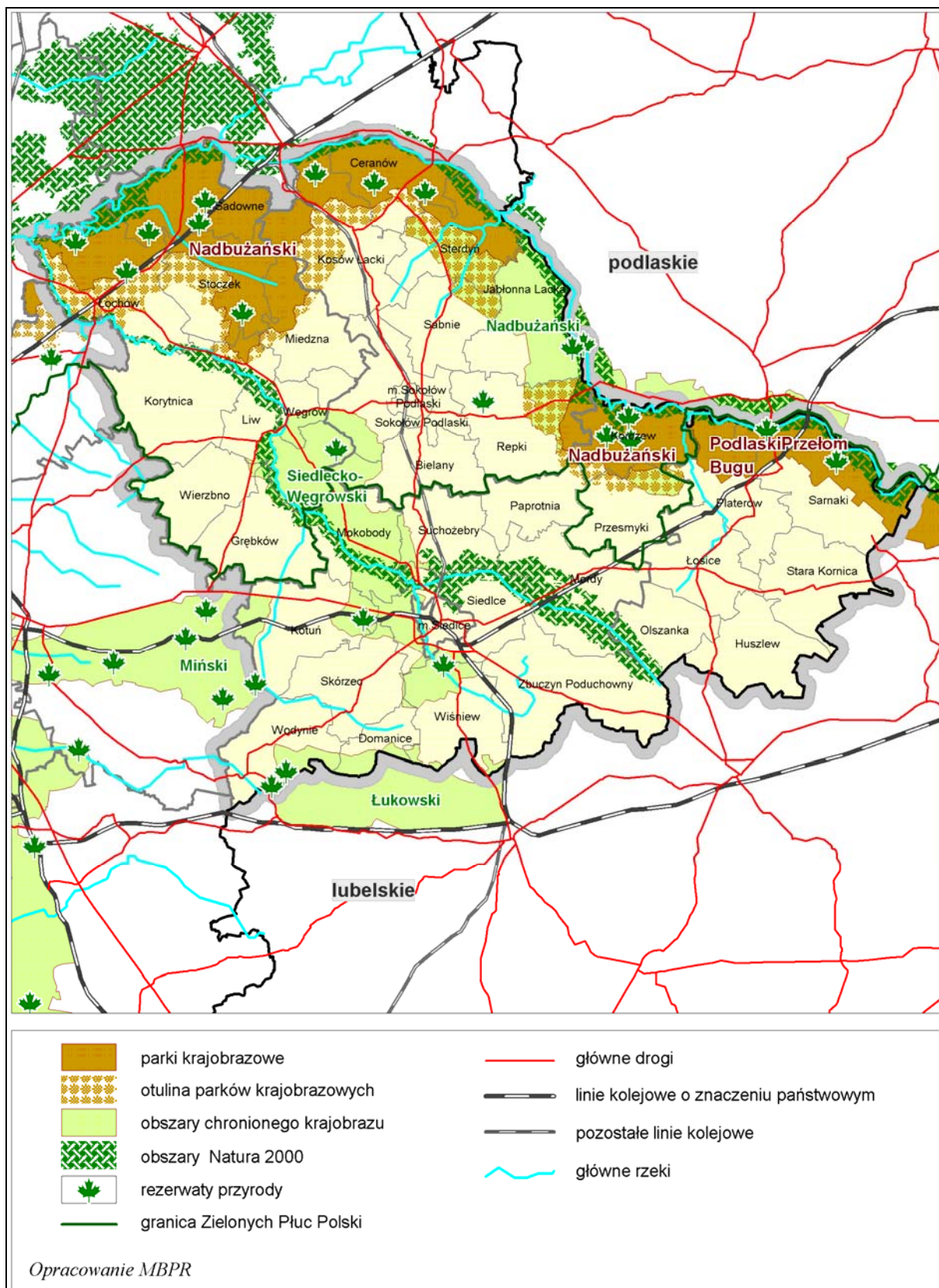
- zakłady mleczarskie
- przetwórnice mięsa
- przetwórnice owoców i warzyw
- gorzelnie, winiarnie, browary

Dominujące kierunki produkcji

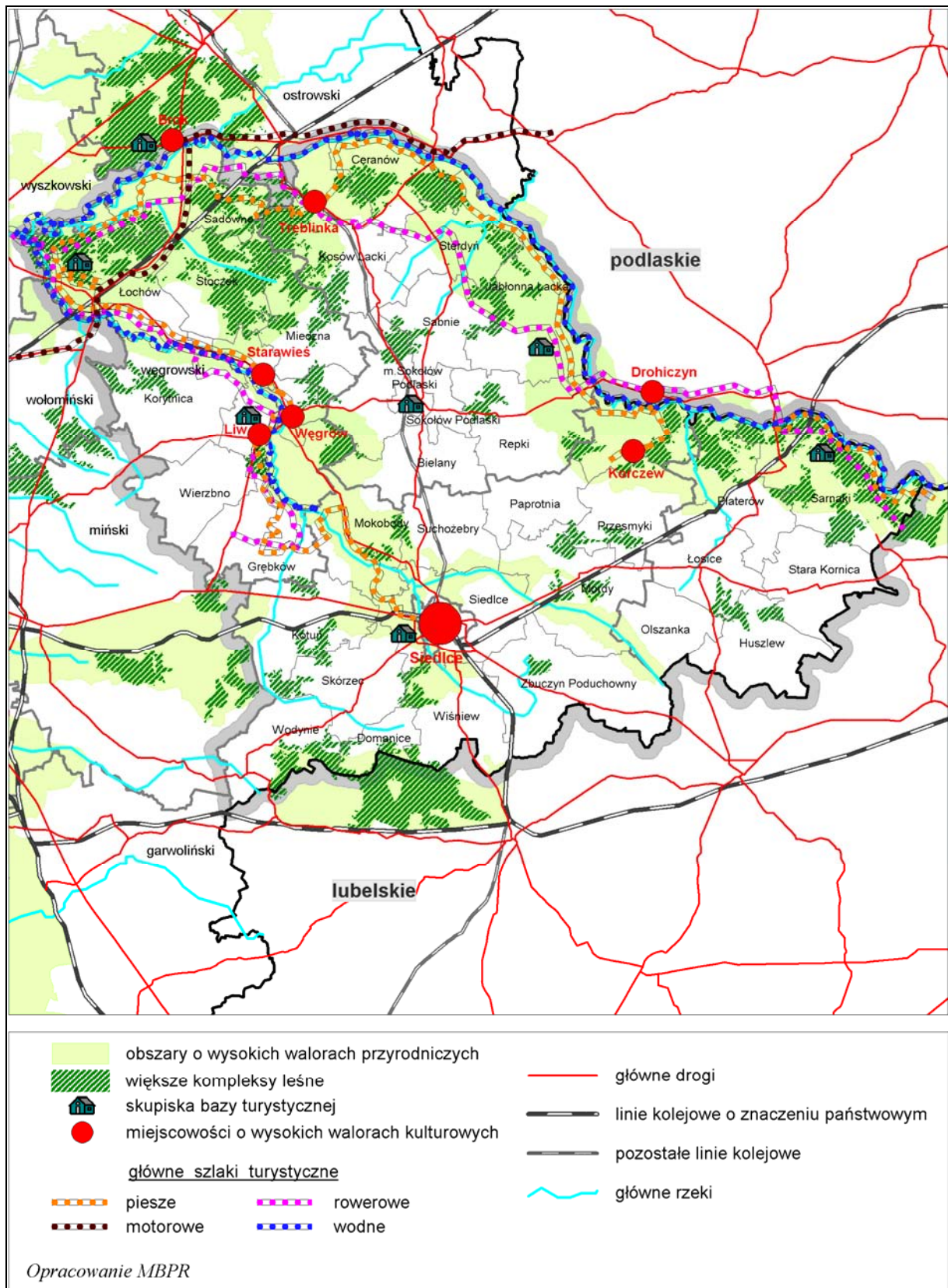
- obsada bydła (> 40 szt./100 ha UR)
- obsada trzody chlewnej (>88,6 szt./100 ha UR)
- sady (2 do 5 % UR)

Opracowanie MBPR na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2002 i Rejestru REGON 2003

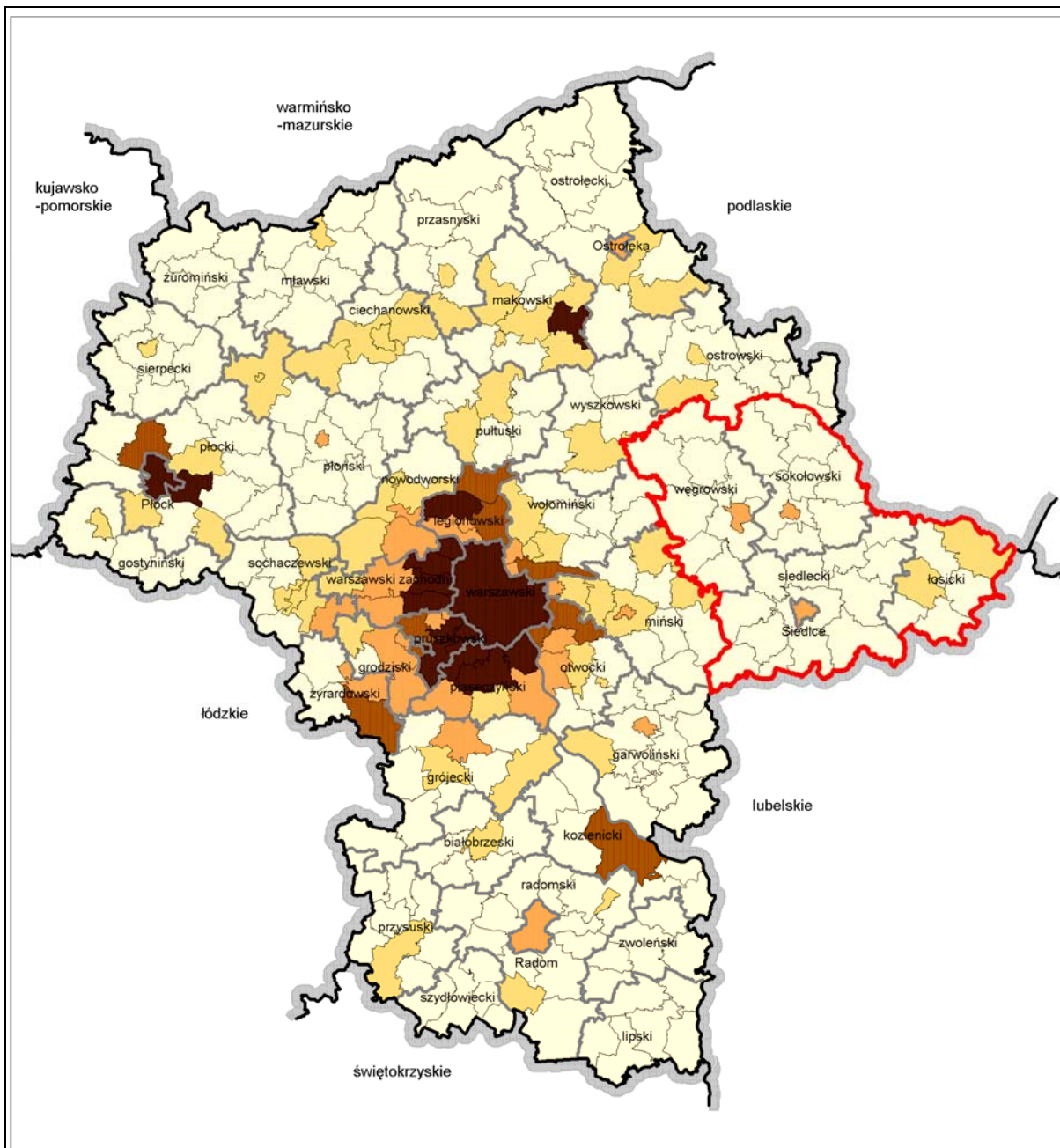
Mapa 10. Ochrona przyrody w subregionie siedleckim

Mapa 11. Turystyka w subregionie siedleckim

Mapa 12. Średnioroczne dochody własne budżetów gmin w latach 1999-2004

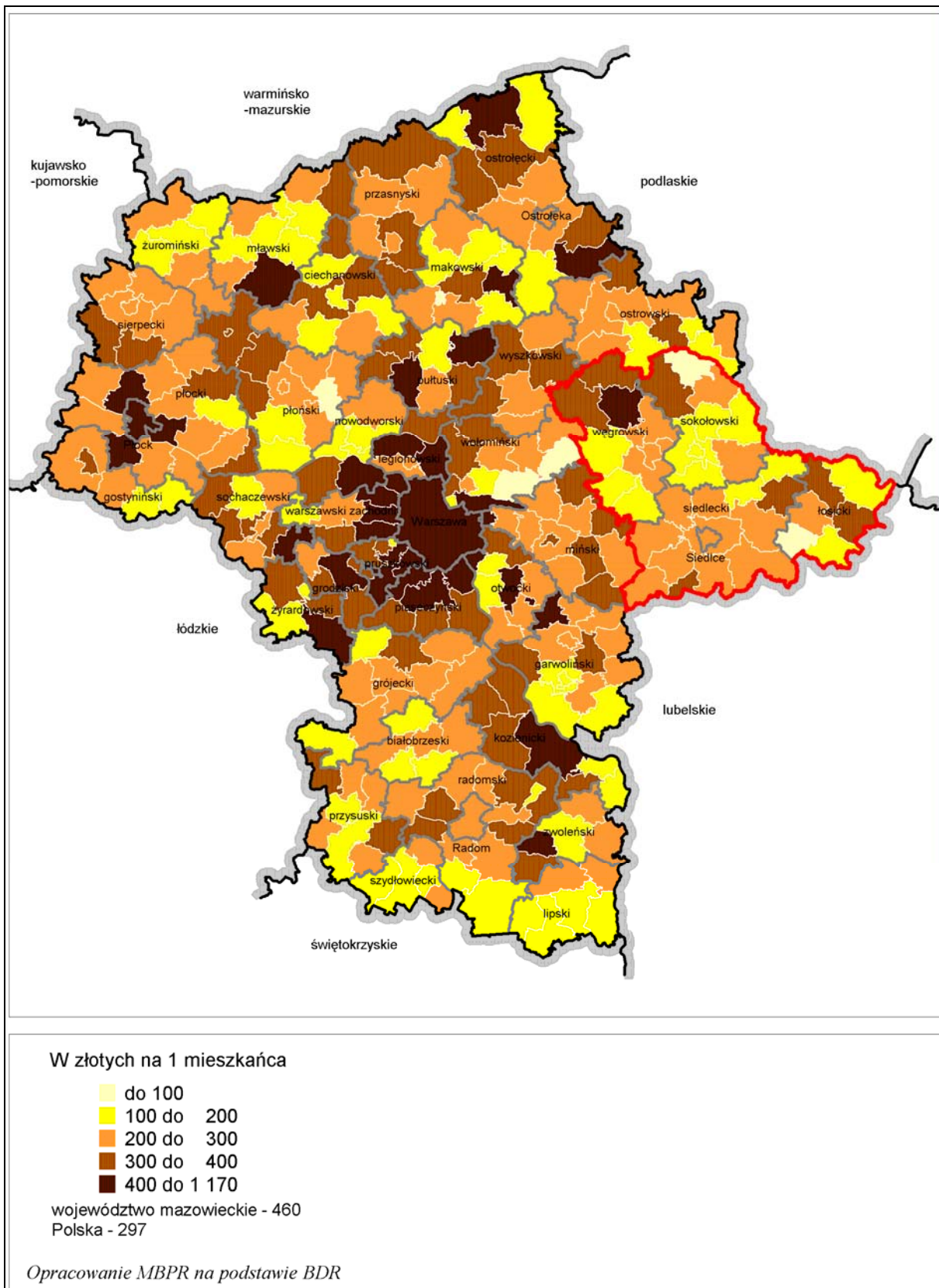
w złotych na 1 mieszkańca

- do 500
- 500 do 750
- 750 do 1 000
- 1 000 do 1 250
- 1 250 do 2 410

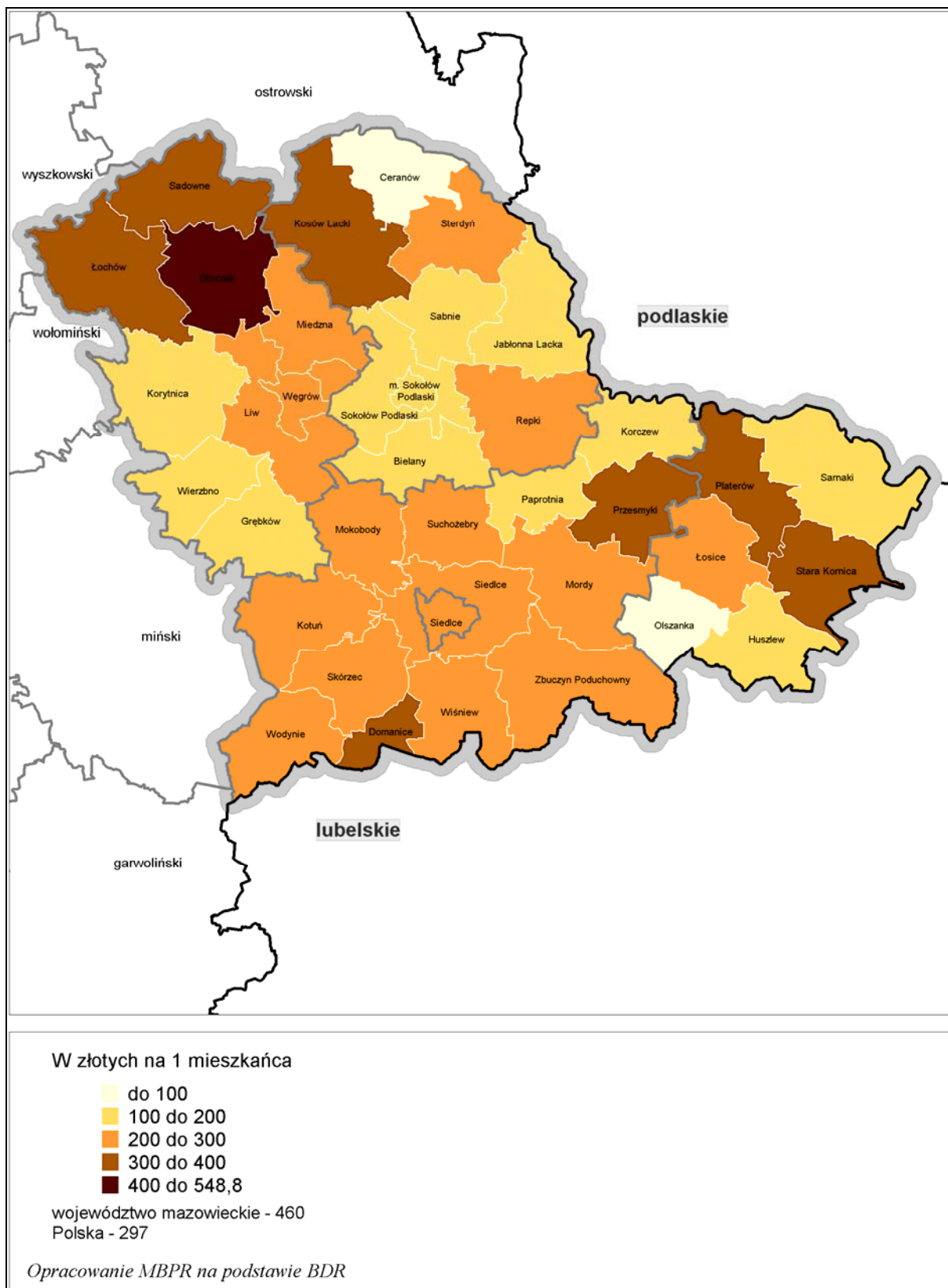
województwo mazowieckie - 1255
Polska - 808

Opracowanie MBPR na podstawie BDR

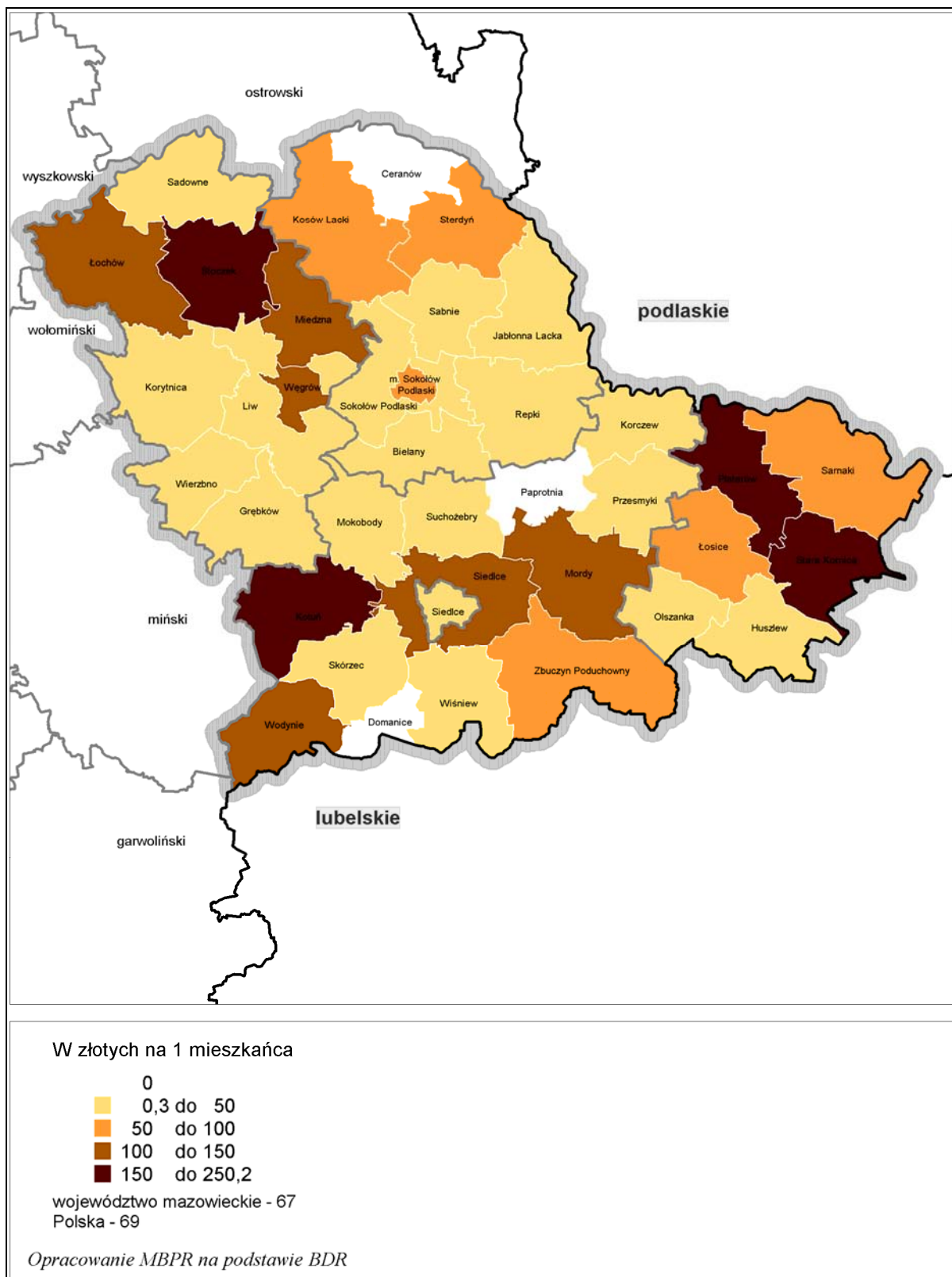
Mapa 13. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin w latach 1999-2005

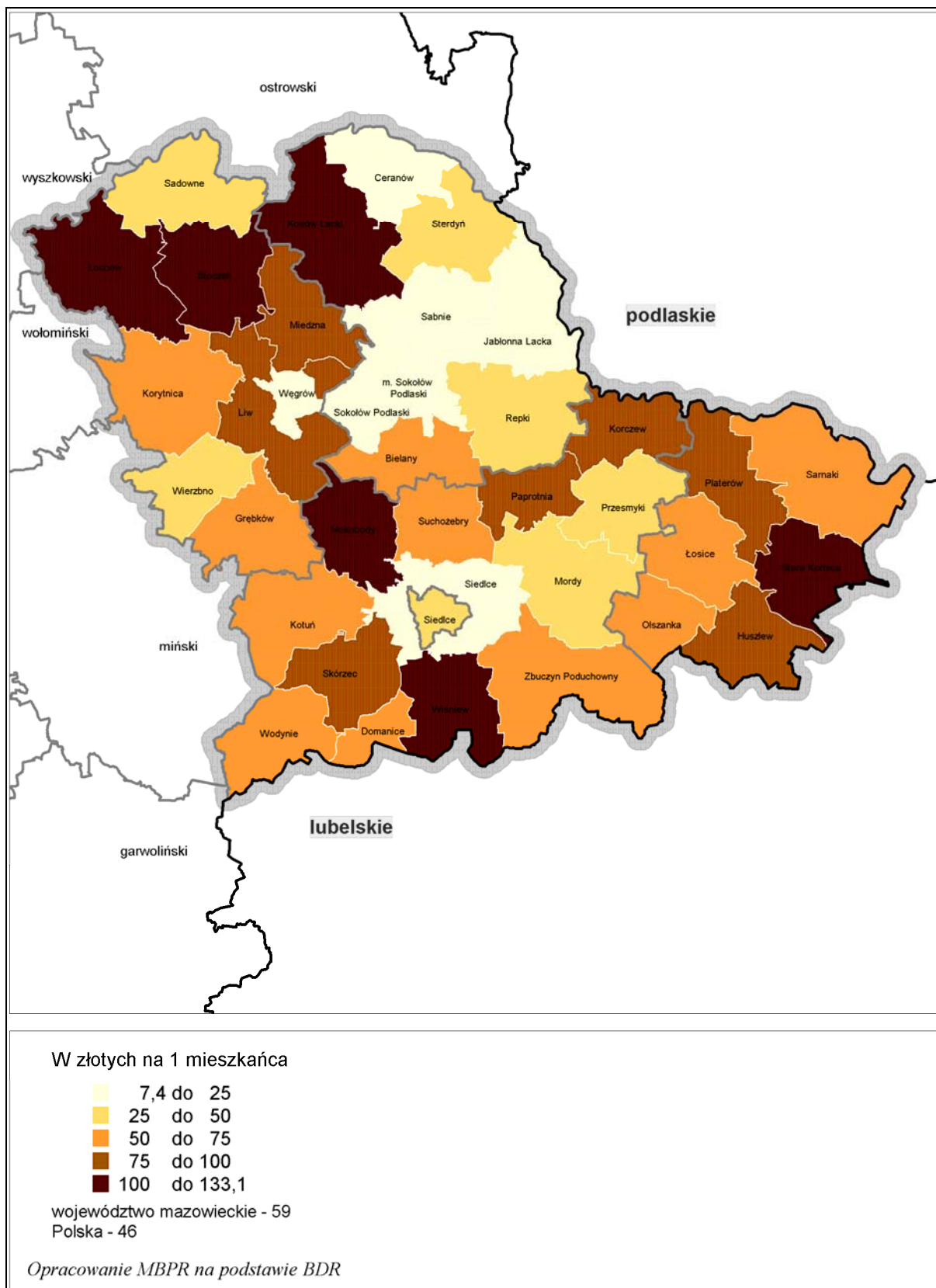
Mapa 14. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin w subregionie siedleckim w latach 1995-2005

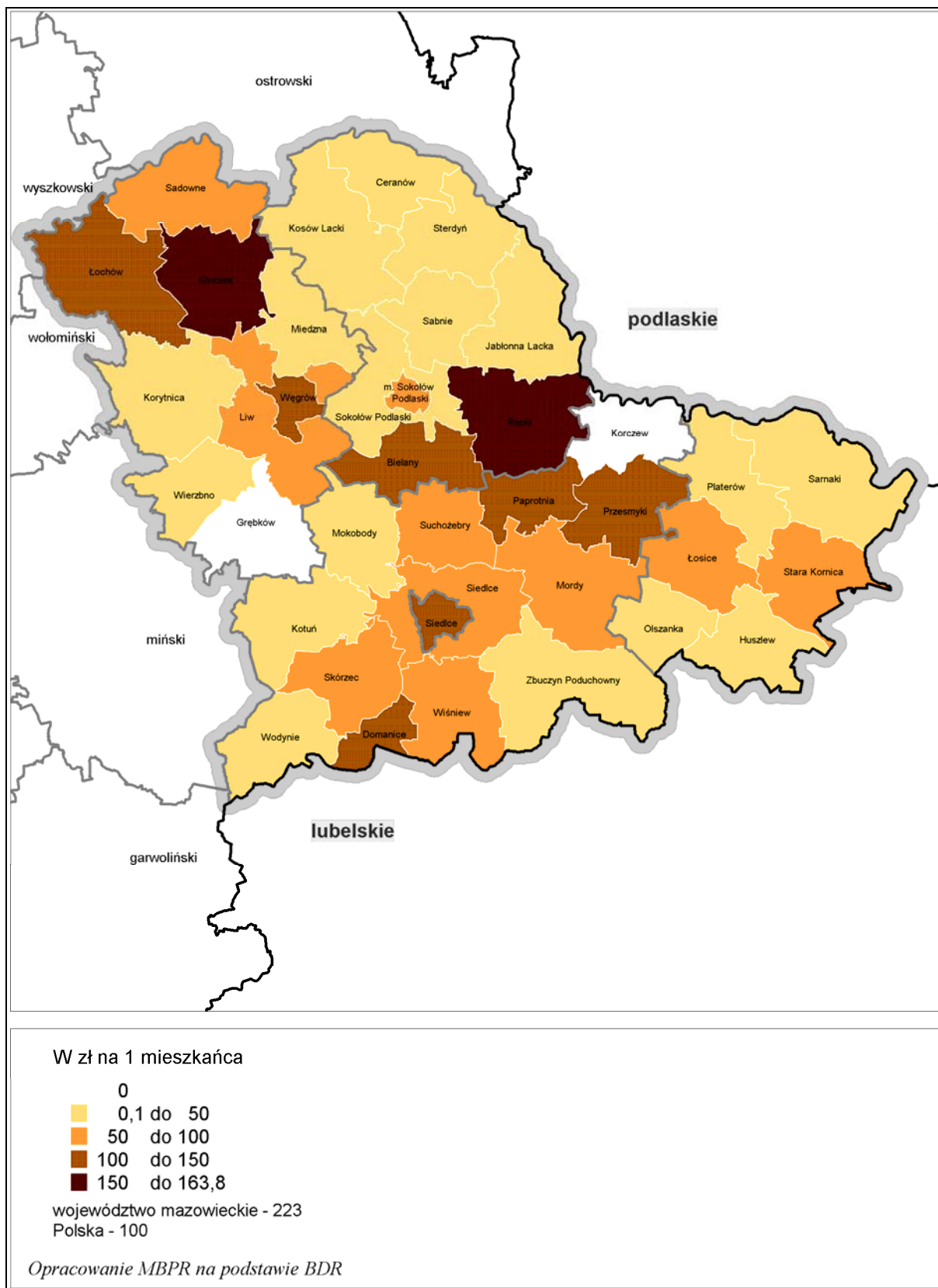
Mapa 15. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin na gospodarkę komunalną i środowisko w subregionie siedleckim w latach 2001-2005

Mapa 16. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin na oświatę i wychowanie w subregionie siedleckim w latach 1999-2005

Mapa 17. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin na transport i łączność w subregionie siedleckim w latach 1999-2005

Osiągnięcia i założenia rozwojowe wybranych ośrodków osadniczych

Stefan Białczak

Niniejsze opracowanie zawiera główne treści referatu Prezydenta Miasta Siedlce – Wojciecha Kudelskiego i uzupełniających wystąpień przedstawicieli Akademii Podlaskiej i Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania, a także referatów Burmistrzów Miast: Węgrowa i Kosowa Lackiego. Wystąpienia te (z wyjątkiem wystąpienia przedstawicieli Akademii Podlaskiej) w czasie konferencji posiadały formę prezentacji audiowizualnych. Publikacja tych materiałów wymagała ich przetworzenia na zapis tekstowy. Przyjęto jednolity układ tekstu dla poszczególnych ośrodków osadniczych, a mianowicie:

- rys historyczny,
- aktualny potencjał w różnych dziedzinach,
- zamierzenia rozwojowe.

Siedlce

Pierwsza wzmianka o Siedlcach pochodzi z 1448 roku Teren, na którym obecnie znajduje się miasto, stanowił niegdyś najbardziej na północ wysuniętą część małopolskiej ziemi łukowskiej i wchodził w skład województwa sandomierskiego, a później lubelskiego. Prawa miejskie Siedlce uzyskały w 1552 roku. W 2007 roku uroczystość obchodzono 455. rocznicę tego faktu. W czasach rozbiorów miasto przez pewien czas było stolicą województwa, a później guberni siedleckiej. Do jego rozwoju przyczyniły się dobre powiązania komunikacyjne z Warszawą, Brześciem, Białymstokiem i bliżej położonymi mniejszymi miastami. W latach międzywojennych Siedlce stały się ważnym węzłem komunikacyjnym oraz ośrodkiem administracyjnym, handlowym, rzemieślniczym, kulturalnym i oświatowym z dobrze rozwiniętym publicznym szkolnictwem średnim ogólnokształcącym i zawodowym. Po II wojnie światowej Siedlce były miastem powiatowym, początkowo w województwie lubelskim, następnie warszawskim, a w latach 1975-1998 – stolicą województwa siedleckiego. Wiele obiektów w mieście posiada dużą wartość zabytkową. Najważniejszymi z nich są: odrestaurowany Pałac Ogińskich (obecnie siedziba rektoratu Akademii Podlaskiej), Ratusz Miejski „Jacek” i kościół p.w. Św. Stanisława.

Aktualny potencjał społeczno-gospodarczy miasta charakteryzują następujące dane:

- ponad 77 tys. mieszkańców,
- ponad 7,7 tys. zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (100 na 1000 mieszkańców), w tym najbardziej znane firmy: Polimex – Mostostal S.A., Grupa Waltrand „Bauman – Mostostal” Sp. z o.o., Grupa Cantoni Fabryka Narzędzi Skrawających Fenex S.A., Valmont Industries (producent słupów oświetleniowych) i uruchomiona w 2007 roku montownia pociągów szwajcarskiej firmy Stadler Rail AG,
- 23,8 tys. pracujących, w tym 15,5 tys. w sektorze usługowym,
- relatywnie niskie bezrobocie (3,3 tys. bezrobotnych w końcu 2007 roku, stopa bezrobocia 9,9%).

Siedlce systematycznie rozwijają funkcje ośrodka subregionalnego w województwie mazowieckim. Do funkcji tych należy przede wszystkim zaliczyć: szkolnictwo wyższe, lecznictwo specjalistyczne i kulturę. W dziedzinie szkolnictwa wyższego Siedlce są trzecim pod względem liczby studentów (ponad 15 tys.) ośrodkiem akademickim w województwie mazowieckim (po Warszawie i Radomiu). Największe uczelnie to: Akademia Podlaska oraz Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, o których będzie mowa dalej. Bardzo dobrze jest rozwinięte szkolnictwo ponadgimnazjalne, którego bogate tradycje sięgają okresu międzywojennego. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny systematycznie wzbogaca się o nowe, specjalistyczne wyposażenie. O roli Siedlec jako centrum kultury mogą świadczyć: 13 bibliotek, 3 muzea, 2 kina (w budowie kino wielosalowe), 4 ośrodki kultury, szkoła muzyczna II stopnia, 5 niezależnych redakcji prasowych, siedziba Katolickiego Radia Podlasie, lokalna telewizja oraz jedyny w Polsce obraz słynnego malarza El Greco „Ekstaza Św. Franciszka” (w Muzeum Diecezjalnym).

Najważniejsze zamierzenia inwestycyjne władz miasta dotyczą obecnie usprawnienia układu komunikacyjnego poprzez budowę odcinków tzw. wewnętrznej obwodnicy miejskiej, co pozwoli na odciążenie centrum miasta od ruchu tranzytowego. Drugim ważnym przedsięwzięciem jest budowa nowych obiektów sportowych i hotelowych, zdolnych do przyjęcia ekip zagranicznych, które będą uczestniczyć w Mistrzostwach Europy w Piłce Nożnej w 2012 roku.

Akademia Podlaska

Pierwsza w dziejach wyższa uczelnia w Siedlcach powstała w 1969 roku. Powołana została wówczas Wyższa Szkoła Nauczycielska. Była ona uwieńczeniem długoletnich tradycji kształcenia nauczycieli w Siedlcach, sięgających 1916 roku. W 1977 roku została ona przekształcona w Wyższą Szkołę Rolniczo-Pedagogiczną, a obecny status Akademii Podlaskiej posiada od 1999 roku. W ciągu już niemal 40 lat istnienia Uczelnia systematycznie rozwijała się, zwiększając bazę lokalową, ilość i jakość kadry dydaktyczno naukowej, a w ślad za tym i liczbę studentów. Największe inwestycje ostatnich lat to: nowy gmach Biblioteki Głównej (2003), hala sportowa (2006), odrestaurowanie Pałacu Ogińskich³, do którego na przełomie 2006 i 2007 roku przeniesione zostały Rektorat i administracja Uczelni. Zwolnione powierzchnie zostały wykorzystane (po odpowiedniej adaptacji) na potrzeby Instytutu Informatyki. Trwa realizacja projektu „Budowa budynku Wydziału Humanistycznego z Pracownią Rzeźby dla Akademii Podlaskiej w Siedlcach”. Etap I obejmujący stan surowy Obiektu Wydziału zostanie zakończony w roku 2008. Drugi etap będzie realizowany w latach 2008-2011.

W roku 2007 społeczność akademicką uczelni tworzyło ponad 11,5 tys. studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych (około 70% to mieszkańcy województwa mazowieckiego), ponad 660 nauczycieli akademickich, a wśród nich 154 samodzielnych pracowników nauki, 124 pracowników naukowo-technicznych, 54 pracowników biblioteki, oraz ponad 270 pracowników administracji i obsługi.

Ofertę edukacyjną Akademii tworzyło w 2007 roku czternaście kierunków studiów, w tym prawie czterdzieści specjalności oraz trzynaście studiów podyplomowych. W 2007 roku na Wydziale Humanistycznym został utworzony nowy kierunek studiów – „Bezpieczeństwo narodowe” oraz kilkanaście nowych specjalności na wszystkich wydziałach.

Działania władz Akademii zmierzają do przekształcenia jej w Uniwersytet Podlaski.

Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania

Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania (WSFiZ) w Siedlcach funkcjonuje od 1999 roku jako wyższa niepubliczna szkoła zawodowa. Uczelnia systematycznie rozwija ofertę edukacyjną i inwestuje w rozwój własnej bazy materialnej. W 2002 roku oddano do użytku nadbudowane piętro głównego budynku Uczelni. W 2001 roku zakupiono drugi budynek dydaktyczny i wykonano jego adaptację. W 2003 roku zakupiono kamienicę w centrum miasta z przeznaczeniem na akademik. Obecnie jest w niej 30 miejsc noclegowych. Uczelnia odrestaurowuje też zabytkowy dwór we wsi Dąbrowa, gdzie planuje uruchomić własny ośrodek konferencyjny. W 2005 r. WSFiZ stała się właścicielem budynku o powierzchni 18 tys. m² po nieistniejących już Zakładach Przemysłu Dziewiarskiego „Karo”. Obecnie znajduje się tam siedziba Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości – inkubatora utworzonego w listopadzie 2005 roku oraz biura administracji Uczelni. W przyszłości powstaną tu nowe pomieszczenia służące szkole i studentom.

W roku akademickim 2007/2008 Uczelnia kształciła na sześciu kierunkach studiów: Administracji, Ekonomii, Finansach i Rachunkowości, Zdrowiu Publicznym oraz Informatyce i Budownictwie. W ramach kierunku Ekonomia proponowana jest nowa specjalność: „Zarządzanie funduszami unijnymi”.

³ W ramach projektu „Rewaloryzacja Pałacu Ogińskich w Siedlcach – rozwój Instytutu Informatyki Akademii Podlaskiej”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego Mazowsza.

Obecnie Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, na studiach dziennych, zaocznych i podyplomowych, kształci prawie 2,5 tys. studentów, co lokuje ją wśród większych uczelni zawodowych w kraju. O wysokim poziomie nauczania świadczą dwie pozytywne oceny Państwowej Komisji Akredytacyjnej przyznane kierunkom Administracja i Informatyka.

Wiodącym celem na najbliższe lata pozostanie umacnianie silnej pozycji Uczelni, rozszerzanie oferty edukacyjnej, polepszanie warunków studiowania i jakości kształcenia.

Węgrów

Pierwsza wzmianka o Węgrowie, o erygowaniu parafii pochodzi z 1414 roku. Nadanie praw miejskich miało miejsce w 1441 roku. W zabudowie miasta występuje wiele wysokiej klasy obiektów zabytkowych. Należą do nich przede wszystkim: Bazylika Mniejsza, Zespół Poreformacki, Kościół Ewangelicko-Augsburski i Dom Gdański.

Węgrów jest ośrodkiem powiatowym. Pełni funkcje administracyjne, oświatowe, kulturalne i gospodarcze dla okolicznej ludności, w szczególności w granicach powiatu. Liczba mieszkańców miasta, w ostatnich latach ustabilizowana, wynosi obecnie⁴ 12,6 tys., a jego powierzchnia 36 km². Powiat węgrowski zamieszkuje 67,7 tys. Osób, w latach 2002-2006 ubyło ponad 1,1 tys. osób. W mieście funkcjonuje około 1,3 tysiąca podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Ich liczba w ciągu ostatnich trzech lat jest w miarę stabilna. Największym i najbardziej znanym podmiotem jest zakład mleczarski, jeden z największych i najnowocześniejszych w Europie. Ważną rolę odgrywają jeszcze branża meblarska, produkcja materiałów budowlanych i produkcja części do maszyn.

Utrzymujące się w powiecie wysokie bezrobocie⁵ i dość szybki proces wyludniania były głównymi powodami zaliczenia Węgrowa w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* do ośrodków wskazanych do wspomagania rozwoju.

W latach 2004-2007 w mieście i powiecie wystąpiła wyraźna poprawa na rynku pracy, widoczna w przyroście liczby pracujących i jednoczesnym ubytku bezrobotnych. Zrealizowano kilka istotnych dla funkcjonowania miasta inwestycji. Za najważniejszą z nich należy uznać zakończoną pod koniec 2006 roku budowę wewnętrznej obwodnicy miasta, która pozwoliła wyeliminować ruch ciężkich pojazdów z centrum. Drugą inwestycją, zakończoną pod koniec 2007 roku, która już w 2008 roku powinna skutkować ożywieniem turystyki w mieście, jest urządzenie terenów rekreacyjnych nad rzeką Liwiec. Od kilku lat Samorząd Miasta wyraźnie orientuje swoje działania na rozwój turystyki. Celowi temu służy bardzo bogata oferta imprez kulturalnych, z których najważniejszą jest odbywająca się od 1997 roku *Biesiada Weselna*, posiadająca już rangę międzynarodową. W tym kierunku zmierzają też przygotowania do kolejnej dużej inwestycji, jaką będzie rewaloryzacja rynku węgrowskiego.

Kosów Lacki

Miejscowość Kosów Lacki posiada wielowiekową tradycję. Pierwsze wzmianki o jej istnieniu pochodzą z 1202 roku. W latach 1723-1869 Kosów Lacki posiadał prawa miejskie, które utracił ukazem carskim. Odzyskanie praw miejskich nastąpiło z dniem 1.01.2000 r.

Miasto posiada 2,2 tys. mieszkańców, to jest około 30% ludności gminy dużej obszarowo, której powierzchnia wynosi 200 km².

Mankamentem gminy jest jej peryferyjne położenie w stosunku do większych miast, co charakteryzują odległości miejscowości gminnej: 20 km od miasta powiatowego Sokołowa Podlaskiego, 50 km od Siedlec, 110 km od Warszawy i tyle samo od Białegostoku. To peryferyjne położenie jest głównym powodem szybkiego wyludniania nie tylko gminy Kosów Lacki, ale całego obszaru nadbużańskiego w tym rejonie. W celu zahamowania tego procesu miasto Kosów Lacki zostało w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* wskazane do wspomagania działań zmierzających do rozszerzenia jego oferty usługowej. Atutem gminy są wysokie walory przyrodnicze, dzięki którym znalazła się ona w obszarze „Zielone Płuca Polski”, a jej północna i zachodnia część w Nadbużańskim

⁴ W końcu 2006 roku według BDR GUS.

⁵ W końcu września 2004 r. wskaźnik bezrobocia w powiecie wynosił 21,8%.

Parku Krajobrazowym. W obszarze gminy znajduje się ważne w dziejach narodu Miejsce Pamięci, jakim jest teren byłego hitlerowskiego obozu zagłady w Treblince, na którym obecnie znajduje się Mauzoleum Walki i Męczeństwa.

W ostatnich latach, zwłaszcza w okresie po odzyskaniu praw miejskich, na terenie gminy, szczególnie w samym mieście, obserwuje się pozytywne zmiany spowodowane intensywnym procesem inwestowania, zarówno przez Gminę, jak i podmioty gospodarcze. W sferze usług do zmian tych należy zaliczyć nowy budynek gimnazjum z pełnowymiarową salą gimnastyczną, w którym obok gimnazjum od 2004 roku funkcjonuje również liceum ogólnokształcące. Ponadto, w wyniku przeprowadzonych remontów, zmienił się wygląd i funkcjonalność kilku obiektów użyteczności publicznej (Urząd Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawowa w Kosowie Lackim, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MED-RO, Publiczny Ośrodek Zdrowia, budynek Straży Pożarnej).

W sferze gospodarczej największe znaczenie posiada Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, która ma ugruntowaną pozycję na rynku. Dzięki niej na terenie gminy i poza jej granicami rozwija się specjalizacja mleczarska. Dostawcy mleka inwestują w modernizację obór podnosząc jakość surowca. Uruchomionych zostało wiele nowych zakładów produkcyjnych jak: Zakład Mięсны Zakrzewscy, Ubojnia Świderyscy, Zakład Jawor (produkujący okna), Zakład Produkcyjny Sztajerwald, Syland (producent przyczep samochodowych), Usługowo-Produkcyjny Zakład Meblowy PROMYK i usługowych jak: Supersam GAMMA, P.H.U. AGRO, Zakład Zbożowy Kosów i Sala Weselna Jurkowscy.

W dziedzinie infrastruktury technicznej wymienić należy: stację uzdatniania wody w Kosowie Lackim, 65 km sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizację wielu odcinków dróg, modernizację oświetlenia ulicznego w całej gminie, a w sferze infrastruktury społecznej – modernizację stadionu.

W dziedzinie turystyki funkcjonuje i rozwija się Stadnina Koni w Nowej Wsi oraz dwa gospodarstwa agroturystyczne. Miejsce Pamięci w Treblince odwiedza rocznie około 60 tys. turystów z całego świata i liczba ta systematycznie rośnie.

Najważniejsze projekty inwestycyjne na terenie miasta i gminy w najbliższej przyszłości to:

- budowa odcinka drogi wojewódzkiej nr 627 Ostrów Mazowiecka – Kosów Lacki, w pierwszym etapie nowy most z podjazdami na rzece Bug (na terenie gminy Małkinia),
- dokończenie budowy sieci wodociągowej i kontynuacja budowy sieci kanalizacyjnej,
- przebudowa dróg gminnych i powiatowych.

Ponadto Gmina od dawna zabiega o przyciągnięcie inwestora do budowy nowoczesnego obiektu hotelowego, zdolnego gościć przede wszystkim dziesiątki tysięcy turystów odwiedzających teren byłego obozu zagłady w Treblince. Gmina ze swej strony deklaruje rozległy teren w Kosowie Lackim, przewidziany na ten cel w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Materiały źródłowe:

Prezentacje i wypowiedzi przedstawione na konferencji przez: Prezydenta Miasta Siedlce, Burmistrzów Miast Węgrów i Kosów Lacki oraz przedstawicieli AP i WSFiZ w Siedlcach.

Strony internetowe miast: Siedlce, Węgrów, Kosów Lacki i uczelni: Akademii Podlaskiej w Siedlcach i Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Siedlcach.

Planowanie przestrzenne w subregionie siedleckim

Krystyna Mazur

Podstawowymi dokumentami planistycznymi opracowywanymi na szczeblu gminy są studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określenie sposobu zagospodarowania i warunków zabudowy następuje w drodze decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, bądź w drodze decyzji o warunkach zabudowy. Planowanie przestrzenne w gminach prowadzone jest głównie w oparciu o *Ustawę z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. nr 80 poz 717 z późn. zm.). Ww ustawa stanowi, że zachowują moc studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone po dniu 1 stycznia 1995 roku.

W referacie przedstawiono sytuację w planowaniu przestrzennym w subregionie siedleckim na tle województwa mazowieckiego i kraju. Oceny sytuacji w województwie mazowieckim na tle kraju dokonano w oparciu o publikację *Raport o stanie i uwarunkowaniach prac planistycznych w gminach na koniec 2005 roku*, natomiast w subregionie siedleckim na podstawie informacji uzyskanych z Urzędów Gmin.

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin

W końcu 2005 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin posiadało 99% gmin, w kraju 98,3%. Brak tego dokumentu odnotowano jedynie w gminach: Chorzele, Troszyn i Osieck.

W północnej części województwa mazowieckiego większość studiów uchwalono po 2000 roku. Najstarsze opracowania posiadają gminy z byłego województwa siedleckiego, gdzie studia uchwalono przed 2000 rokiem. Do zmiany studium przystąpiły głównie gminy położone w podregionie warszawskim.

W subregionie siedleckim studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego posiadają wszystkie gminy. Zostały one opracowane zgodnie z *Ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 roku*. W powiecie sokołowskim studia uchwalono najwcześniej, bo już w 1999 roku, z wyjątkiem Ceranowa (2002 rok) i Jabłonnej Lackiej (2000 rok). Najpóźniej studia uchwalono w powiecie łosickim, bo w 2002 roku z wyjątkiem miasta i gminy Łosice (2000 rok). Zmiany studium w granicach administracyjnych gmin na podstawie ustawy z 2003 roku dokonały: miasto i gmina Łochów (zmianę studium uchwalono w 2006 roku) oraz miasto i gmina Kosów Lacki (2007 rok). W trakcie opracowania są studia miast: Siedlce, Sokołów Podlaski, miasta i gminy Łosice oraz gmin: Siedlce, Korytnica i Miedzna.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Według ankiety GUS w końcu 2005 roku udział powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w województwie mazowieckim kształtował się na poziomie 22,4%, podczas gdy porównywalny wskaźnik dla Polski wynosił 19,7%. Znacznie lepiej pod tym względem przedstawiała się sytuacja w województwie lubelskim (53,9%), małopolskim (47,2%), śląskim (36,0%), dolnośląskim (33,2%), opolskim (24,3%) oraz łódzkim (24,1%). W pozostałych województwach wskaźnik ten był znacznie niższy niż w województwie mazowieckim. W okresie od wejścia w życie nowej ustawy aktywność planistyczna gmin w województwie mazowieckim była wyższa niż przeciętna w kraju, ale znacznie gorsza niż w przodujących pod tym względem województwach: małopolskim, śląskim i dolnośląskim. Na podstawie ustawy z 2003 r. planami objęto 4,9% powierzchni województwa mazo-

wieckiego. Dla porównania wskaźniki dla Polski wynosiły 5,2%, dla województwa małopolskiego 26,3%, dla śląskiego 16,1 % oraz dla dolnośląskiego 11,1%.

W porównaniu z obowiązującymi planami powierzchnia objęta projektami planów w trakcie sporządzania jest stosunkowo wysoka. W województwie mazowieckim projekty planów obejmowały 11,3% powierzchni województwa, podczas gdy przeciętnie w kraju 8,8% powierzchni kraju. Po tym względem województwo mazowieckie plasuje się na szóstym miejscu w kraju za województwami: śląskim (30,7%), świętokrzyskim (28,3%), małopolskim (20 %), dolnośląskim (14,8%) i łódzkim (12,1%).

Tabela 1. Udział powierzchni objętej obowiązującymi i projektowanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych województwach w końcu 2005 roku

Województwo	Obowiązujące plany			Udział powierzchni objętej projektami planów w trakcie sporządzania wg ustawy z 1994 roku i 2003 roku
	Udział powierzchni objętej planem wg ustawy z 1994 roku	Udział powierzchni objętej planem wg ustawy z 2003 roku	Udział powierzchni objętej planem wg ustawy z 1994 roku i 2003 roku	
Lubelskie	45,1	8,8	53,9	8,3
Małopolskie	20,9	26,3	47,2	20,0
Śląskie	19,9	16,1	36,0	30,7
Dolnośląskie	22,1	11,1	33,2	14,8
Opolskie	19,8	4,5	24,3	7,9
Łódzkie	19,9	4,2	24,1	12,1
Mazowieckie	17,5	4,9	22,4	11,3
Podlaskie	9,0	3,1	12,1	4,2
Warmińsko-mazurskie	8,6	2,8	11,4	1,1
Wielkopolskie	9,6	1,1	10,7	2,5
Zachodniopomorskie	9,0	0,9	9,9	7,1
Pomorskie	5,8	3,0	8,8	6,7
Podkarpackie	2,3	2,4	4,7	2,7
Świętokrzyskie	3,7	0,9	4,6	28,3
Lubuskie	1,9	0,3	2,2	0,8
Kujawsko-pomorskie	1,7	0,2	1,9	1,0
Polska	14,5	5,2	19,7	8,8

Źródło: Raport o stanie i uwarunkowaniach prac planistycznych w gminach na koniec 2005 roku

Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na Obszarze Metropolitalnym (OM) Warszawy kształtował się na poziomie 40,1%. Spośród wyodrębnionych sześciu obszarów metropolitalnych jedynie na OM Krakowa wskaźnik ten był wyższy (48,4 %). Występuje bardzo duże zróżnicowanie w pokryciu planami pomiędzy miastem głównym a pozostałym obszarem. Z wyjątkiem OM Gdańska występuje znacznie lepsze pokrycie planami na pozostałym obszarze niż w mieście głównym. Na terenie OM Warszawy, Krakowa i Poznania udział powierzchni objętej planami w trakcie opracowania w mieście głównym był większy niż na pozostałym terenie.

Tabela 2. Udział powierzchni objętej obowiązującymi i projektowanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w obszarach metropolitalnych w końcu 2005 roku

Obszar metropolitalny	Plany obowiązujące			Projekty planów w trakcie sporządzania		
	Razem	Miasto główne	Pozostałe obszary	Razem	Miasto główne	Pozostałe obszary
Warszawa	40,1	13,9	43,2	14,1	27,4	12,5
Gdańsk	24,9	34,0	23,6	9,2	16,8	8,1
Kraków	48,4	5,0	54,8	36,1	15,3	39,1
Łódź	37,1	20,8	39,0	17,2	12,8	17,7
Wrocław	28,6	21,4	29,2	16,5	19,3	16,3
Poznań	11,6	6,6	12,0	3,3	29,3	1,6

Źródło: Raport o stanie i uwarunkowaniach prac planistycznych w gminach na koniec 2005 roku

Stopień pokrycia planami w województwie mazowieckim był bardzo zróżnicowany. Największą liczbę i powierzchnię obowiązujących planów miejscowych miały gminy położone w Obszarze Metropolitalnym Warszawy oraz byłym województwie ostrołęckim. Wyróżniają się również tereny położone wzdłuż korytarzy transportowych, a w szczególności: KI położonego wzdłuż linii kolejowej E75 i drogi krajowej S8; KII położonego wzdłuż projektowanej autostrady A2 i linii kolejowej E 30; KVI, którego wypełnienie stanowi autostrada A1 i linia kolejowa E65 oraz postulowanym korytarzu KA wzdłuż drogi krajowej S17. Na pozostałych obszarach stopień pokrycia planami jest mały. Można zatem stwierdzić, że aktywność gospodarcza stwarzająca potrzeby w zakresie dostępności terenów pod zabudowę przemysłowo-składową, jak również mieszkaniową narzuca na samorządy gminne konieczność opracowywania planów miejscowych. Powierzchnia gmin objęta planami opracowanymi na podstawie ustawy z 2003 roku jest niewielka. Wyróżnia się pod tym względem podregion warszawski i północno-wschodnia część województwa, gdzie opracowano plany w granicach administracyjnych dla kilkunastu gmin.

Zgodnie z *Raportem*, największe potrzeby w zakresie planów miejscowych w województwie mazowieckim występują w podregionie warszawskim oraz Radomiu i gminach z nim sąsiadujących. Na obszarach tych w stosunku do zapotrzebowania pokrycie planami miejscowymi jest słabe.

W subregionie siedleckim plany miejscowe w granicach administracyjnych gmin posiadają gminy wiejskie: Siedlce, Sarnaki, Olszanka i Platerów oraz gminy miejsko-wiejskie Łosice i Mordy. Opracowano plany dla miejscowości: Kosów Lacki – gmina Kosów Lacki; Mokobody i Niwiski – gmina Mokobody; Kotuń, Grzędów, Broszków i Polaki – gmina Kotuń oraz Ostrówek – gmina Łochów. Miasta Siedlce, Węgrów, Sokołów Podlaski posiadają plany miejscowe obejmujące swym zasięgiem tereny ograniczone ulicami. Gminy Liw, Repki oraz miasto Węgrów opracowały plany pod III nitkę ropociągu, a gmina Sabnie pod zbiornik retencyjny. Większość planów została opracowana w trybie ustawy z 1994 roku. Na podstawie ustawy z 2003 roku opracowano plany gmin Platerów, Mordy i miasta Kosów Lacki.

W trakcie opracowania są plany dla gmin w granicach administracyjnych: Stara Kornica, Jabłonna Lacka, Sabnie i Sterdyń, obejmujące tereny pod zalesienia i wyłączenie terenów spod zabudowy; miejscowości Huszlew, Kisielany Żmichy, Jabłonna Lacka, Jabłonna Średnia, Stara Jabłonna i Morszków oraz części miast Siedlce, Sokołów Podlaski, Węgrów i Kosów Lacki. Pozostałe plany dotyczą wyodrębnionych działek w gminach Wierzбно, Miedzna, Sadowne i Zbuczyn.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 roku umożliwiła zmianę zagospodarowania przestrzennego terenu w przypadku braku planu poprzez decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy, jak również decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego jest ściśle powiązana ze strukturą sieci osadniczej.

Decyzje o warunkach zabudowy

Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na gminę w województwie mazowieckim kształtowała się powyżej średniej krajowej dla gmin miejsko-wiejskich – 107,8 (Polska 78,9), miastach na prawach powiatu – 1501,2 (Polska 517,7), poniżej średniej dla gmin miejskich – 63,6 (78,5) i gmin wiejskich – 41,3 (43,7).

Tabela 3. Średnia liczba wydanych ostatecznych decyzji o warunkach zabudowy ogółem wg typów gmin

Województwo	Gmina miejska	Gmina miejsko-wiejska	Gmina wiejska	Miasto na prawach powiatu	Średnia Województwo
Mazowieckie	63,6	107,8	41,3	1501,2	77,3
Pomorskie	95,8	105,4	74,4	383,0	92,4
Kujawsko-pomorskie	74,4	96,2	76,3	362,5	88,9
Zachodniopomorskie	132,3	83,5	63,9	478,0	88,4
Śląskie	87,0	72,1	33,7	318,0	80,7
Polska	78,0	78,9	43,7	517,7	67,7

Zródło: Raport o stanie i uwarunkowaniach prac planistycznych w gminach na koniec 2005 roku

Spośród sześciu wyodrębnionych wcześniej obszarów metropolitalnych najwięcej decyzji o warunkach zabudowy wydano w Warszawie. Należy zaznaczyć przy tym, że struktura wydanych decyzji o warunkach zabudowy w OM Warszawy w zasadniczy sposób różni się od pozostałych OM. W OM Warszawy bardzo mały jest udział decyzji o ustaleniu zabudowy mieszkaniowej.

W województwie mazowieckim oprócz OM Warszawy duże natężenie decyzji o warunkach zabudowy miało miejsce w Radomiu, Płocku, Siedlcach i przyległych do tych miast gminach.

W subregionie siedleckim na podstawie ustawy z 2003 roku wydano 3,6 tys. decyzji o warunkach zabudowy⁶ – 41% z nich dotyczyło zabudowy mieszkaniowej, 34%, zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, a 25% płyt obornikowych i zbiorników na gnojówkę i gnojowicę².

Tabela 4. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i ich struktura w subregionie siedleckim w latach 2004-2006

Wyszczególnienie	Liczba wydanych decyzji	% ogółu	Na 1000 mieszkańców
Ogółem	3551	100	23,6
Zabudowa mieszkaniowa	1467	41	9,7
Zabudowa zagrodowa	1210	34	8,0
Płyty obornikowe i zbiorniki na gnojówkę	869	25	5,8

Zródło: Wyliczenia własne na podstawie informacji uzyskanych Urzędów Gmin

Wysoki udział inwestycji rolniczych w gminach związany jest z korzystaniem przez rolników z funduszy unijnych. Biorąc pod uwagę fakt, że procent pokrycia planami w subregionie siedleckim, jak już wcześniej stwierdzono, z wyjątkiem gmin: Platerów, Sarnaki, Łosice, Mordy, Olszanka, Mordy i Siedlce jest słaby, decyzje o warunkach zabudowy były niezbędnym dokumentem, aby te fundusze uzyskać. Najwięcej decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 mieszkańca (powyżej 30) wydano w gminach: Bielany, Liw, Grębków

⁶ Dane nie obejmują gmin, miast i wsi objętych planami miejscowymi opracowanymi w granicach administracyjnych oraz miast: Sokołów Podlaski, Węgrów i Siedlce. Wyeliminowanie miast Sokołów Podlaski, Węgrów i Siedlce podyktowane jest również inną strukturą inwestycji na terenach wiejskich i w miastach.

² Ze względu na to, że decyzje w wielu przypadkach sporządzane były dla kilku inwestycji w wyliczeniu struktury decyzji wg rodzaju inwestycji, są uwzględnione w każdej z grup, których dotyczą.

i Skórzec, najmniej natomiast (20 i mniej) w gminach: Kotuń, Ceranów, Miedzna, Sabnie, Wodynie, Jabłonna Lacka i Kosów Lacki. Największe natężenie inwestycji dotyczących budownictwa mieszkaniowego (powyżej 12) miało miejsce w gminach Domanice, Stoczek, Łochów, Suchożebry, Liw, Wiśniew i Skórzec, najmniejsze (7 i mniej na 1000 mieszkańców) miało miejsce w gminach: Sterdyń, Przesmyki, Ceranów, Repki, Kotuń, Kosów Lacki, Korytnica, Stara Kornica i Jabłonna Lacka. Jeśli chodzi o budynki inwentarskie przodowała pod tym względem gmina Bielany (37,9), dużo (10 do 13) decyzji wydano w gminach: Huszlew, Stoczek, Suchożebry, Liw, Sokołów, Grebków i Zbuczyn, najmniej (5 i mniej) w gminach: Łochów, Wodynie, Sterdyń, Domanice, Kotuń, Stara Kornica, Jabłonna Lacka. Najwięcej decyzji na płyty obornikowe i zbiorniki na gnojówkę (powyżej 10) wydano w gminach: Bielany, Paprotnia, Sokołów Podlaski, Sterdyń, Korytnica, Przesmyki i Repki najmniej (2 i mniej) w gminach: Zbuczyn, Sadowne, Domanice, Kotuń i Łochów.

Bardzo interesująca z punktu widzenia przemian zachodzących w subregionie siedleckim jest liczba wydanych decyzji i ich struktura w poszczególnych wsiach. W 117 wsiach (15% wsi położonych na terenach nie objętych planami) nie wydano żadnej decyzji o warunkach zabudowy. Najwięcej takich wsi było w gminach położonych w powiecie sokołowskim: Sterdyń, Sabnie, Ceranów, Kosów Lacki, w powiecie węgrowskim: Wierzbno, Grębków i Korytnica oraz w powiecie siedleckim: Paprotnia, Zbuczyn i Kotuń. Analiza ta wykazała, że istnieje ścisła korelacja pomiędzy liczbą wydanych decyzji a dynamiką ludności. Decyzje o warunkach zabudowy mieszkaniowej jeszcze bardziej podkreślają brak aktywności inwestycyjnej na terenach wyludniających się. W 296 wsiach (38% wsi położonych na terenach nie objętych planami) nie wydano żadnej decyzji dotyczącej budownictwa mieszkaniowego. We wszystkich gminach pod względem liczby wydanych decyzji wyróżniają się miejscowości gminne.

Przestrzenne rozmieszczenie decyzji o ustaleniu lokalizacji budynków służących produkcji rolnej wykazuje, że aż w 301 wsiach (39% wsi położonych na terenach nie objętych planami) takich decyzji nie wydano. Decyzji o ustaleniu lokalizacji płyt obornikowych zbiorników na gnojówkę nie wydano w 395 wsiach (51% wsi położonych na terenach nie objętych planami). Brak jest jakiegokolwiek korelacji pomiędzy liczbą wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla decyzji o charakterze rolniczym a jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej jak również wielkością gospodarstw. Decyzje o ustaleniu lokalizacji budynków inwentarskich i gospodarczych wydawane były w zasięgu oddziaływania dużych mleczarni: Sokołów Podlaski, Węgrów, Siedlce, Łosice i Kosów Lacki na terenach odznaczających się najmniejszym ubytkiem liczby ludności. Decyzje o ustaleniu lokalizacji płyt obornikowych i zbiorników na gnojowicę lokalizowane były w obrębie oddziaływania mleczarni i w pasie gmin nadbużańskich. W mniejszym stopniu o rozmieszczeniu decyzji rolniczych decyduje przetwórstwo mięsa.

Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

Liczba wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na gminę w województwie mazowieckim kształtowała się powyżej średniej krajowej dla gmin miejskowiejskich – 22,5 (Polska 14,0), gmin miejskich – 22,2 (17,2) i gmin wiejskich – 6,8 (6,7), zaś poniżej średniej dla miast na prawach powiatu – 54,8 (108,7).

Tabela 5. Średnia liczba wydanych ostatecznych decyzji o ustaleniu lokalizacji ogółem wg typów gmin

Województwo	Gmina miejska	Gmina miejsko-wiejska	Gmina wiejska	Miasto na prawach powiatu	Średnia Województwo
Pomorskie	22,4	25,1	16,4	120,8	22,0
Zachodniopomorskie	21,3	21,9	15,1	200,0	23,4
Lubuskie	28,0	17,6	8,9	81,5	15,7
Wielkopolskie	19,5	14,5	8,1	170,8	14,3
Podlaskie	18,1	19,4	5,4	154,7	13,0
Kujawsko-pomorskie	8,1	10,6	8,9	138,8	12,8
Śląskie	15,7	7,7	3,9	54,3	12,3
Dolnośląskie	13,2	7,3	7,9	167,7	11,6
Mazowieckie	22,2	22,5	6,8	54,8	11,5
Polska	17,2	14,0	6,7	108,7	12,1

Źródło: Raport o stanie i uwarunkowaniach prac planistycznych w gminach na koniec 2005 roku

Największe natężenie inwestycji celu publicznego miało miejsce w gminach położonych w podregionie warszawskim oraz byłych miastach wojewódzkich i sąsiadujących z nimi gminach.

W latach 2004-2006 w gminach należących do podregionu siedleckiego wydano 0,6 tys. decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego³ z tego 42% decyzji dotyczyło energetyki, 20% wodociągów, 17% komunikacji, 13 % infrastruktury społecznej, a 8% kanalizacji.

Tabela 6. Liczba wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego ich struktura w subregionie siedleckim w latach 2004-2006

Wyszczególnienie	Liczba wydanych decyzji	% ogółu	Na 1000 mieszkańców
Decyzje ogółem	602	100	3,8
Energetyka	255	42	1,6
Wodociągi	118	20	0,7
Komunikacja	104	17	0,6
Infrastruktura społeczna	76	13	0,5
Kanalizacja	49	8	0,3

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie informacji uzyskanych Urzędów Gmin

Największa koncentracja decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców miało miejsce w gminach: Wodynie, Sterdyń, Zbuczyn, Suchożebry, Ceranów, Sabnie i Łochów, najmniejsza w gminach: Stara Kornica, Huszlew, Repki, Kosów Lacki, Bielany i Korytnica. Największe natężenie decyzji dotyczących energetyki było w gminach: Wodynie, Skórzec, Łochów, Paprotnia, Ceranów, Zbuczyn, Grębków, Korytnica. Decyzji takich nie wydano w gminach: Huszlew i Stara Kornica, zaś bardzo mało w gminach: Sabnie, Jabłonna Lacka, Kosów, Repki. Inwestycje z zakresu wodociągów lokalizowane były głównie w gminach: Zbuczyn Poduchowny, Grębków, Jabłonna Lacka, Korczew. Natomiast w gminach: Stara Kornica i Domanice brak było decyzji dotyczących wodociągów. Decyzje z zakresu kanalizacji wydawane były w niewielu gminach. Najwięcej wsi objęto kanalizacją w gminach: Sabnie, Suchożebry, Skórzec i Wiśniew. Podobnie przedstawia się sytuacja jeśli chodzi o komunikację. Inwestycje z tej dziedziny koncentrowały się głównie w gminach: Wodynie, Sabnie, Łochów, Wierzbno, Miedzna, Sadowne i Sokołów Podlaski.

³ W celu uwzględnienia skali inwestycji w inwestycjach liniowych uwzględniono je w miejscowościach których dotyczą, dlatego liczba decyzji ogółem i decyzji liniowych jest zawyżona. Dane nie obejmują gmin miast i wsi objętych planami miejscowymi opracowanymi w granicach administracyjnych oraz miast: Sokołów Podlaski, Węgrów i Siedlce.

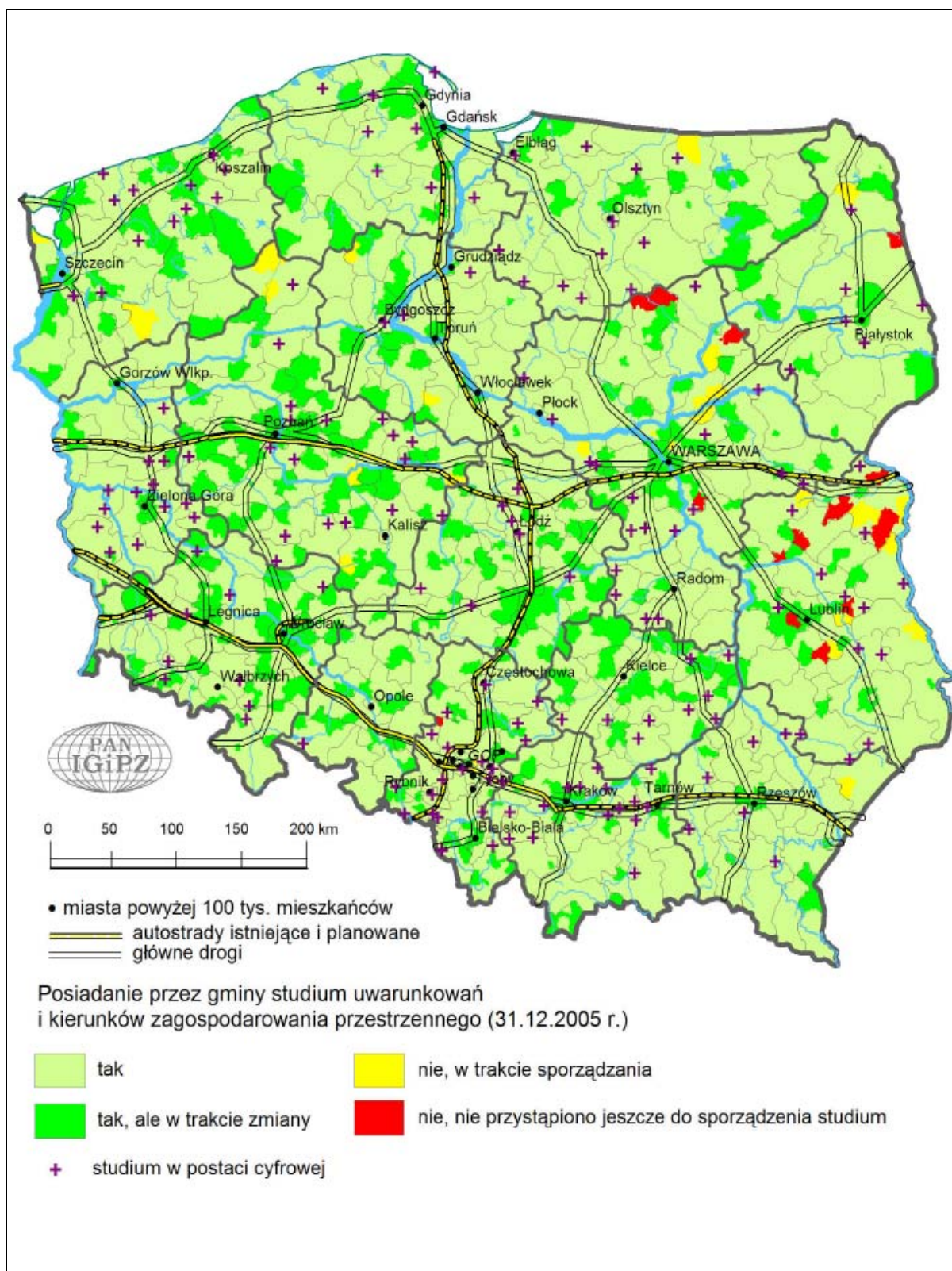
Materialy źródłowe:

Ankiety wypełnione przez urzędy gmin według wzoru opracowanego przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego Oddział Terenowy w Siedlcach.

Polska Przestrzeń, Raport o Stanie zagospodarowania przestrzennego kraju, Ministerstwo Transportu, Warszawa marzec 2006.

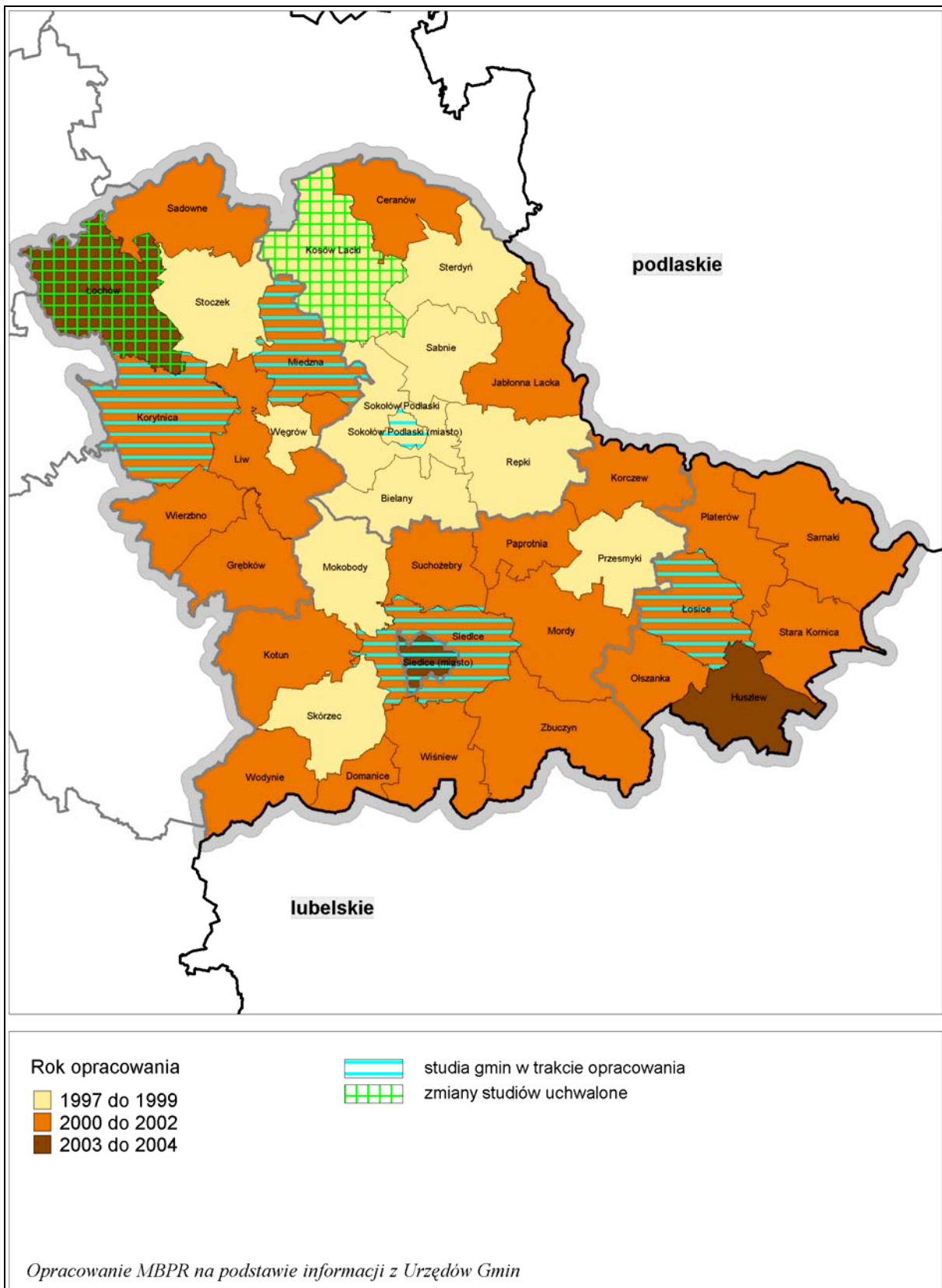
Raport o stanie i uwarunkowaniach prac planistycznych w gminach na koniec 2005 roku, Polska Akademia Nauk Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyńskiego, Warszawa grudzień 2006.

Mapa 18. Posiadanie przez gminy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Polska – stan 31.12.2005 roku)

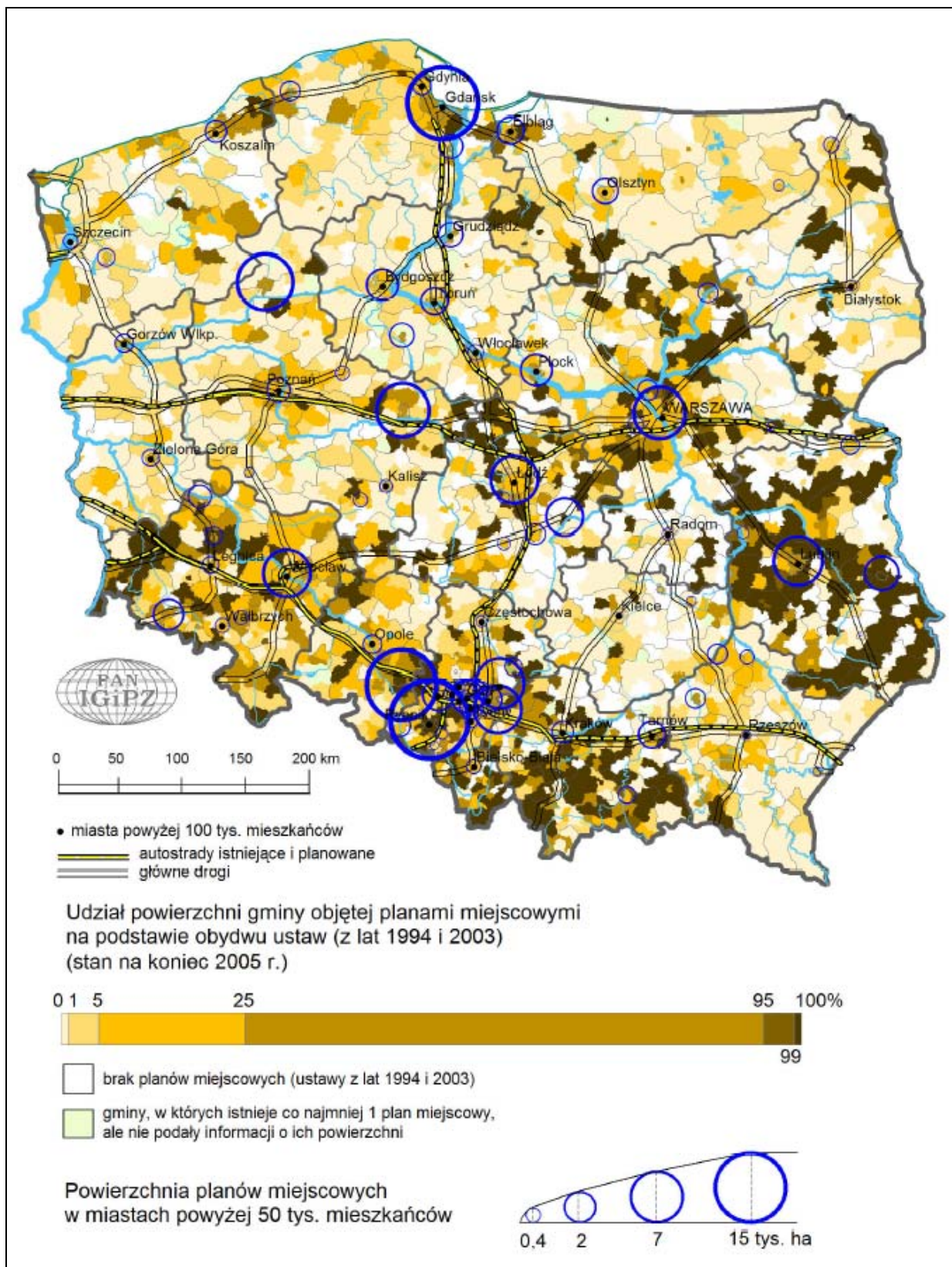

Zródło: *Raport o stanie i uwarunkowaniach prac planistycznych w gminach na koniec 2005 roku*, Warszawa, grudzień 2005 PAN, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania

Mapa 19. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w subregionie siedleckim (stan na maj 2007 roku)

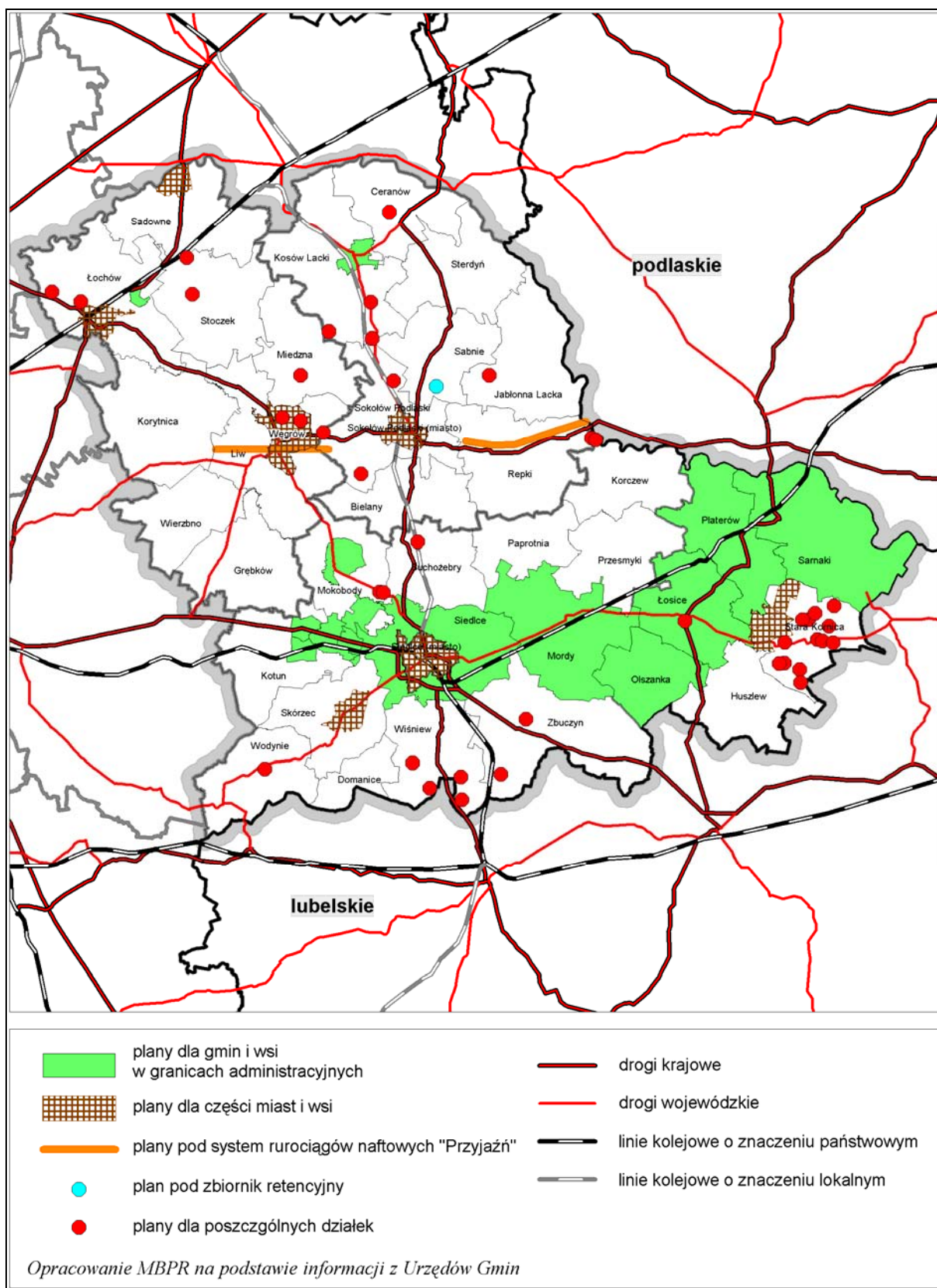

Mapa 20. Udział powierzchni gminy objętej planami miejscowymi na podstawie obydwu ustaw (z lat 1994 i 2003) i powierzchnia planów miejscowych w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców (stan na koniec 2005 roku)

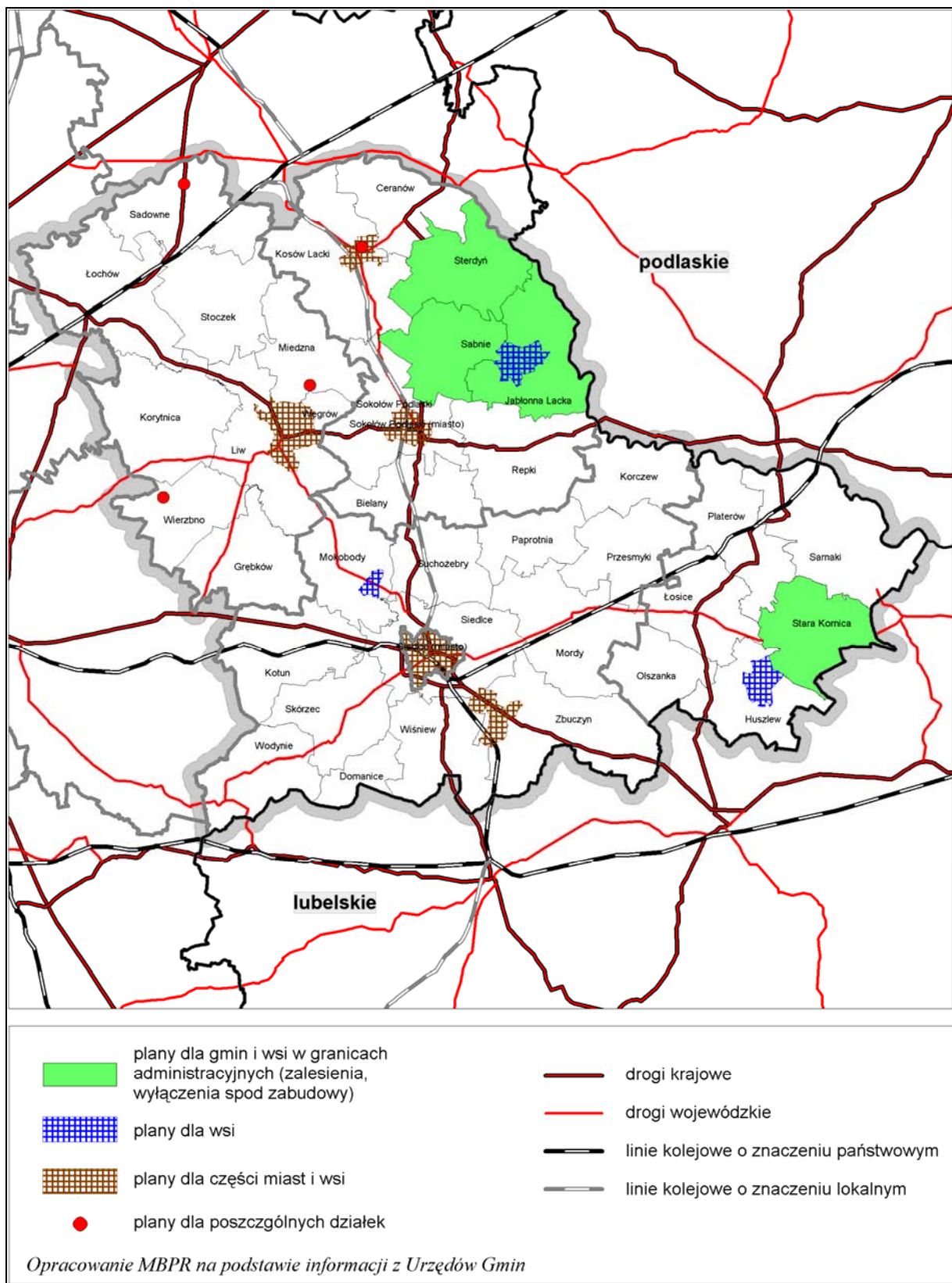

Zródło: Raport o stanie i uwarunkowaniach prac planistycznych w gminach na koniec 2005 roku, Warszawa, grudzień 2005 PAN, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania

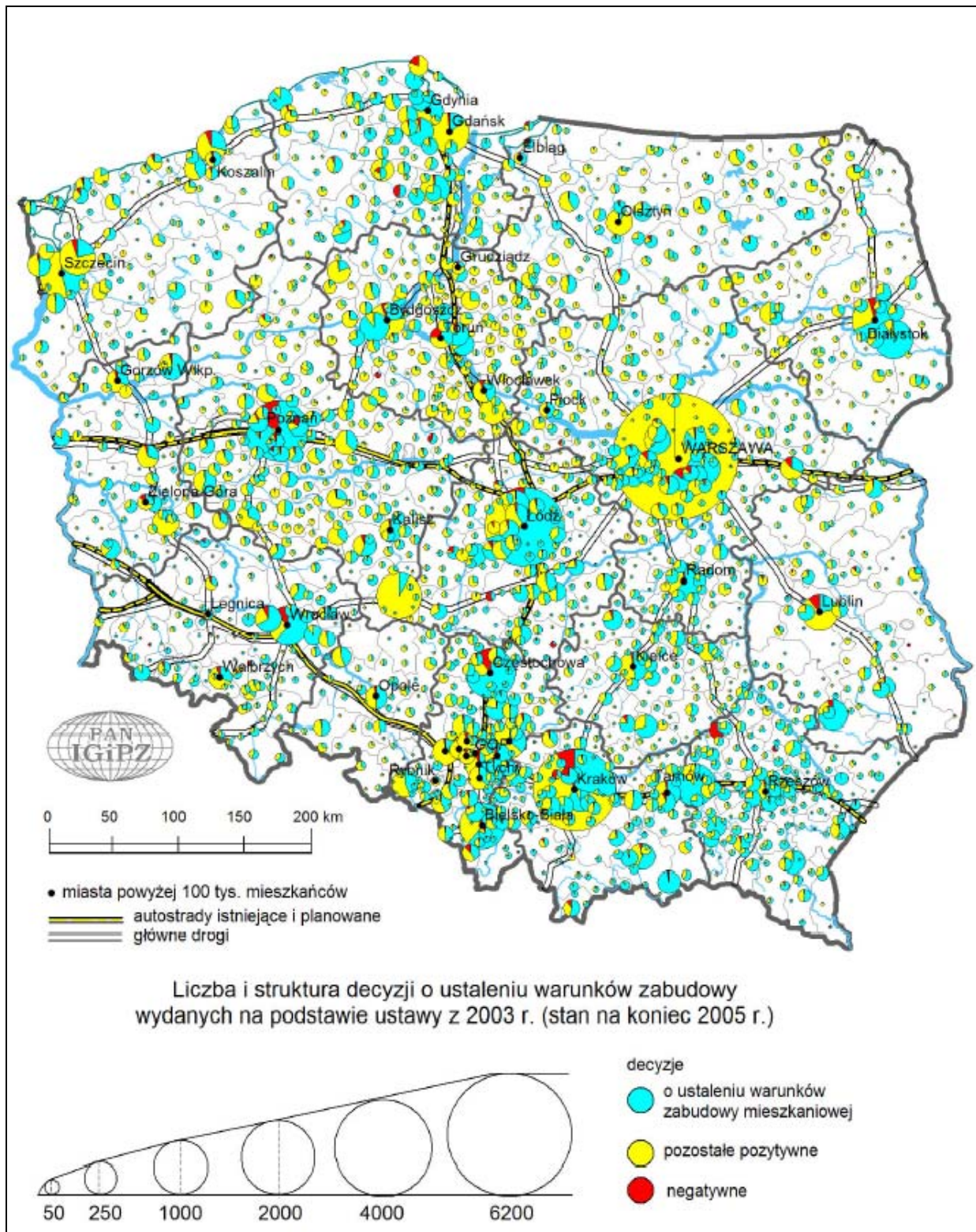
Mapa 21. Miejsce plany zagospodarowania przestrzennego w subregionie siedleckim (stan na maj 2007 roku)

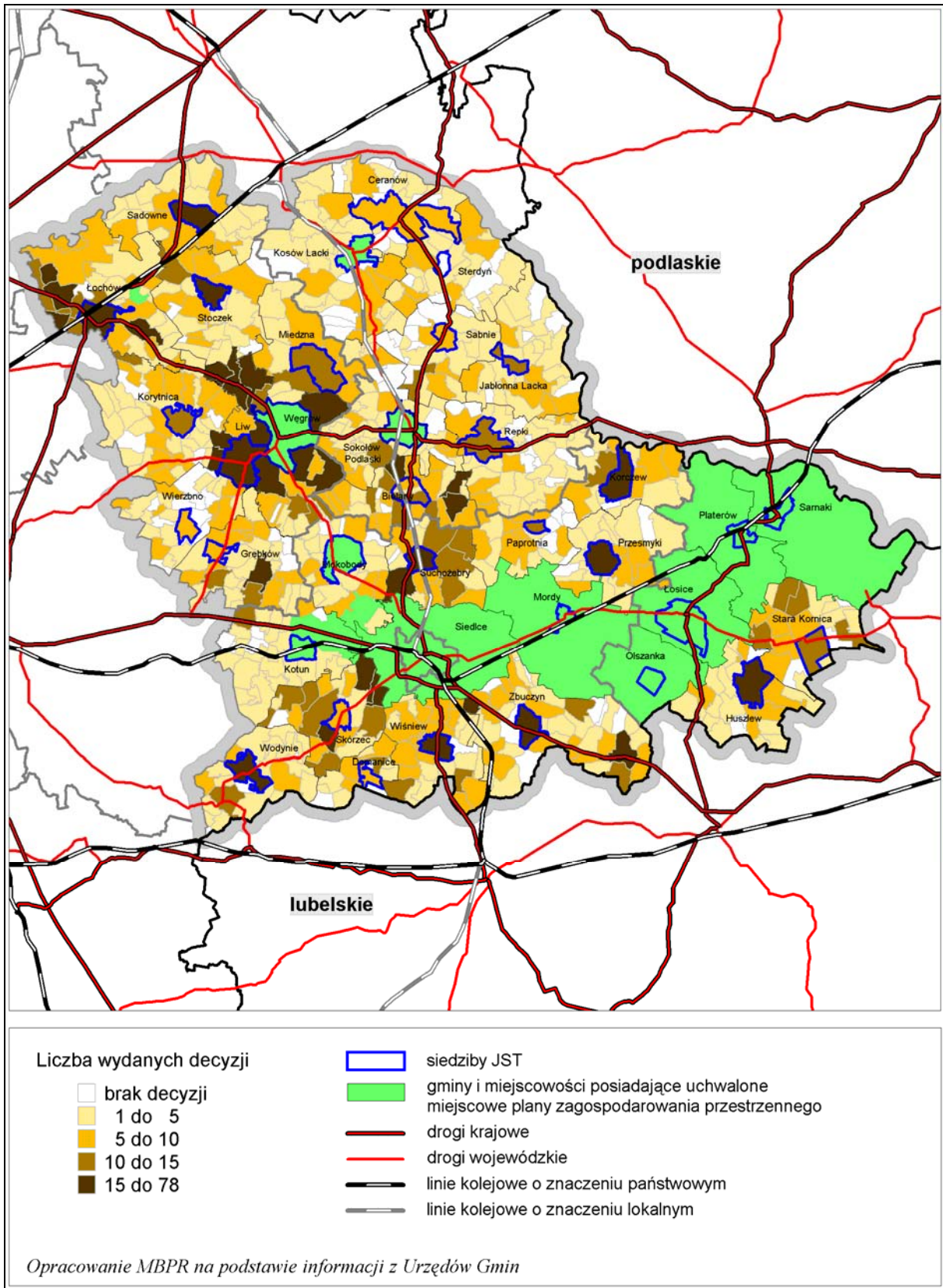
Mapa 22. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w/g obszaru opracowania w trakcie sporządzania (stan na maj 2007 roku)

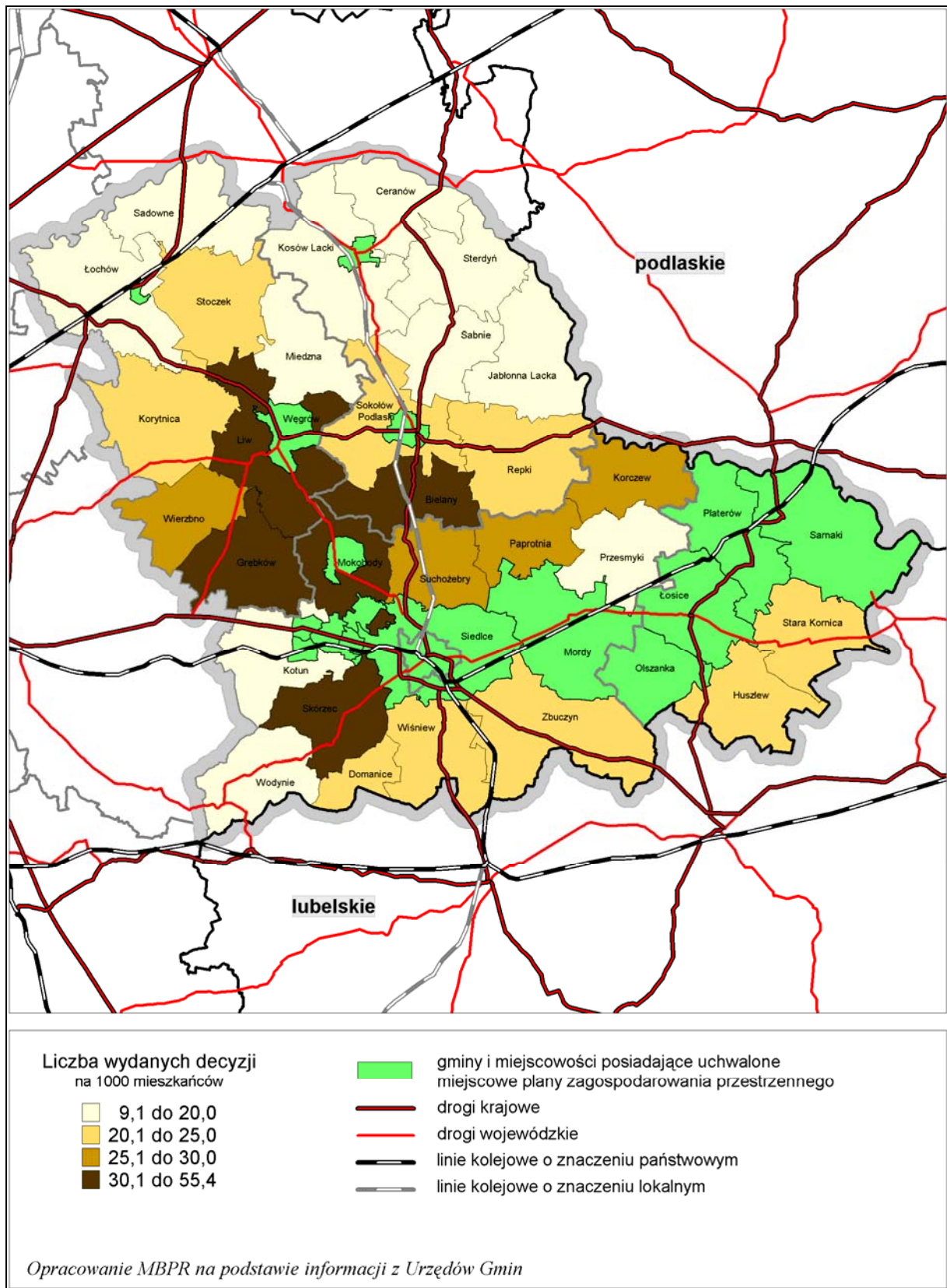
Mapa 23. Liczba i struktura decyzji o ustaleniu warunków zabudowy wydanych na podstawie ustawy z 2003 roku (stan na koniec 2005 roku)

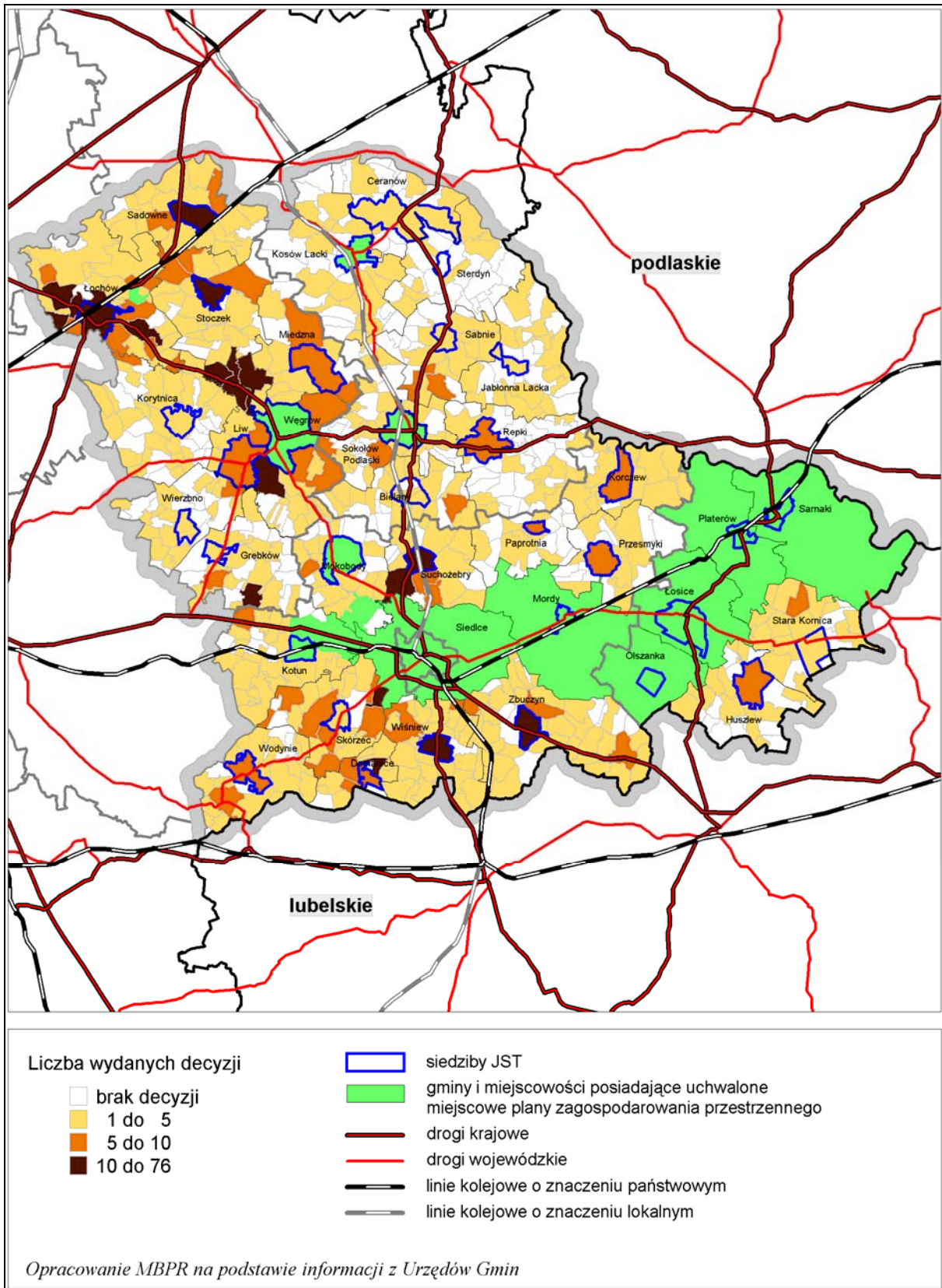
Mapa 24. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006

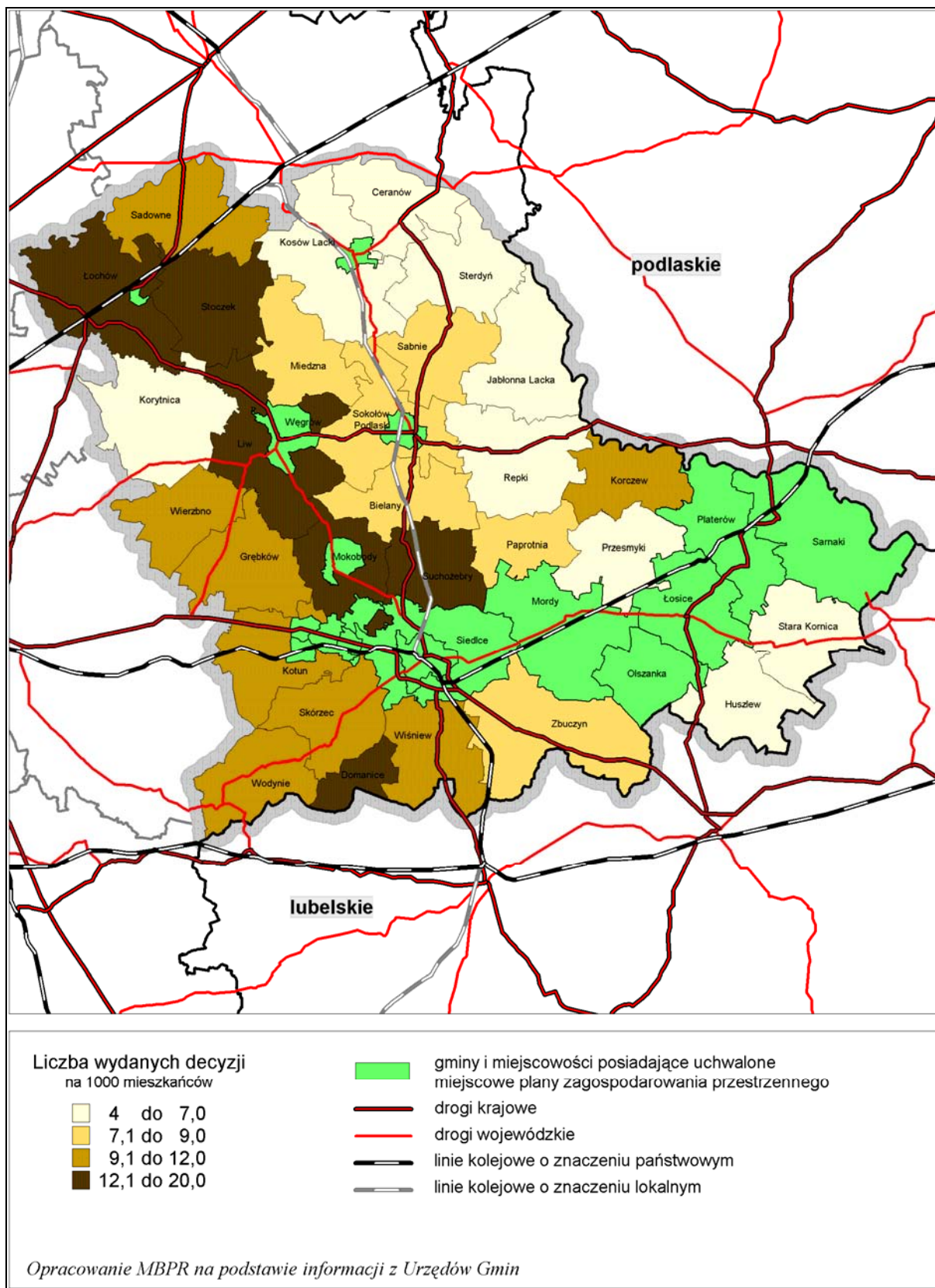
Mapa 25. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006

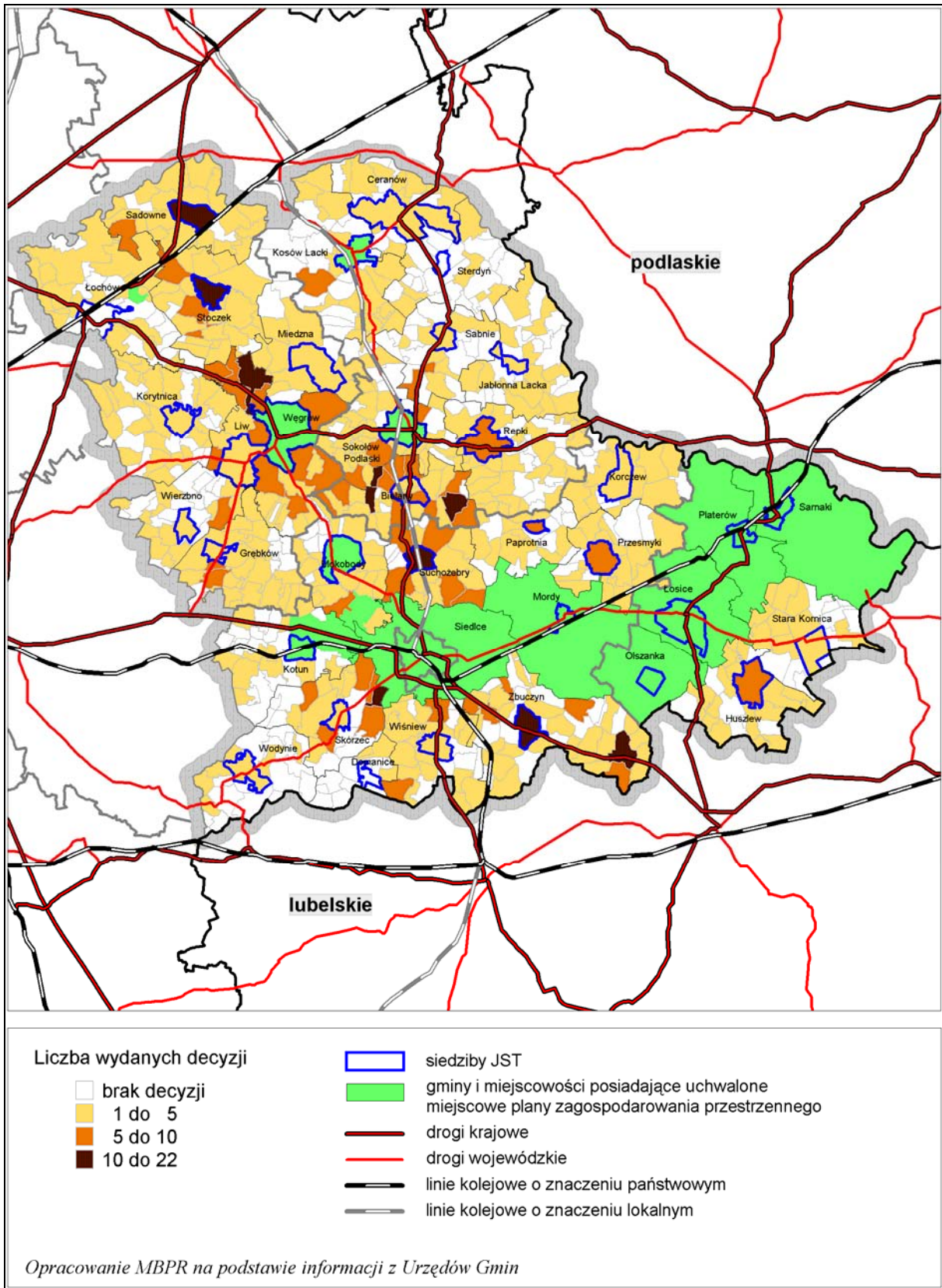
Mapa 26. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Budynki mieszkalne

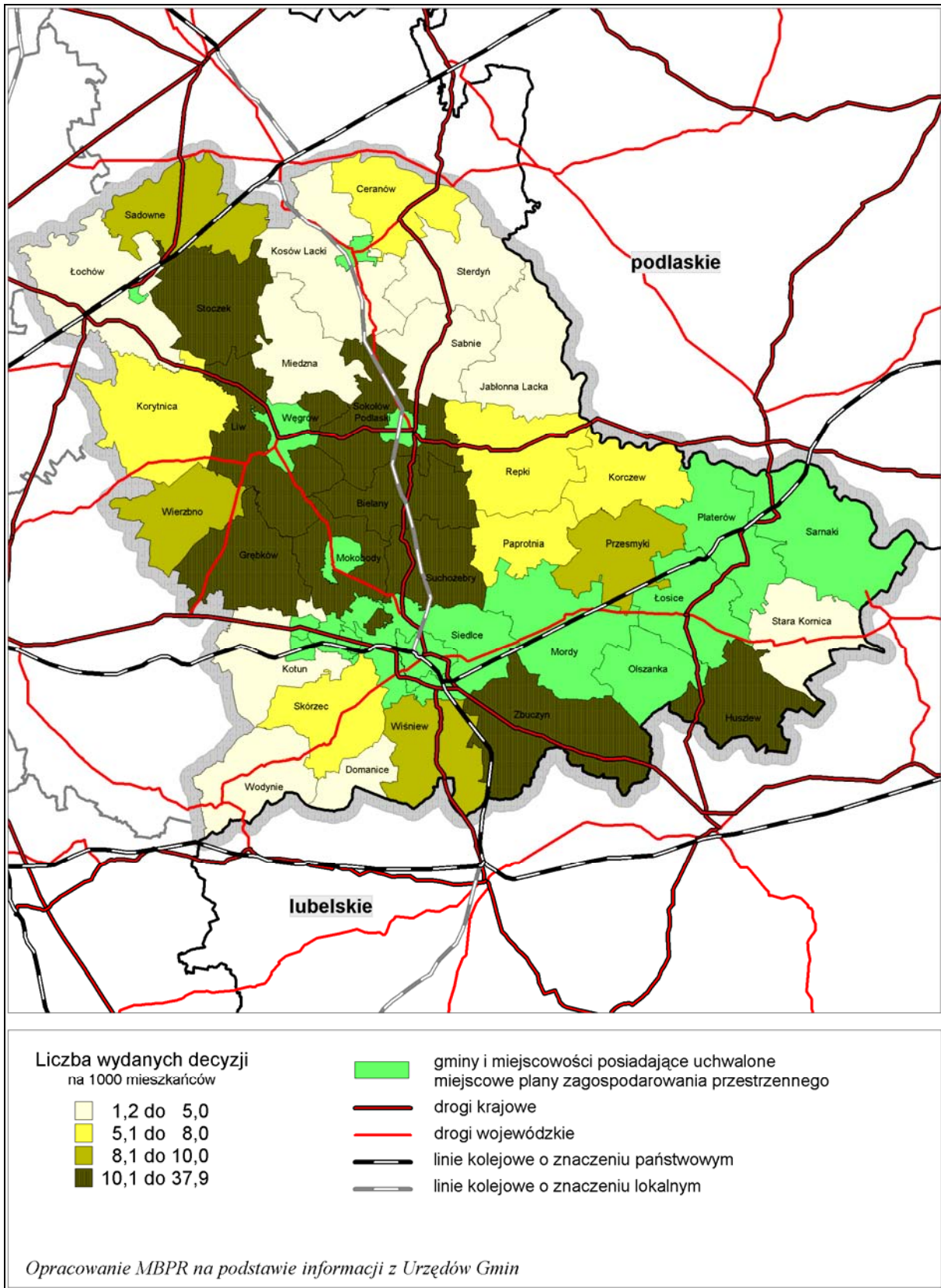
Mapa 27. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Budynki mieszkalne

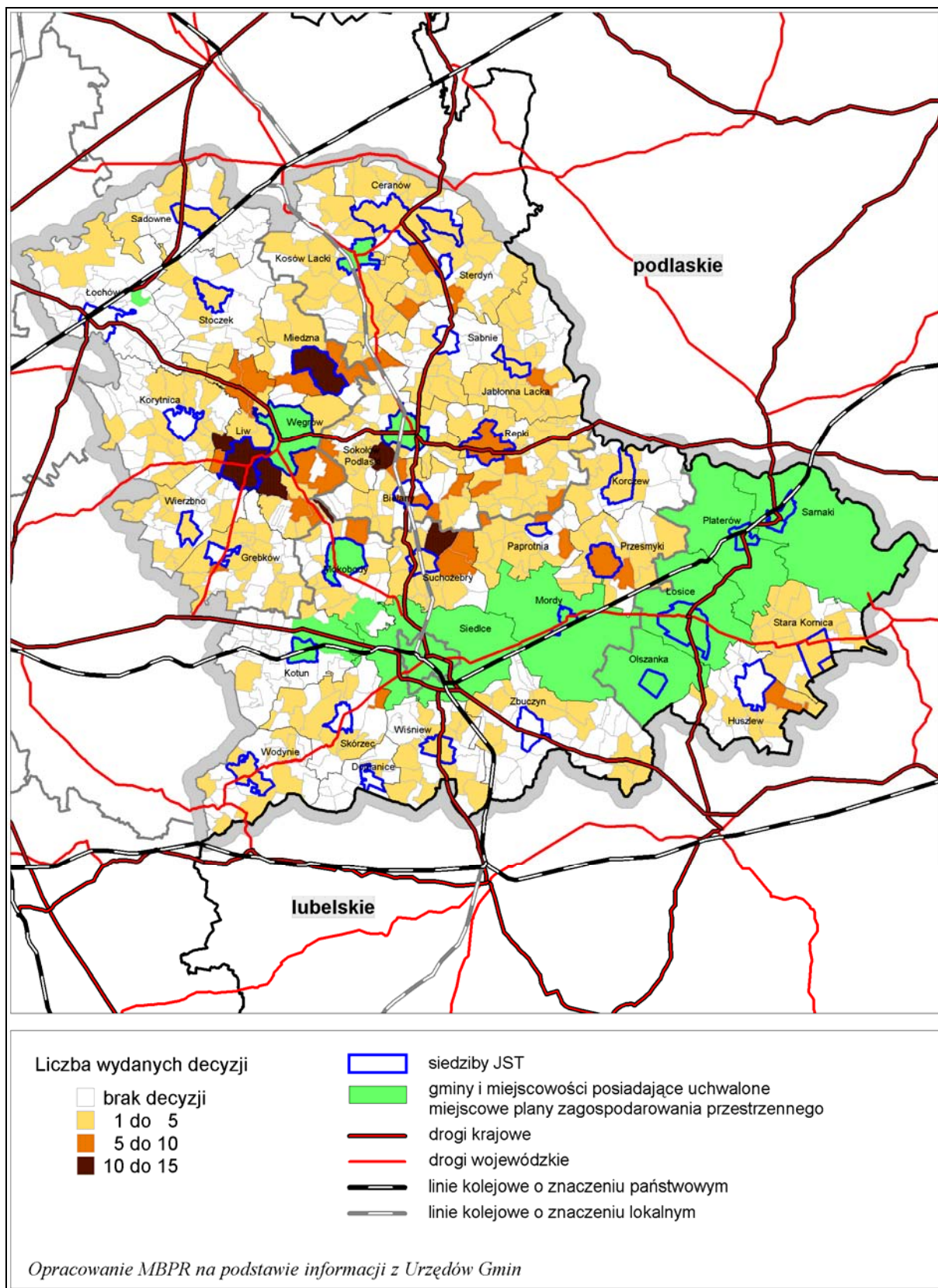
Mapa 28. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Budynki inwentarskie i gospodarcze

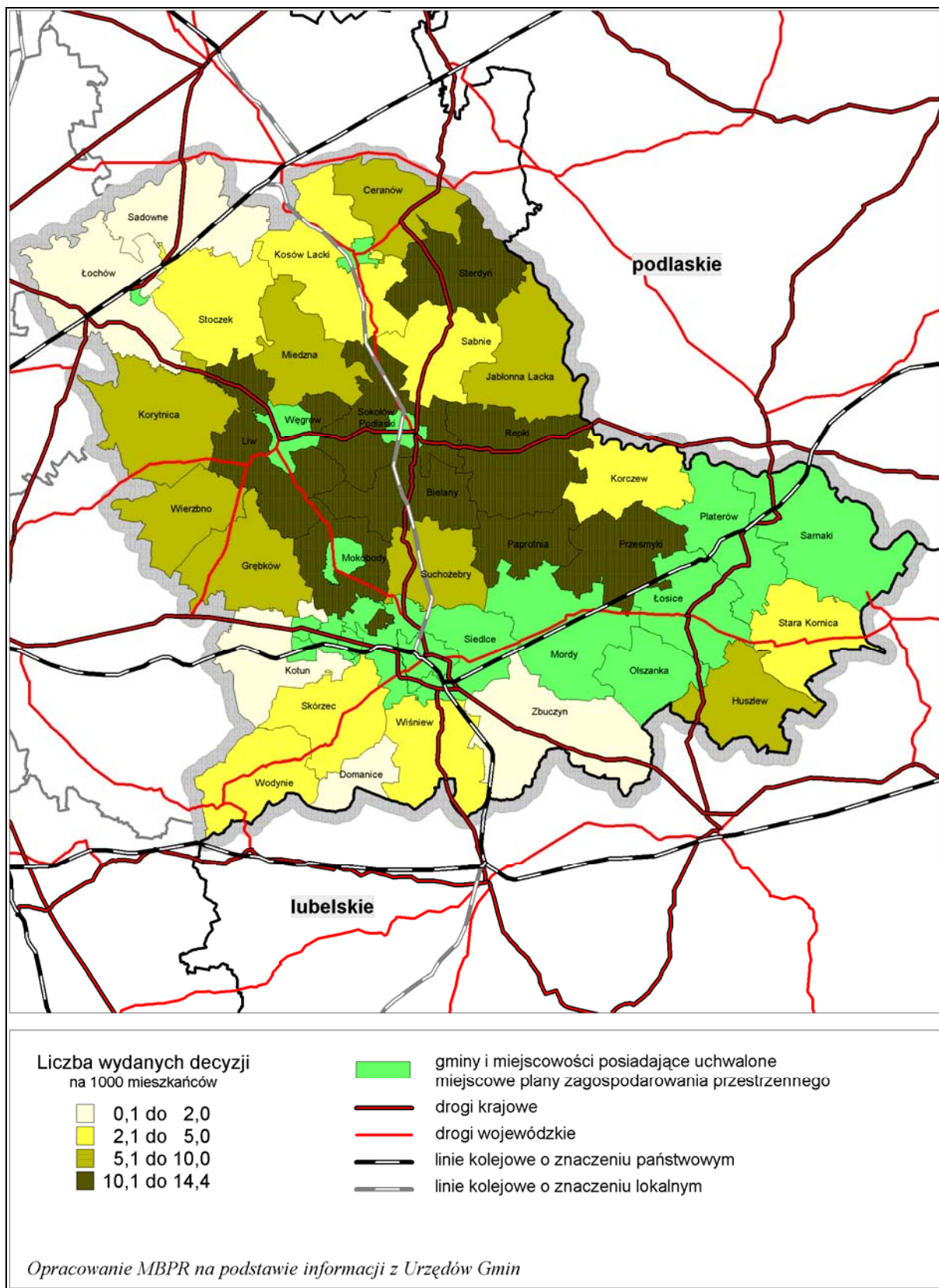
Mapa 29. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Budynki inwentarskie i gospodarcze

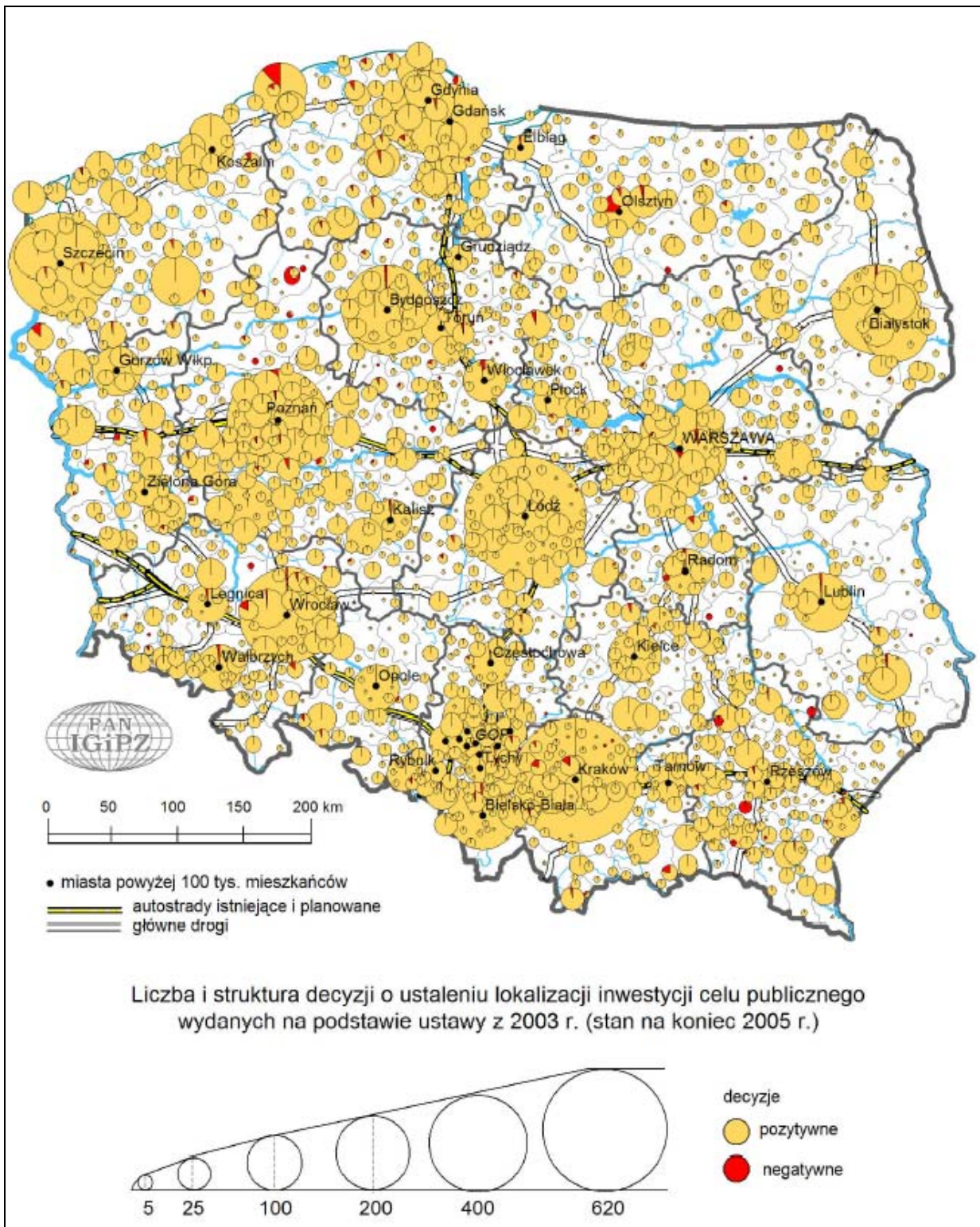
Mapa 30. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Płyty obornikowe i zbiorniki na gnojnicę

Mapa 31. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Płyty obornikowe i zbiorniki na gnojnicę

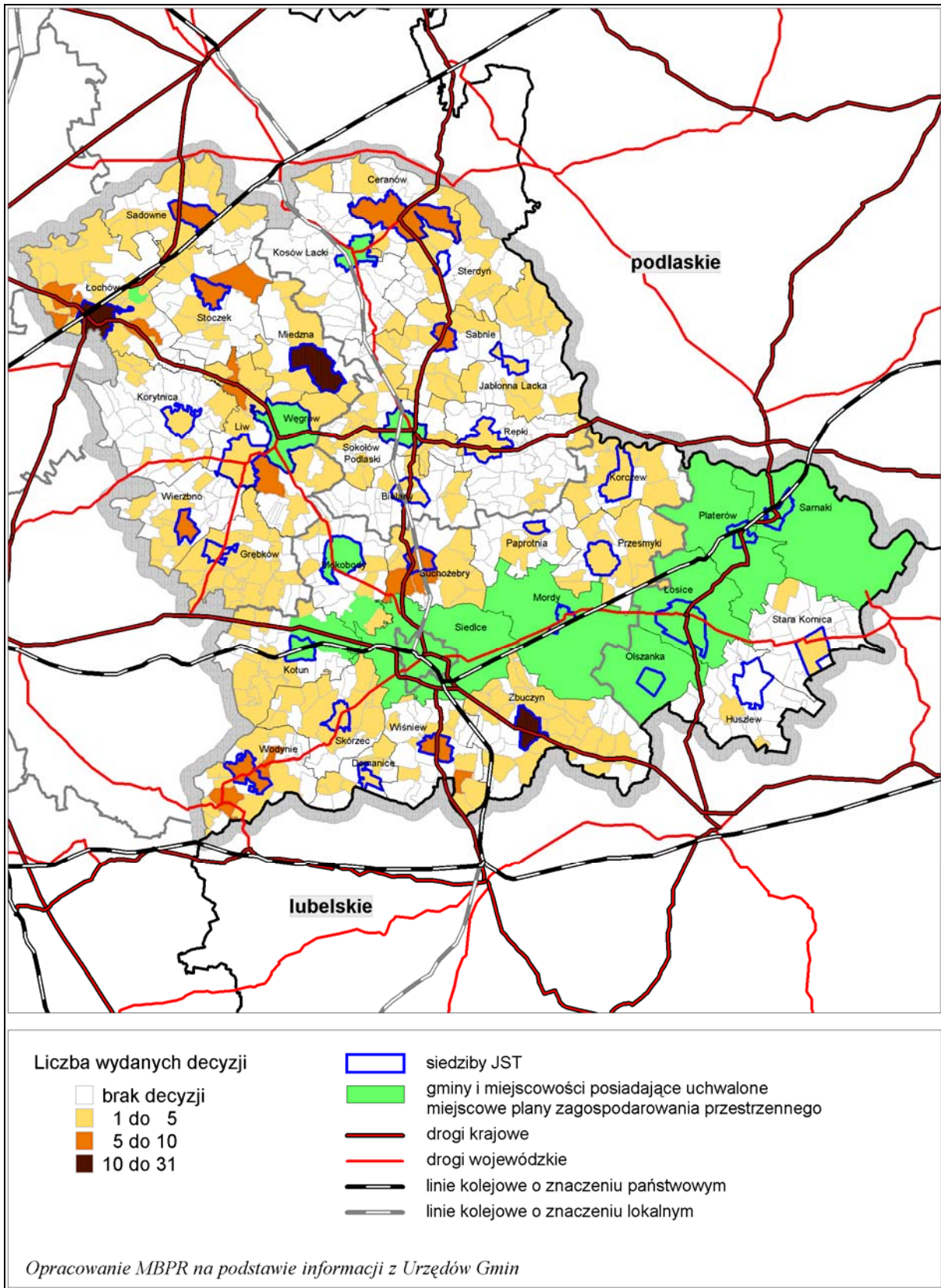

Mapa 32. Liczba i struktura decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydanych na podstawie ustawy z 2003 roku (stan na koniec 2005 roku)

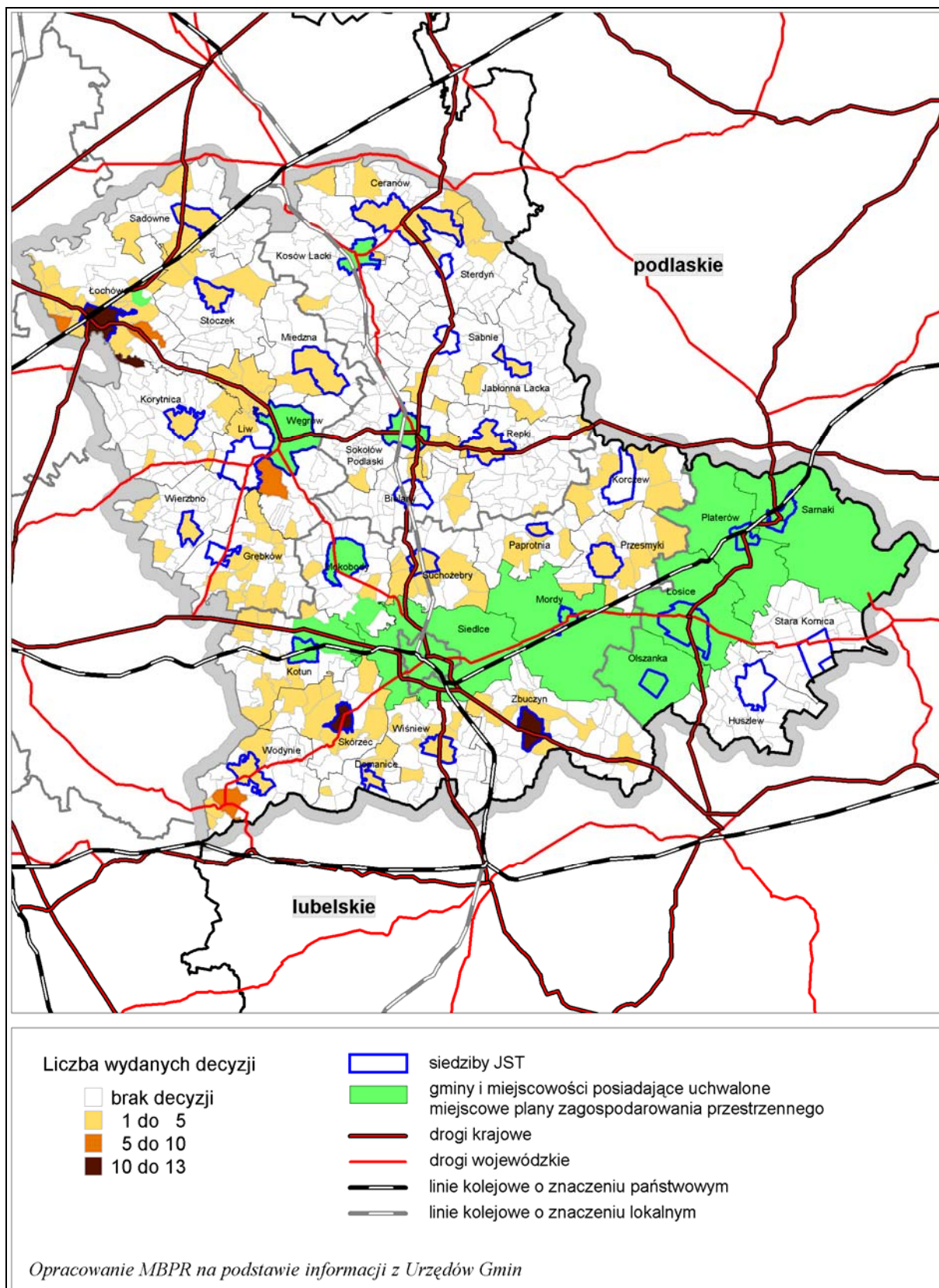

Zródło: Raport o stanie i uwarunkowaniach prac planistycznych w gminach na koniec 2005 roku, Warszawa, grudzień 2005 PAN, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania

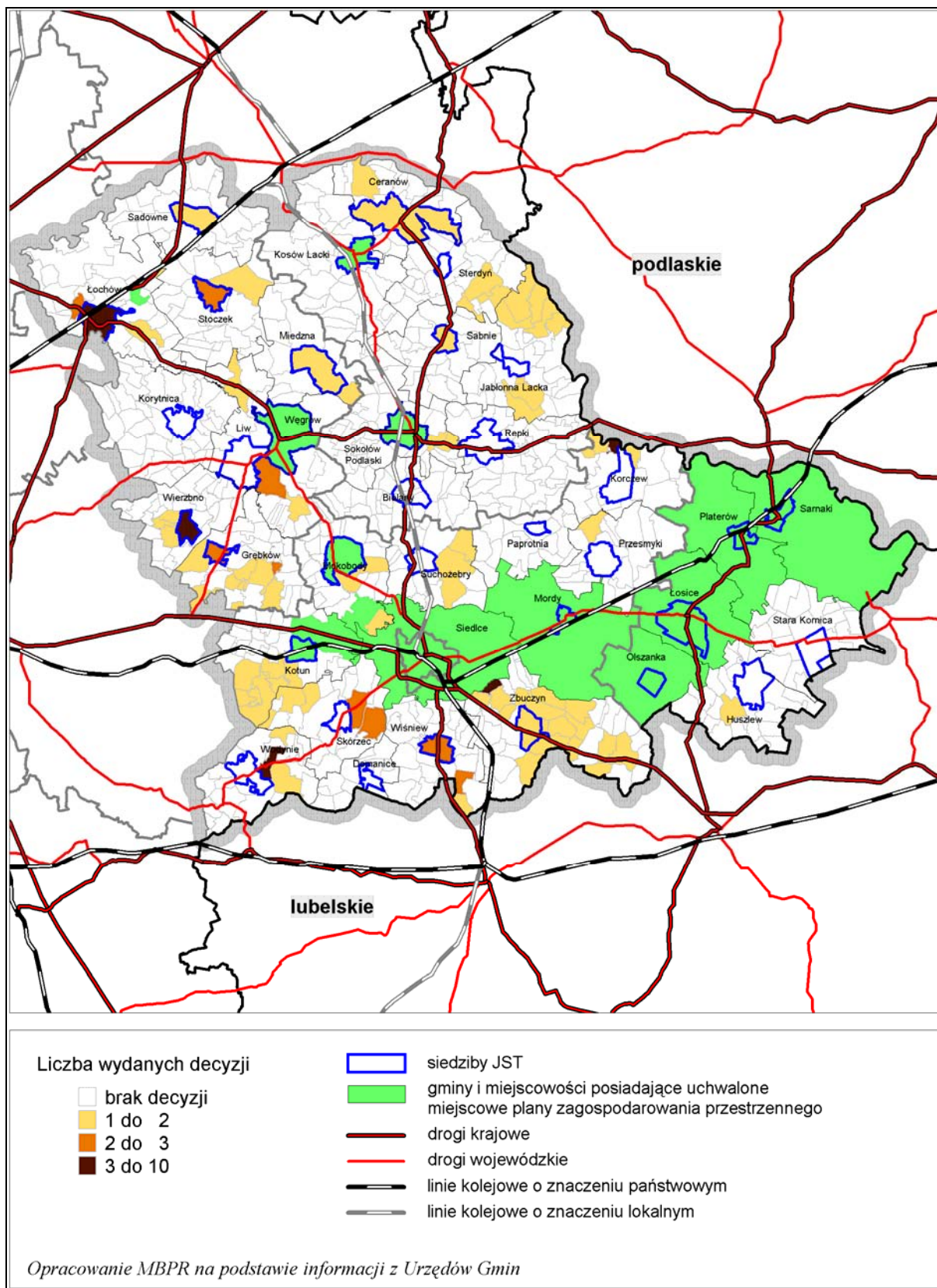
Mapa 33. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006

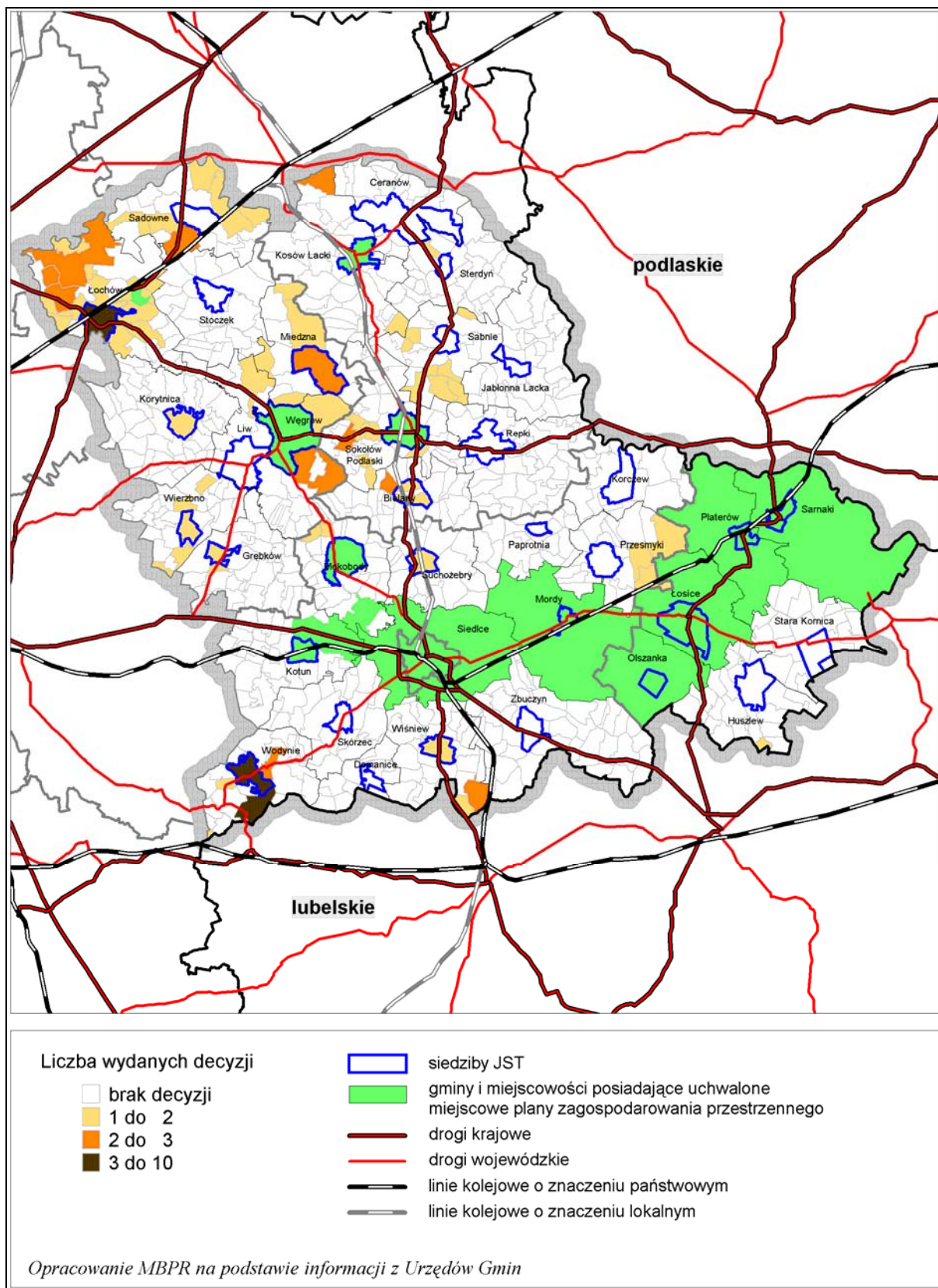
Mapa 34. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Energetyka

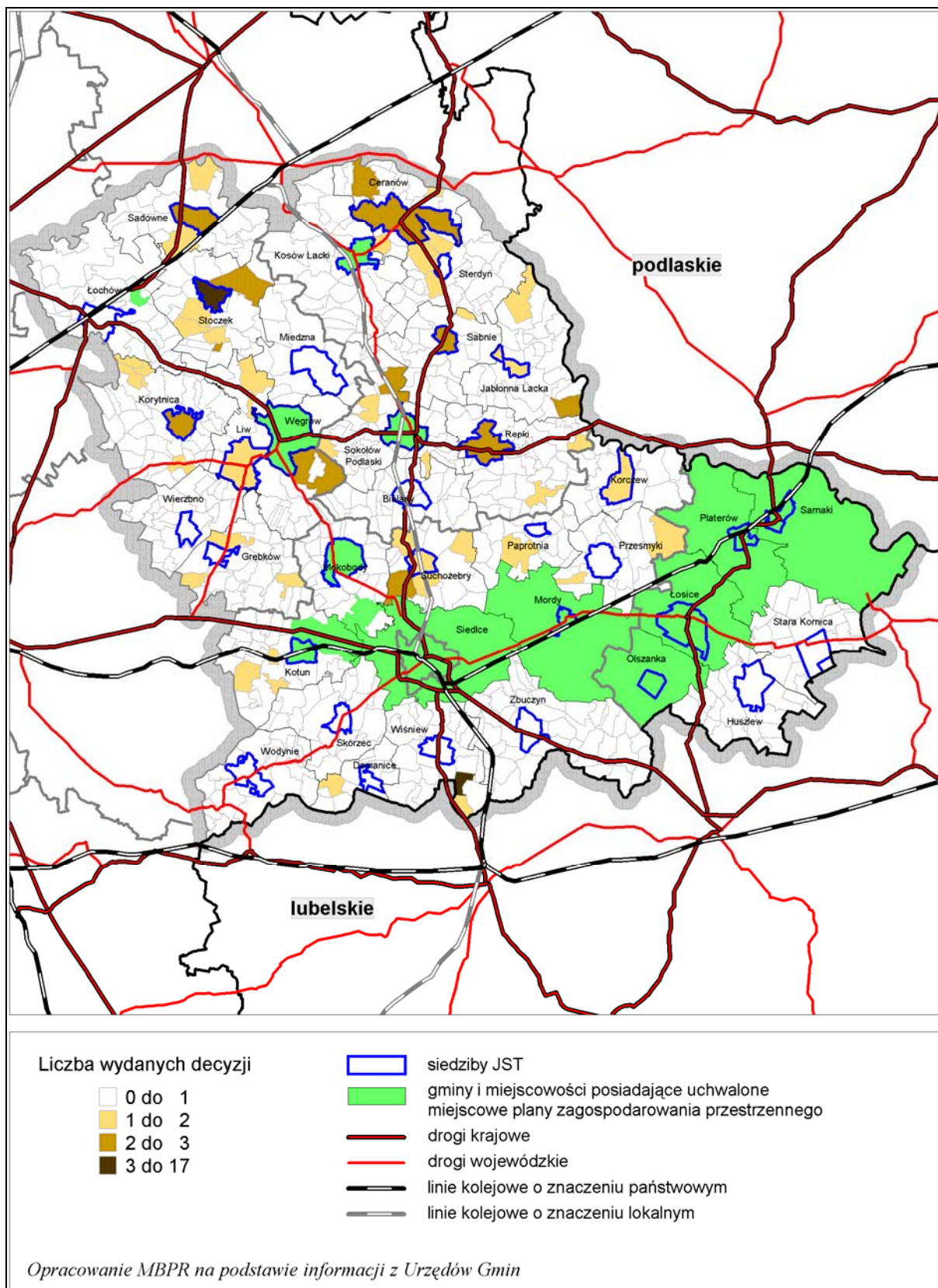
**Mapa 35. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Wo-
dociągi**

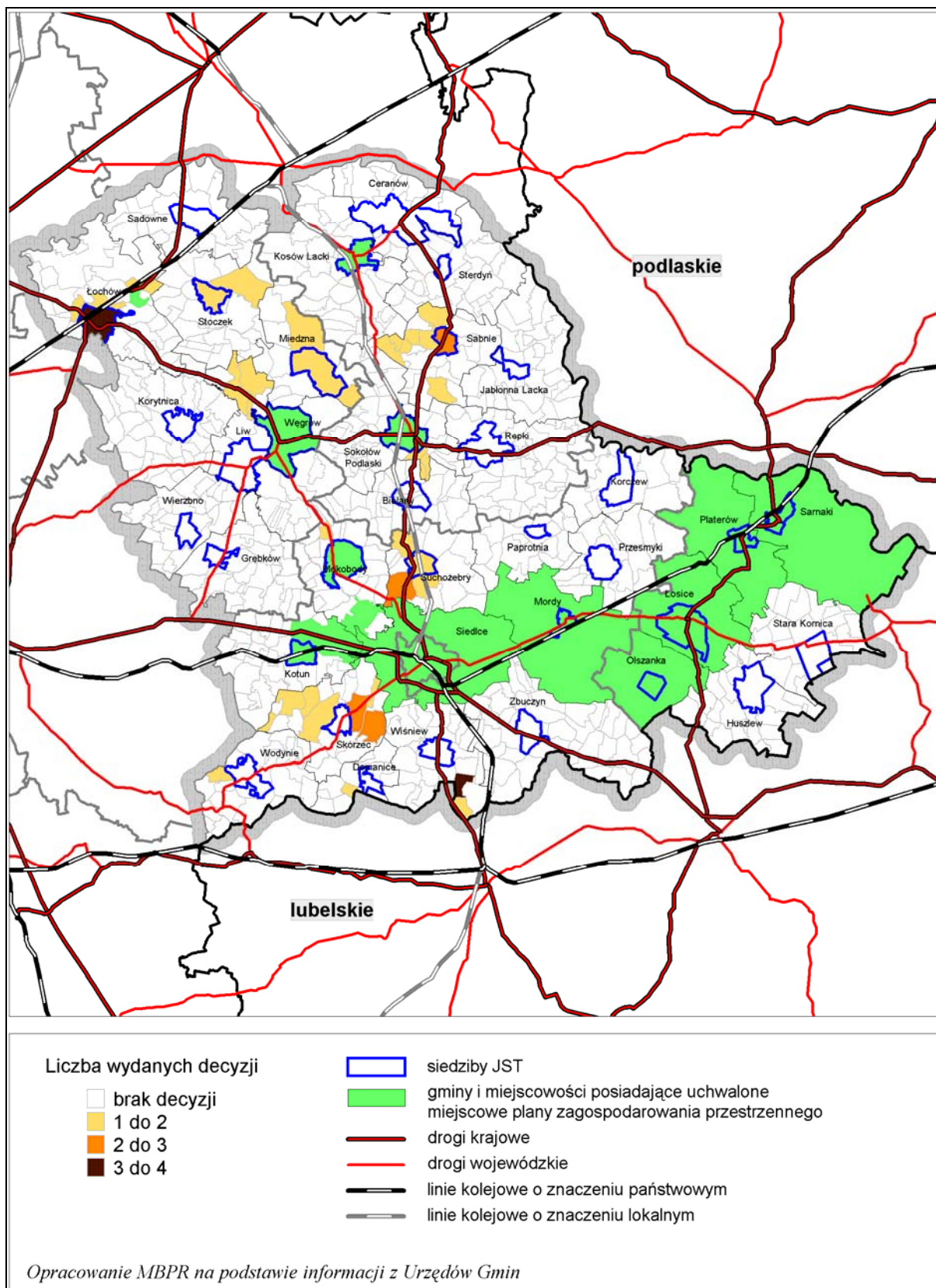
Mapa 36. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Komunikacja

Mapa 37. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Infrastruktura społeczna

**Mapa 38. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Kana-
lizacja**

Zaopatrzenie województwa mazowieckiego w energię i paliwa gazowe w świetle polityki energetycznej państwa, ze szczególnym uwzględnieniem subregionu siedleckiego

Urszula Gadomska

Tematyka referatu związana jest z nowymi zadaniami Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego (MBPR), któremu Zarząd Województwa Mazowieckiego przekazał w lutym 2007 roku zadania z zakresu energetyki będące w kompetencji samorządu województwa. Dyrektor MBPR powierzył merytoryczne prowadzenie tych spraw Oddziałowi Terenowemu w Siedlcach. W związku z tym przeanalizowano obecny stan zaopatrzenia województwa w energię i paliwa gazowe oraz istniejące dokumenty planistyczne w tym zakresie.

Podstawy prawne planowania energetycznego

Zakres i tryb planowania energetycznego reguluje ustawa *Prawo Energetyczne*. W procesie planistycznym biorą udział następujący uczestnicy:

- przedsiębiorstwo energetyczne – sporządzające dla obszaru swojego działania *Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe lub energię*,
- gmina – opracowująca dla obszaru gminy lub jej części *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*. W przypadku, gdy plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniają realizacji ww. założeń, gmina opracowuje *Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*,
- samorząd województwa – poprzez opiniowanie projektów założeń w zakresie koordynacji współpracy pomiędzy gminami i zgodności z polityką energetyczną państwa oraz badanie zgodności planów zaopatrzenia w energię i paliwa z polityką energetyczną państwa,
- Prezes Urzędu Regulacji Energetyki – poprzez uzgadnianie projektów planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych, po zasięgnięciu opinii właściwego miejscowo zarządu województwa.

Jak wynika z ustawy, w procesie planowania energetycznego są tylko dwa podmioty: przedsiębiorstwo energetyczne i gmina. Samorząd województwa posiada jedynie uprawnienia opiniodawcze na podstawie bardzo ogólnego dokumentu, jakim jest polityka energetyczna państwa, a więc w praktyce bardziej formalne niż merytoryczne. Koordynująca rola samorządu województwa powinna zostać wzmocniona np. poprzez opracowanie regionalnego dokumentu planistycznego w zakresie energetyki.

Mimo obowiązku ustawowego powstałego w 1997 roku, do końca 2006 roku tylko 22% gmin województwa mazowieckiego sporządziło projekty założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (w subregionie siedleckim: miasto i gmina Siedlce oraz miasto Sokołów Podlaski, co stanowi 8% gmin tego obszaru). Plany zaopatrzenia, sporządzane przez gminy w przypadku, gdy plany przedsiębiorstw nie zapewniają realizacji założeń, opracowały jedynie miasta: Warszawa i Siedlce (dla części swoich obszarów).

W najbliższych latach jest szansa na zmianę tej niekorzystnej sytuacji, gdyż istnieje możliwość finansowania inwestycji energetycznych z funduszy Unii Europejskiej, czego warunkiem jest posiadanie przez gminy wymaganych prawem dokumentów planistycznych.

W procesie opiniowania projektów dokumentów z zakresu energetyki analizowana jest zgodność planowanych rozwiązań z obecnie obowiązującą *Polityką Energetyczną Polski do 2025 r.* (PEP), której celami jest:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju,
- wzrost konkurencyjności gospodarki i jej efektywności energetycznej,
- ochrona środowiska przed negatywnymi skutkami działalności energetycznej.

Zaopatrzenie w ciepło

Kierunki PEP w zakresie zaopatrzenia w ciepło dotyczą:

- umacniania lokalnego charakteru zaopatrzenia w ciepło,
- zwiększania sprawności wytwarzania energii,
- zmniejszenia strat energii w przesyłach i dystrybucji.

Zaopatrzenie w ciepło w województwie mazowieckim ma charakter lokalny i w sposób zbiorowy realizowane jest co najwyżej na poziomie gminy lub związku gmin. Najwyższy w stosunku do pozostałych mediów koszt przesyłu energii cieplnej wyklucza tranzyt na duże odległości. W związku z tym scentralizowane systemy ciepłownicze występują i są planowane na obszarach o wysokiej gęstości zaludnienia, głównie w centrach miast i wielorodzinnych osiedlach mieszkaniowych.

W celu ograniczenia ceny ciepła wiele gmin stosuje lub planuje wprowadzanie skojarzonej produkcji ciepła i energii elektrycznej. Bloki energetyczne charakteryzują się bardzo wysoką sprawnością i pozwalają optymalnie wykorzystać paliwo. Największe funkcjonujące obecnie elektrociepłownie w kraju to Siekierki i Żerań w Warszawie, pracujące na bazie paliwa stałego. Jednak wprowadzanie produkcji skojarzonej jest najbardziej ekonomiczne w lokalnych źródłach ciepła na gaz ziemny. Takie rozwiązanie zastosowano w Siedlcach, gdzie oprócz tradycyjnej ciepłowni, funkcjonuje nowoczesna elektrociepłownia gazowa. Oba źródła współpracują z miejską siecią ciepłą obsługującą około 70% mieszkańców.

Celem zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną, ograniczenia strat i zwiększenia efektywności jej wykorzystania prowadzone są remonty systemów ciepłowniczych oraz termomodernizacja budynków (w Siedlcach i innych miastach subregionu przede wszystkim bloków z wielkiej płyty).

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zapotrzebowanie województwa na moc i energię elektryczną pokrywane jest z elektrowni własnych: Kozienice i Ostrołęka oraz zlokalizowanych poza granicami Mazowsza: Bełchatów (woj. łódzkie) i Pątnów – Adamów – Konin (zespół elektrowni w województwie wielkopolskim). Istnieją także znaczące źródła lokalne: elektrociepłownie oraz elektrownia wodna Dęba na Zalewie Zegrzyńskim.

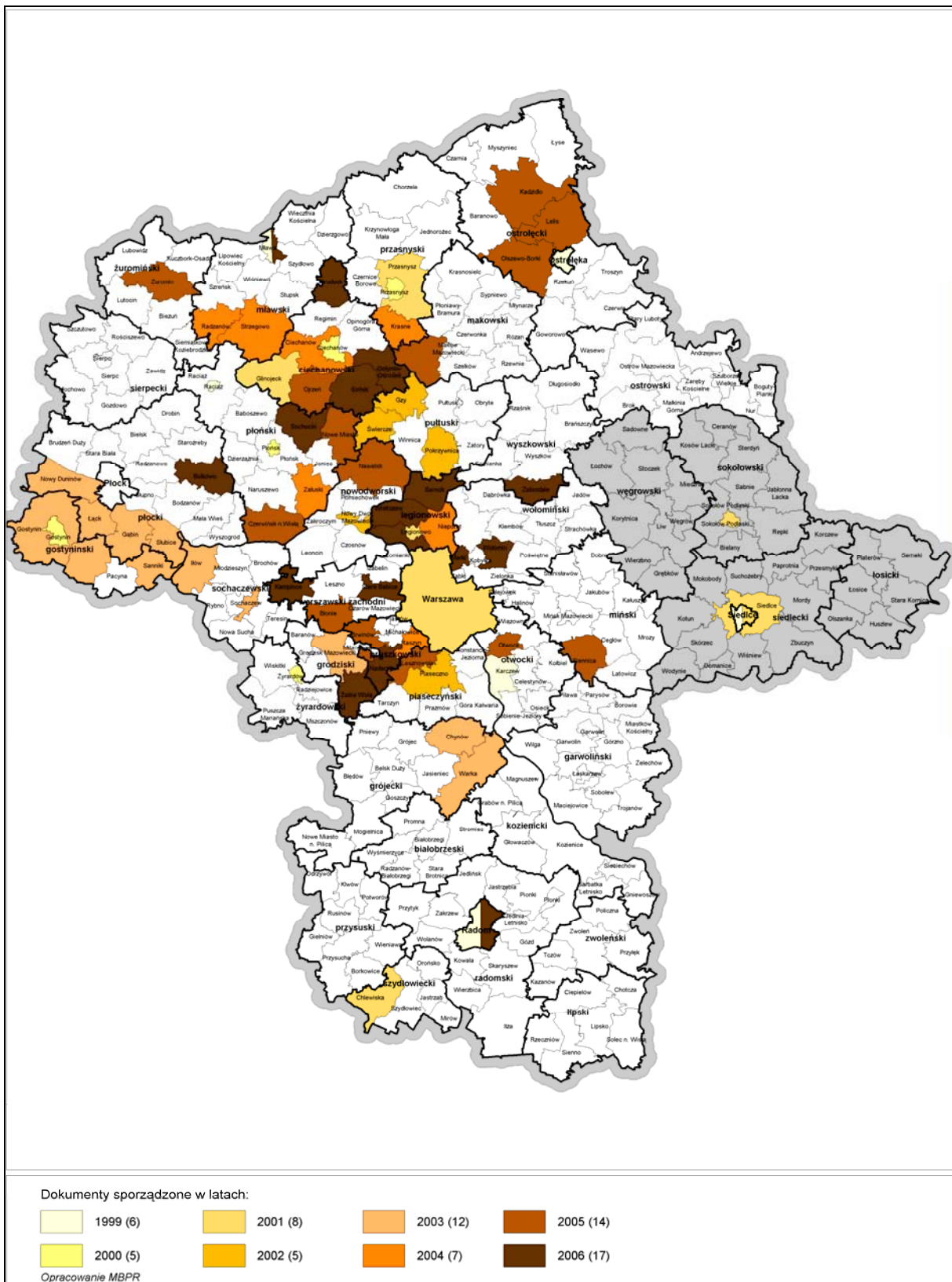
Krajowy system sieci przesyłowych najwyższych napięć zasila sieci dystrybucyjne w województwie mazowieckim oraz zapewnia tranzyt energii elektrycznej do północnych rejonów Polski. Występuje stale rosnące zagrożenie awarią systemową sieci przesyłowych, zwłaszcza w obrębie Warszawskiego Węzła Elektroenergetycznego. Zagrożenie to jest spowodowane niewystarczającą w stosunku do potrzeb przepustowością systemu 400 kV i brakiem połączeń alternatywnych w tym systemie.

Operator sieci przesyłowych podjął już prace koncepcyjne w zakresie rozbudowy systemu w regionie w celu zapewnienia jego bezpieczeństwa energetycznego. W docelowym układzie przesyłowym Siedlce będą odgrywały znaczącą rolę ze względu na planowaną linię 400 kV Kozienice – Siedlce – Miłosna (k/Warszawy), która będzie dodatkowym kierunkiem zasilania stolicy oraz ściany wschodniej kraju.

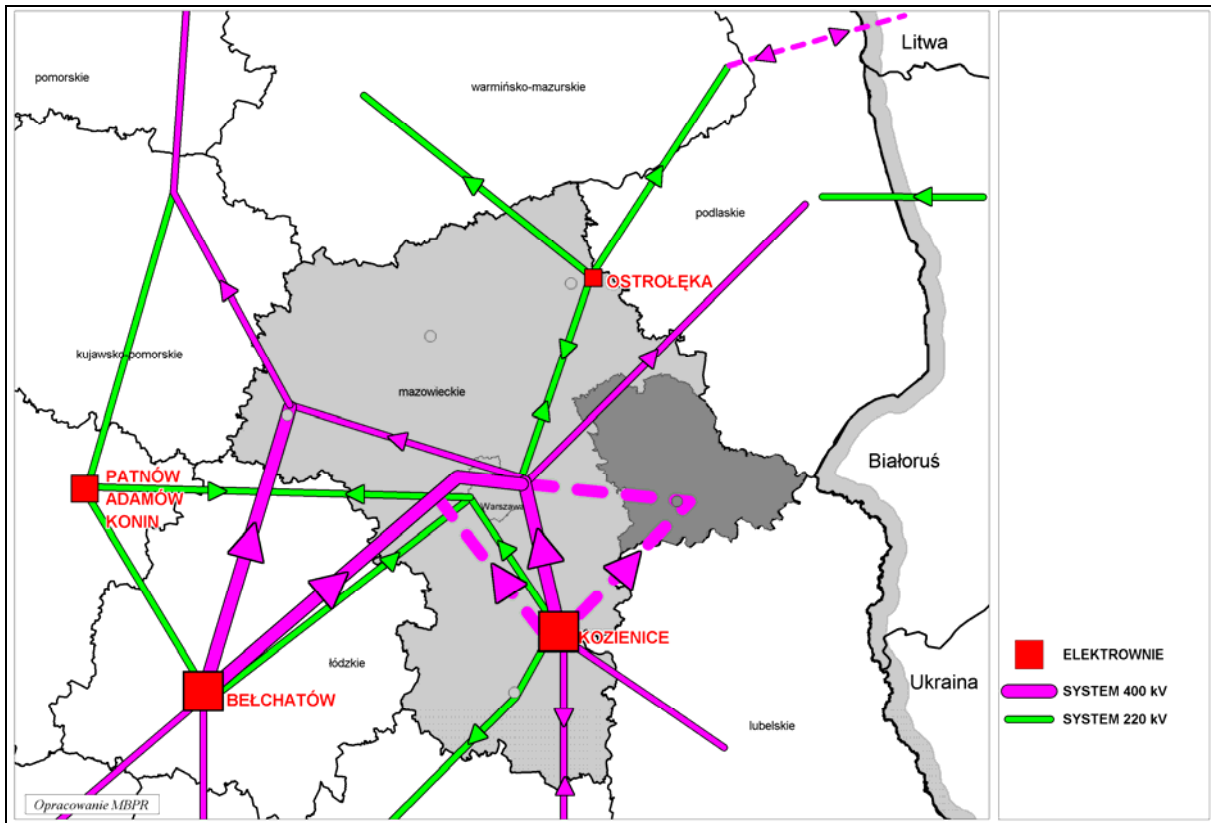
Działania te realizują jeden z podstawowych kierunków PEP w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną - rozwój systemów przesyłowych, pozostałe kierunki dotyczą:

- rozbudowy i modernizacji sieci dystrybucyjnych,
- zmniejszenia strat energii w przesyłach i dystrybucji,
- rozwoju źródeł energii w celu pokrycia wzrastającego zapotrzebowania.

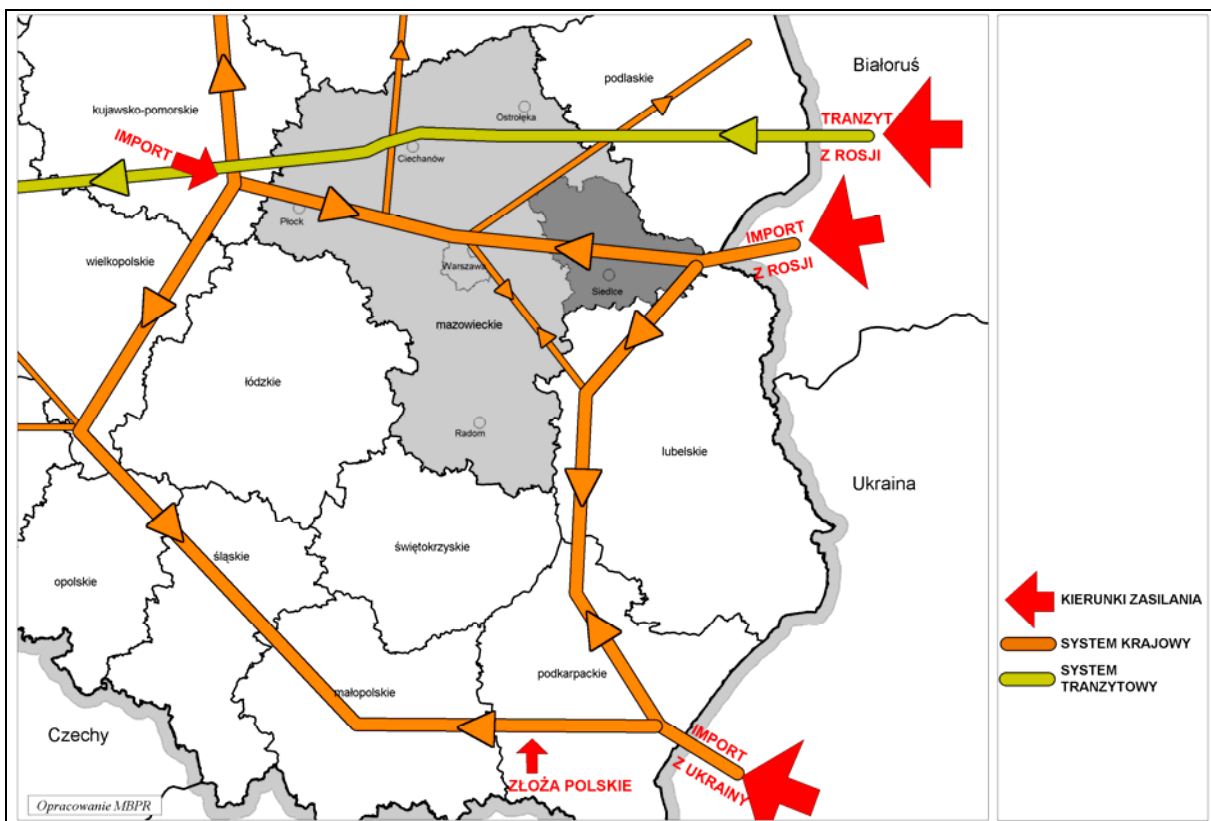
Mapa 39. Projekty założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin województwa mazowieckiego sporządzone do roku 2006

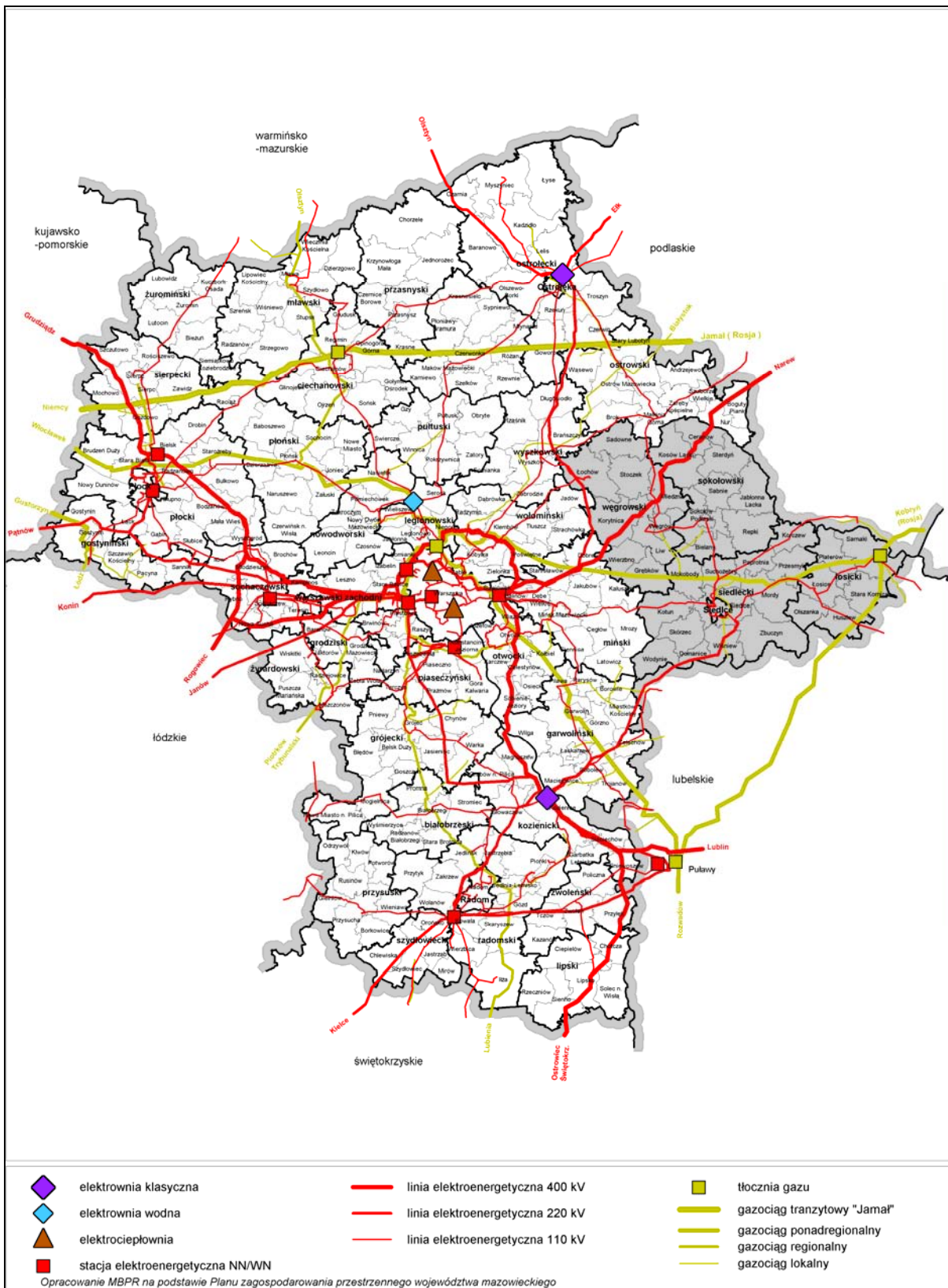
Mapa 40. Główne kierunki zasilania województwa mazowieckiego w energię elektryczną

Mapa 41. Główne kierunki zasilania województwa mazowieckiego w gaz ziemny

Mapa 42. Główne elementy krajowego systemu elektroenergetycznego i gazowniczego w województwie mazowieckim w 2006 roku

Stan sieci dystrybucyjnych w miastach województwa jest przeważnie dobry, natomiast na terenach wiejskich około 40% lokalnych urządzeń elektroenergetycznych jest w złym stanie technicznym (w subregionie siedleckim jest podobnie). Operatorzy tych systemów oraz większość gmin w swoich założeniach do planów przewidują modernizację, zwiększenie przepustowości i rozbudowę systemów dystrybucyjnych.

W związku z coraz wyższym poziomem życia mieszkańców zapotrzebowanie na energię elektryczną, mimo racjonalizacji jej zużycia, rośnie (w najbardziej rozwiniętych gminach nawet około 4% rocznie). Zapisana w *Polityce Energetycznej Polski* konieczność pokrycia wzrastającego zapotrzebowania będzie realizowana m.in. przez źródła lokalne, w tym bazujące na energii odnawialnej oraz produkcji energii skojarzonej. Źródła lokalne zapewniają częściowe uniezależnienie od systemu krajowego, a więc zwiększają bezpieczeństwo energetyczne obsługiwanych terenów. Elektrociepłownie warszawskie pokrywają obecnie około 60% rocznego zapotrzebowania stolicy na energię elektryczną planowana jest ich rozbudowa. Podobne możliwości istnieją w Siedlcach (obecnie, ze względu na wyższą cenę energii, nie jest wykorzystywana pełna moc elektrociepłowni).

Właściciel elektrociepłowni warszawskich rozważa ponadto możliwość perspektywicznej realizacji nowej elektrowni systemowej w województwie mazowieckim. W marcu 2007 roku w MBPR odbyła się narada w sprawie lokalizacji takiego obiektu w okolicach Nasielska lub Małkini Górnej (przy północnej granicy subregionu siedleckiego).

W ostatnim czasie analizowana była także zasadność wprowadzania energetyki jądrowej na Mazowszu. Wynikiem konferencji zorganizowanej przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne w kwietniu 2007 roku w Radomiu było wystąpienie do Ministra Gospodarki o uwzględnienie w resortowym programie rozwojowym budowy systemowej elektrowni jądrowej w powiecie lipskim.

Zaopatrzenie w paliwa gazowe

W północnej części województwa mazowieckiego przebiega tranzytowo gazociąg „Jamał” z Rosji do Niemiec. Dostawa gazu ziemnego w województwie mazowieckim realizowana jest krajowego systemu gazowniczego, zasilanego gazem importowanym z Rosji i Ukrainy oraz pozyskiwanym ze złóż krajowych na Podkarpaciu. Na obszarze województwa zlokalizowane są ponadregionalne gazociągi wysokiego ciśnienia o powiązaniach z Rosją oraz z sąsiednimi województwami, a także sieć przesyłowa o znaczeniu regionalnym.

Występuje bardzo duże zróżnicowanie przestrzenne w poziomie gazyfikacji – ok. 70% dystrybucyjnych sieci gazowych występuje w obszarze metropolitalnym Warszawy, natomiast peryferie województwa (z wyjątkiem większych miast) są bardzo nisko zgazyfikowane. W subregionie siedleckim, przez który przebiega magistrała gazowa z Kobrynia (w Rosji) przez Warszawę do Włocławka w dobrej sytuacji znajdują się jedynie dwustronnie zasilane Siedlce. Ponad 80% mieszkańców miasta korzysta z gazu ziemnego. W pozostałych miastach subregionu wskaźnik gazyfikacji kształtuje się poniżej 5%, a większość terenów wiejskich nie ma dostępu do sieci gazowej.

Kierunki PEP dotyczące zaopatrzenia w paliwa gazowe to:

- zmiana struktury nośników energii,
- rozwój systemów przesyłowych,
- rozbudowa i modernizacja sieci dystrybucyjnych.

Gazociągi wysokiego ciśnienia na terenie województwa posiadają rezerwy wydajności umożliwiające rozwój sieci, jednak w ostatnich latach zapotrzebowanie na gaz ziemny znacznie zmalało ze względu na jego wysokie ceny. Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo uzależnia budowę nowych gazociągów od przewidywanej wielkości sprzedaży gazu, w związku z czym inwestycje dotyczące rozbudowy systemu przesyłowego będą praktycznie możliwe tylko w rejonach, gdzie pozyskani zostaną wielcy odbiorcy – duże źródła ciepła

i zakłady przemysłowe. W nisko zaludnionym i nieuprzemysłowionym subregionie siedleckim opłacalność ekonomiczna gazyfikacji jest obecnie niemożliwa do osiągnięcia. Walory środowiska przyrodniczego oraz przynależność większości obszaru do Zielonych Płuc Polski nie jest traktowana przez operatora systemu gazowniczego priorytetowo.

Odnawialne źródła energii

Kierunki PEP w zakresie odnawialnych źródeł energii dotyczą:

- wsparcia wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wykorzystania biomasy do produkcji energii elektrycznej i ciepła,
- zwiększenia wykorzystania małej energetyki wodnej,
- rozwoju energetyki wiatrowej.

Wg zobowiązań międzynarodowych do 2020 roku 20% energii produkowanej w Polsce powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych. Duże możliwości stosowania indywidualnych rozwiązań tego typu istnieją na terenach wiejskich, także w subregionie siedleckim. Bariery ich upowszechnienia jest obecnie wysoki koszt instalacji.

Miejskie przedsiębiorstwa ciepłownicze do produkcji energii na większą skalę planują przede wszystkim wykorzystywanie biomasy pozyskiwanej w wyniku współpracy z sąsiednimi gminami wiejskimi oraz biogazu wytwarzanego w procesach fermentacji odpadów komunalnych i osadu czynnego z oczyszczalni ścieków (w subregionie siedleckim istnieją takie instalacje lokalne np. na terenie oczyszczalni ścieków w Siedlcach i Sokołowie Podlaskim). W Warszawie rozważa się ponadto bezpośrednie spalanie odpadów oraz odzyskiwanie ciepła wód chłodzących z elektrociepłowni na potrzeby odładzania ulic, mostów i stadionów sportowych (obecnie wody te odprowadzane są do Wisły).

Nizinne położenie Mazowsza nie sprzyja natomiast lokalizacji elektrowni wodnych (spiętrzenie wód rzek do wysokości zapewniającej uzyskanie znaczącej mocy elektrycznej wymaga zalania dużych terenów). Jedyną znaczącą elektrownią wodną zrealizowaną jest na Zalewie Zegrzyńskim. Perspektywiczny zamiar zainstalowania małych elektrowni wodnych na projektowanym zbiorniku retencyjnym na rzece Świder deklaruje miasto Otwock.

Mimo, że w województwie istnieje możliwość pozyskania energii wiatru, to decyzje o jej wykorzystaniu na większą skalę muszą być poprzedzone oceną uwarunkowań lokalnych. Na obszarach prawnie chronionych barierą może być wymóg ochrony krajobrazu. Obecnie planowana jest realizacja farmy wiatrowej w gminie Grudusk (powiat ciechanowski).

Na Mazowszu nie ma dobrych warunków do wykorzystania energii słonecznej ze względu na wysoki poziom zachmurzenia. Stosowanie instalacji solarnych jest najbardziej ekonomiczne w obiektach o dużym zapotrzebowaniu ciepłej wody np. hotelach, szpitalach, basenach.

Większość województwa mazowieckiego (jednak z wyjątkiem subregionu siedleckiego) należy do jednego z dwóch najważniejszych basenów geotermalnych Polski – okręgu gruzdzko-warszawskiego. Bariery wykorzystania ciepła ziemi jest przede wszystkim wysoki koszt odwiertów. Jedyną w województwie ciepłownią geotermalną funkcjonuje w Mszczonowie, kolejna planowana jest w Żyrardowie. W wielu rejonach województwa mazowieckiego stosuje się pompy ciepła w rozwiązaniach indywidualnych.

Ochrona środowiska

Kierunki PEP w zakresie ochrony środowiska związane są z:

- dostosowaniem obiektów spalania paliw do wymogów prawa w zakresie dopuszczalnych emisji zanieczyszczeń,
- zmianą struktury nośników energii.

Wg wspomnianych zobowiązań związanych z członkowstwem w Unii Europejskiej Polska ograniczy do 2020 roku emisję dwutlenku węgla o 20%. Od kilku lat sukcesywnie następuje ograniczanie uciążliwości źródeł ciepła dla środowiska w wyniku przeprowadzanych modernizacji, instalowania urządzeń oczyszczających, zmiany czynników grzewczych oraz

likwidacji kotłowni lokalnych na rzecz rozbudowy systemów ciepłowniczych. Działania te są prowadzone także w subregionie siedleckim.

Dużym problemem w zakresie zanieczyszczania środowiska jest tzw. niska emisja. Nie istnieją uregulowania prawne dotyczące dopuszczalnych poziomów emisji zanieczyszczeń przez gospodarstwa domowe, a warunki ekonomiczne zmuszają mieszkańców (nawet na terenach zgazyfikowanych) do korzystania z paliw najtańszych. W związku z tym obserwuje się bardzo złe wskaźniki czystości powietrza na terenach osiedli jednorodzinnych. Taka sytuacja występuje także w Siedlcach.

W celu przyspieszenia działań ograniczających energochłonność oraz przechodzenia na nośniki energii przyjazne dla środowiska niezbędne są zachęty ekonomiczne. Z tego powodu inwestycje w zakresie energetyki będą w najbliższym okresie programowania 2007-2013 dofinansowane ze środków publicznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej w ramach sektorowych i regionalnych programów operacyjnych (także RPO województwa mazowieckiego).

Podsumowanie – zaopatrzenie subregionu siedleckiego w energię i paliwa

Poziom rozwoju systemów energetycznych w subregionie jest ogólnie na poziomie niezadowolającym, na co ma wpływ:

- niewystarczający rozwój i stan techniczny lokalnych sieci elektroenergetycznych,
- niski stopień gazyfikacji,
- małe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i skojarzonej produkcji energii.

Niski jest także poziom opracowania dokumentów planistycznych w zakresie energetyki. Założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe sporządziło jedynie w 8% gmin analizowanego obszaru.

Liderem subregionu jest miasto Siedlce posiadające założenia do *Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe* oraz *Plan zaopatrzenia w energię i paliwa* dla części swojego obszaru. Siedlce są znaczącym węzłem elektroenergetycznym w docelowym systemie przesyłowym północno-wschodniej Polski, posiadają dwustronne zasilanie w gaz ziemny i są wysoko zgazyfikowane. W mieście funkcjonuje nowoczesna elektrociepłownia gazowa.

Materiały źródłowe:

Analiza możliwości budowy nowej jednostki wytwórczej w województwie mazowieckim, 2007, Vattenfall Heat Poland S.A., Warszawa.

Dobroczyńska A., 2005, *Planowanie energetyczne w gminach*, strona internetowa Urzędu Regulacji Energetyki www.ure.gov.pl

Elektroenergetyka na terenach wiejskich, 2006, materiały III Ogólnopolskiej Konferencji w Nałęczowie, Centralny Ośrodek Szkolenia i Wydawnictw SEP, Warszawa

Polityka energetyczna Polski do 2025 roku, 2005, M. P. Nr 42, poz. 562

Projekt Planu Rozwoju Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2007-2009, 2006, Warszawa.

Projekty założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin województwa mazowieckiego, 1999-2006

Przyszłość energetyczna Warszawy, 2007, materiały seminarium, Vattenfall Heat Poland S.A., Warszawa

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne, tekst jednolity 2006, Dz. U. Nr 89, poz. 625 (z późn. zm.)

Ziora J., 2006, *Planowanie energetyczne na szczeblu regionalnym*, strona internetowa Związku Powiatów Polskich www.oe.org.pl

Spis map

Mapa 1. Miejska sieć osadnicza	12
Mapa 2. Schemat sieci osadniczej subregionu siedleckiego	13
Mapa 3. Zmiany w liczbie ludności w latach 1999-2005	14
Mapa 4. Zmiany w liczbie ludności w subregionie siedleckim w latach 1999-2005	15
Mapa 5. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2006 roku	16
Mapa 6. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w subregionie siedleckim w latach 1999-2005 ...	17
Mapa 7. Bezrobocie w 2006 roku. Stan w dniu 31.XII	18
Mapa 8. Bezrobocie w subregionie siedleckim w 2006 roku. Stan w dniu 31.XII	19
Mapa 9. Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy w subregionie siedleckim	20
Mapa 10. Ochrona przyrody w subregionie siedleckim	21
Mapa 11. Turystyka w subregionie siedleckim	22
Mapa 12. Średnioroczne dochody własne budżetów gmin w latach 1999-2004	23
Mapa 13. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin w latach 1999-2005	24
Mapa 14. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin w subregionie siedleckim w latach 1995-2005	25
Mapa 15. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin na gospodarkę komunalną i środowisko w subregionie siedleckim w latach 2001-2005	26
Mapa 16. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin na oświatę i wychowanie w subregionie siedleckim w latach 1999-2005	27
Mapa 17. Średnioroczne wydatki inwestycyjne budżetów gmin na transport i łączność w subregionie siedleckim w latach 1999-2005	28
Mapa 18. Posiadanie przez gminy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Polska – stan 31.12.2005 roku)	40
Mapa 19. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w subregionie siedleckim (stan na maj 2007 roku)	41
Mapa 20. Udział powierzchni gminy objętej planami miejscowymi na podstawie obydwu ustaw (z lat 1994 i 2003) i powierzchnia planów miejscowych w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców (stan na koniec 2005 roku)	42
Mapa 21. Miejskowe plany zagospodarowania przestrzennego w subregionie siedleckim (stan na maj 2007 roku)	43
Mapa 22. Miejskowe plany zagospodarowania przestrzennego w/g obszaru opracowania w trakcie sporządzania (stan na maj 2007 roku)	44
Mapa 23. Liczba i struktura decyzji o ustaleniu warunków zabudowy wydanych na podstawie ustawy z 2003 roku (stan na koniec 2005 roku)	45
Mapa 24. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006	46
Mapa 25. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006	47
Mapa 26. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Budynki mieszkalne	48
Mapa 27. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Budynki mieszkalne	49
Mapa 28. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Budynki inwentarskie i gospodarcze	50
Mapa 29. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Budynki inwentarskie i gospodarcze	51
Mapa 30. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Płyty obornikowe i zbiorniki na gnojowicę	52
Mapa 31. Decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2006. Płyty obornikowe i zbiorniki na gnojowicę	53
Mapa 32. Liczba i struktura decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydanych na podstawie ustawy z 2003 roku (stan na koniec 2005 roku)	54
Mapa 33. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006	55
Mapa 34. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Energetyka	56
Mapa 35. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Wodociągi	57

Mapa 36. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Komunikacja	58
Mapa 37. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Infrastruktura społeczna	59
Mapa 38. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2004-2006. Kanalizacja	60
Mapa 39. Projekty założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gmin województwa mazowieckiego sporządzone do roku 2006	63
Mapa 40. Główne kierunki zasilania województwa mazowieckiego w energię elektryczną.....	64
Mapa 41. Główne kierunki zasilania województwa mazowieckiego w gaz ziemny.....	64
Mapa 42. Główne elementy krajowego systemu elektroenergetycznego i gazowniczego w województwie mazowieckim w 2006 roku	65

Spis tabel

Tabela 1. Udział powierzchni objętej obowiązującymi i projektowanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w poszczególnych województwach w końcu 2005 roku	34
Tabela 2. Udział powierzchni objętej obowiązującymi i projektowanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w obszarach metropolitalnych w końcu 2005 roku	35
Tabela 3. Średnia liczba wydanych ostatecznych decyzji o warunkach zabudowy ogółem wg typów gmin.....	36
Tabela 4. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i ich struktura w subregionie siedleckim w latach 2004-2006	36
Tabela 5. Średnia liczba wydanych ostatecznych decyzji o ustaleniu lokalizacji ogółem wg typów gmin.....	38
Tabela 6. Liczba wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego ich struktura w subregionie siedleckim w latach 2004-2006	38

Spis wykresów

Wykres 1. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w złotych w latach 2002-2005 według podregionów NUTS-3	6
Wykres 2. Stopa bezrobocia w końcu lat 2002, 2006 i 2007	9

Zawartość płyty CD

1. Prezentacje MBPR
2. Prezentacja miasta Siedlce
3. Prezentacja WSFiZ
4. Prezentacja miasta Węgrów
5. Prezentacja gminy Kosów Lacki
6. Tendencje i kierunki rozwoju subregionu siedleckiego - tekst opracowania

Abstract

The paper includes materials prepared for conference „Trends and directions of Development of district Siedlce”, which took place on May 30th 2007 in House of Creative Work “Reymontówka” in Chlewiska.

The conference was focused on better recognition of development trends of Subregion Siedlce referring to conclusions of Strategy and Spatial Development Plan of Mazovian Voivodeship. Level of social and economic development of this area characterized in main presentation, has been based on the latest statistic data, taking into consideration dynamics of phenomena in 1999-2005 with particular. Next material presented many areas covered currently by Spatial development plans (Studies of conditions and direction of spatial development and Local special development plans) with the Subregion as well as number of planning decisions issued in the last three years. Supply of electricity and gas fuels in Mazovian Voivodeship in conformity with State Energy Policy Subregion Siedlce in particular was discussed in the next article. Achievements and development intentions of cities were presented by President of Siedlce and Mayors of Węgrów and Kosów Lacki. Achievements and development plans of Podlasie Academy (Akademia Podlaska) in Siedlce and Finance and Managements High School (Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania) in Siedlce were presented by representatives of these universities.

The conference is one of tasks performed in Mazovian Office for Regional Planning in order to create the essential base to optimal governance voivodeship development.

Program Konferencji: Tendencje i kierunki rozwoju subregionu siedleckiego – Chlewiska, 30 maja 2007 r.

Otwarcie i prowadzenie – Bartłomiej Kolipiński – zastępca dyrektora MBPR

Subregion siedlecki w *Strategii rozwoju ... i Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego* – dr Stefan Biańczak – MBPR

Tendencje rozwoju subregionu siedleckiego – Małgorzata Rogowiec – MBPR

Analiza dokumentów planistycznych gmin subregionu siedleckiego – Krystyna Mazur MBPR

Kierunki zaopatrzenia województwa mazowieckiego w energię i paliwa w świetle polityki energetycznej państwa, ze szczególnym uwzględnieniem subregionu siedleckiego – Urszula Gadomska – MBPR

Przerwa

Rozwój subregionalnych funkcji miasta Siedlce – Wojciech Kudelski – Prezydent Miasta

Komunikaty przedstawicieli Akademii Podlaskiej i Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania na temat rozwoju Uczelni

Rozwój ponadlokalnych funkcji miasta Węgrowa – Jarosław Grenda – Burmistrz Miasta

Rozwój Gminy Kosów Lacki – Andrzej Krasnodebski – Burmistrz Miasta

Dyskusja

Podsumowanie i zamknięcie obrad

Lista uczestników konferencji:

Radni Sejmiku:

Krzysztof Wawrzyniec Borkowski – Wiceprzewodniczący Sejmiku
Województwa Mazowieckiego

Urząd Marszałkowski:

Ewa Orzełowska – Dyrektor Delegatury w Siedlcach

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego – Biuro w Warszawie:

Bartłomiej Kolipiński – Zastępca Dyrektora
Tomasz Sławiński – Zastępca Dyrektora
Maria Puk
Monika Kordek
Dariusz Piotrowski
Violetta Zawistowska

Oddziały Terenowe Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego:

Monika Brzeszkiewicz-Kowalska – Dyrektor OT Ciechanów
Anna Słonecka – OT Ciechanów
Antoni Holcel – Dyrektor OT Ostrołęka
Bronisław Trzaska – OT Ostrołęka
Piotr Brzeski – Dyrektor OT Płock
Grażyna Szubska – OT Płock
Maciej Trzaskowski – Dyrektor OT Radom
Grzegorz Krawczyk - OT Radom

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego Oddział w Siedlcach:

Stefan Białczak
Urszula Gadomska
Małgorzata Rogowiec
Zbigniew Cieszkowski
Andrzej Dombrowski
Barbara Dymna
Krystyna Mazur
Teresa Oklińska
Anna Olszewska
Dariusz Dyl
Dariusz Oleszczuk

Byli pracownicy Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego OT Siedlce:

Małgorzata Sienkiewicz
Anna Adamczyk-Habib

Biura Planowania z sąsiadujących województw:

Emilia Niećko – Zastępca dyrektora Biura w Lublinie

Akademia Podlaska:

prof. dr hab. Halina Kałuża – Kierownik Katedry Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa
Jarosław Szykarczyk – Dział Organizacji i Rozwoju
Radosław Zgierun – Dział Organizacji i Rozwoju

Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania:

dr Tomasz Nawrocki – p.o. Rektora
Karol Cieciera – Dyrektor Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości

Goście ze środowisk naukowych:

prof. dr hab. arch. Elżbieta Wysocka
Dr Marian Wysocki
prof. zw. dr hab. Maria Ciechocińska

Jednostki Samorządu Terytorialnego:

Wojciech Kudelski - Prezydent Miasta Siedlce
Marzanna Czarny – Urząd Miejski w Siedlcach
Wojciech Piesio – Urząd Miejski w Siedlcach
Zygmunt Wielogórski - Starosta Powiatu Siedleckiego
Krzysztof Fedorczyk – Starosta Powiatu Węgrowskiego
Ryszard Chomiuk – Starosta Powiatu Łosickiego
Antoni Czarnocki – Starosta Powiatu Sokołowskiego
Jarosław Grenda - Burmistrz Miasta Węgrów
Andrzej Krasnodębski – Burmistrz Miasta i Gminy Kosów Lacki

Inne jednostki:

Jan Rafał – Nadbużańska Lokalna Organizacja Turystyczna
Dorota Starczewska – Dyrektor Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego

